

ՕՍԻԿ ԽՈՍՏԱՑԱԾ Է ԶԱԶԱԿՑԻԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՇՐՋԱՆՑՈՂ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ամերիկայի Հայկական Համագործակցության Կազմակերպության ժողովրդավարական Հաստատությունները եւ Մարդու Իրաւունքներու Գրասենեակը (ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ) Մայիս 25-ին հրապարակեց Հայաստանի խորհրդարանական ընտրութիւններուն վերաբերեալ երկու ամիս տեւած դիտորդական առաքելութեան միջանկեալ գեկոյցը, որ կու գայ հարցականի տակ դնելու Մայիսի 12-ի ընտրութիւններու ազատութիւնն ու արդարութիւնը:

Հետընտրական միջանկեալ առաջին գեկոյցը զգալիօրէն կը տարբերի ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ի նախորդ բոլոր գեկոյցներէն, որոնց մէջ կ'ըսուէր, թէ Հայաստան ընդհանուր առմամբ յառաջընթաց արձանագրած է ընտրութիւններու կազմակերպման գործին մէջ:

«Ընտրական գործընթացի վերջին փուլերու ընթացքին ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ի դիտորդական առաքելութիւնը որոշակի անհամապատասխանութիւններ նկատած է սահմանուած կարգաւորումներէն, ինչպէս նաեւ շեղումներ՝ ընտրական լաւագոյն փորձերէն, որոնք չեն նպաստէր ընտրական գործընթացի նկատմամբ հանրութեան վստահութեան ամրապնդման», - ըսուած է գեկոյցին մէջ:

Դիտորդական առաքելութիւնը տարբերութիւններ նկատած է, ընտրատեղամասերու մէջ հաստատուած արձանագրութիւններու պատճէններու եւ ընտրատարածքները:

ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ԴԻՏՈՐԴՆԵՐԸ ԵՏ ԴԱՐՁ ԿԱՏԱՐԵԼՈՎ ՀԱՐՑԱԿԱՆԻ ՏԱԿ ԿԸ ԴՆԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՈՒ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ներ բերուած նախնական արդիւնքներուն միջեւ:

ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ի դիտորդական առաքելութիւնը 108 տեղամասերու մէջ հետեւած է ընտրական յանձնաժողովներու կողմէ քուէներու հաշուարկին եւ արդիւնքներու արձանագրութիւններու ամփոփման:

«Ընտրատեղամասերու 35 տոկոսի պարագային, ուր հաշուարկը դիտարկուած է, տեղամասին յանձնաժողովներու անդամները դժուարութիւն ունեցած են արդիւնքներու արձանագրութիւնները լրացնելու մէջ եւ 11-ի պարագային դիտարկուած է, որ տեղամասին յանձնաժողովը արգիլուած գործողութիւններ կատարած է՝ փոխելով արձանագրութեան սկզբնական տուեալները»:

«Ընդհանուր առմամբ, դիտորդները ամփոփման անցկացումը ընտրատարածքային յանձնաժողովներու 35 տոկոսի մօտ գնահատած են որպէս վատ կամ շատ վատ», - ըսուած է գեկոյցին մէջ:

Առաքելութիւնը արձանագրած է նաեւ Ընտրական օրէնսգրքով արգիլուած գործողութիւններ. - «Դիտարկուած է, որ 14 ընտրատարածքային յանձնարարական տուած են փոխել տեղամասին ընտրական յանձնաժողովներու արձանագրութիւններուն մէջ ամփոփուած «սկզբնական տուեալները»: 7 ընտրատարածքային յանձնաժողովներու մէջ քուէաթերթիկները:

«Ընտրական օրէնսգրքով արգիլուած է, որ 14 ընտրատարածքային յանձնաժողովներ փոխած են կամ յանձնարարական տուած են փոխել տեղամասին ընտրական յանձնաժողովներու արձանագրութիւններուն մէջ ամփոփուած «սկզբնական տուեալները»: 7 ընտրատարածքային յանձնաժողովներու մէջ քուէաթերթիկները:

ՍԴՅԿ ՀԱՅ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԲՈՂՈՔԻ ՆԱՄԱԿ ՅՂԱԾ Է ԵԱՀԿ-Ի ԴԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան հովանաւորութեան տակ գործող Հայ Ամերիկեան Խորհուրդը (ՀԱԽ) բողոքի նամակ մը յղած է Եւրոպայի Ապահովութեան եւ Համագործակցութեան Կազմակերպության (ԵԱՀԿ) դեկավարութեան, Մայիս 12-ի Հայաստանի խորհրդարանական ընտրութիւններուն առթիւ ԵԱՀԿ ժողովրդավարական Հաստատություններու եւ Մարդու Իրաւունքներու Գրասենեակի դիտորդական առաքելութեան տուած գնահատականին կապակցութեամբ:

«Ձեր նախնական գեկոյցը կը հաստատէ թէ ընտրութիւնները տեղի ունեցան միջազգային չափանիշներուն համապատասխան: Սակայն, գեկոյցը շարունակելով կը յայտնէ թէ, բազմաթիւ խախտումներ նկատուած էին կապուած կեղծանձազրեբու օգտագործման, փոքր կուսակցութիւններուն տրուած ձայները իշխանական կուսակցութիւններու կողմէն մէջ դնելու եւ այլն»,

ըսուած է ԵԱՀԿ գործող նախագահ Միկէլ Անիել Մորաթինոսին հասցեագրուած նամակին մէջ:

ՀԱԽ-ի նամակը շարունակելով կը յայտնէ թէ, նախնական գեկոյցէն ասդին ի յայտ կու գան նոր փաստեր, որոնք ցոյց կու տան թէ ընտրախախտումները շատ աւելի լայնածաւալ էին եւ յաճախակի, ինչ որ կասկածի տակ կ'առնէ ամբողջ ընտրական գործընթացը:

«Նախնական գեկոյցին մէջ տեղ գտած ձեր դրական մօտեցումը նուազագոյն առումով իսկ, մտահոգիչ է եւ շփոթ յառաջացող, ոչ միայն Հայաստանի ժողովուրդին, այլ նաեւ սփիւռքի հայրութեան, որոնց միակ փափաքն է տեսնել բարգաւաճ Հայաստան մը, ուր տիրող օրէնքի գերակայութիւնն է եւ ժողովուրդի հիմնական իրաւունքները պաշտպանուած են: Այս առումով, ձեր տեղեկագիրը ու-

նոր պարունակող պարկերը կամ չկնքուած բերուած են տեղամասային յանձնաժողովներէն կամ յստակ կերպով կնքուած են եւ կրկին բացուած: Թիւ 19 ընտրատարածքային յանձնաժողովի պարագային (Վաղարշապատ) դիտորդները տեսած են, թէ ինչպէս քուէաթերթիկներու չկնքուած պարկերը տարուած են Հանրապետական Կուսակցութեան քարոզչական շտաբ եւ ապա կնքուած ետ բերուած՝ ընտրատարածքային յանձնաժողովի տարածք»:

ԵԱՀԿ/ԺՀՄԻԳ-ի դիտորդական առաքելութեան ղեկավար, դեսպան Պորիս Ֆրլեց առաքելութեան թիւ 1 հետընտրական միջանկեալ գեկոյցը ներկայացուց Հայաստանի Արտաքին գործոց նախարար Վարդան Օսկանեանին՝ յայտնելով, թէ փաստաթղթին մէջ տեղ գտած փաստերը հիմնուած են յստակ դիտարկումներու վրայ եւ առաքելութիւնը պիտի շարունակուի հետեւիլ Սահմանադրական Դատարան ներկայացուելիք դիմումներու ընթացքին:

«Ոգեկոչում ենք Հայաստանի առաջին Հանրապետութեան հռչակումը, որ նուիրագործուած է Սարդարապատում, Բաշ-Ապարանում եւ Ղարաքիլիսայում մեր ժողովրդի մղած մայրամուտի հերոսամարտերի նուիրական ու պանծալի յիշատակներով: Այսօր վերստին անկախ է մեր Հայրենիքը: Մայիսեան փառապանծ յաղթանակներով փրկուած հայրենի փոքրիկ հողի վրայ մեր ժողովուրդն ապրում է իր ազատ նոր կեանքը, շինացնում Հայրենիքը, առ Աստուած նոյն հաւատով եւ առ հայրենին նոյն սիրով մարմնաւորում միացեալ ու պայծառ ազգային մեր կեանքի իղձերն ու ձգտումները»,- իր խօսքին մէջ ըսաւ Վեհափառ Հայրապետը:

Վարչապետ Սերժ Սարգսեան իր կարգի ըսաւ. - «1918 թուականի մայիսի 28-ին՝ դարերի ընդմիջումից յետոյ, հայոց անկախ պետականութեան վերականգնումն արդիւնքն էր Սարդարապատի, Բաշ-Ապարանի եւ Ղարաքիլիսայի հերոսամարտերում տարած պատմական յաղթանակների, որոնք ձեռք բերուեցին մեր ժողովրդի բոլոր խաւերի համագային սիրանքի շնորհիւ»:

ԳԱՐԵԳԻՆ Բ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ՈԳԵԿՈՉԵՑ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԸ

Մայիս 28-ին Հայաստանի մէջ նշուեցաւ Հանրապետութեան տօնը: Այս առթիւ օրհնութեան խօսքով հանդէս եկաւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին երկրորդը:

«Ոգեկոչում ենք Հայաստանի առաջին Հանրապետութեան հռչակումը, որ նուիրագործուած է Սարդարապատում, Բաշ-Ապարանում եւ Ղարաքիլիսայում մեր ժողովրդի մղած մայրամուտի հերոսամարտերի նուիրական ու պանծալի յիշատակներով: Այսօր վերստին անկախ է մեր Հայրենիքը: Մայիսեան փառապանծ յաղթանակներով փրկուած հայրենի փոքրիկ հողի վրայ մեր ժողովուրդն ապրում է իր ազատ նոր կեանքը, շինացնում Հայրենիքը, առ Աստուած նոյն հաւատով եւ առ հայրենին նոյն սիրով մարմնաւորում միացեալ ու պայծառ ազգային մեր կեանքի իղձերն ու ձգտումները»,- իր խօսքին մէջ ըսաւ Վեհափառ Հայրապետը:

Վարչապետ Սերժ Սարգսեան իր կարգի ըսաւ. - «1918 թուականի մայիսի 28-ին՝ դարերի ընդմիջումից յետոյ, հայոց անկախ պետականութեան վերականգնումն արդիւնքն էր Սարդարապատի, Բաշ-Ապարանի եւ Ղարաքիլիսայի հերոսամարտերում տարած պատմական յաղթանակների, որոնք ձեռք բերուեցին մեր ժողովրդի բոլոր խաւերի համագային սիրանքի շնորհիւ»:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆ
 ԿԱՍԿԱԾՈՎ ԿԸ
 ՄՕՏԵՆԱՅ ՊԱՔՈՒԻ
 ՍԷՋ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄԾ
 ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ**

Ատրպէյճանական մամուլը տեղեկացուցած էր, թէ Միւնխի Խումբի ֆրանսացի համանախագահ Պեռնար Ֆասիէ Պաքուի մէջ յայտարարած է, որ «Հայաստան պէտք է ազատէ 7 շրջանները» եւ թէ «Լեռնային Ղարաբաղ Ատրպէյճանի անբաժանելի մասն է»,-

Հայաստանի Արտաքին Գործոց նախարարութեան բանբեր Վլատիմիր Կարապետեան մեկնաբանելով այս տեղեկութիւնը յայտնեց, որ ինք կը կասկածի թէ Պեռնար Ֆասիէ նման յայտարարութիւն կատարած ըլլայ: «Համանախագահները հիանալի գիտեն իրենց մանդատը, ըստ որի՝ չեն կարող բանակցութիւններ իրենց կանխորոշող յայտարարութիւններ անել», - ըսած է Վլատիմիր Կարապետեան:

ԸՆՁՆԱՆՆԵՆ ԱՍՏՈՒԼ

ԴԻՏՈՐԴԻ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԻՑ ԲԱՑԱՏՐՈՐԻ ՎԻՃԱԿ ՄԵԿ ՔԱՅԼ Է

Հայաստանն ապրում է սպասման մէջ: Բոլորին, կամ գրեթէ բոլորին հետաքրքրում է հարցը, թէ ինչպէս են պաշտօնները բաժանելու Ռոբերդ Քոչարեանն ու Սերժ Սարգսեանը: Մայիսի 12-ի արդար ընտրութեան ոգին ենթադրում է, որ պաշտօններն էլ պէտք է բաժանուեն «միայն արդարաբար», թէեւ եթէ Ռոբերդ Քոչարեանը կամ Սերժ Սարգսեանը առաջնորդուեն արդարութեան սեփական պատկերացումով, ապա ոչ մի պաշտօն էլ չեն բաժանի, այլ հալալ կէս կ'անեն: Բայց դա իհարկէ ժողովրդավարութեան սկզբունքներին դէմ է, իսկ մեր իշխանութիւնն էլ դէմ է ժողովրդավարութեան սկզբունքներին դէմ քայլերին: Հետեւաբար կարելի է վստահ լինել, որ պաշտօնները բաժանուելու են: Հարց է միայն, թէ ում են դրանք բաժանուելու: Այդ առումով ակնյայտ է, որ Սերժ Սարգսեանն ու Ռոբերդ Քոչարեանը կանգնած են բաւական բարդ ընտրութեան առաջ: Այդ բարդութիւնը առաջացնում է ոչ թէ կազմերի պակասը, այլ աւելցուելը: Նրանք երկուսն էլ ունեն անքան շատ գինակիցներ ու թիմակիցներ, որ չափազանց դժուար է լինելու որոշել, թէ ում ինչ է հասնելու: Առաւել դժուար է որոշել, թէ ում ինչ չի հասնելու: Իրավիճակը դառնում է այնպիսին, որ իշխանութեան համար իրական խնդիրը սկսում է Մայիսի 12-ից յետոյ, մինչդեռ հասարակութեանը եւ քաղաքական դաշտի մի գալի հատուածի թւում էր, թէ հենց Մայիսի 12-ն է լինելու խնդիր իշխանութեան համար:

Նման բարդ եւ պատասխանատու պահին ելքը կարող է լինել ոչ սովորական, իւրայատուկ լուծում գտնելը: Հայաստանի իշխանութիւնը դրանով երբեք աչքի չի ընկել: Միշտ էլ վերնախաւը առաջնորդուել է պարզ լուծումներով՝ յատուկ ջոկատայիններ, մահակ, ջրցան մեքենայ, լցոնումներ, ընտրակաշառք: Սակայն սա այն դէպքն է, երբ գործ ունես իւրաքանչեւ հետ: Այսինքն վերը նշուած «պարզ լուծումներն» ուղղակի անհնար է կիրառել իւրաքանչեւ հանդէպ, քանի որ նրանք կարող են եւ նեղանալ, վատ գալ, վիրաւորուել ու չգալ Նոր Տարին շնորհաւորելու: Նրանց հարցը պէտք է լուծել օրիգինալ որոշումով: Մայիսի 12-ին դա չյաջողուեց: Իշխանութիւնը ստիպուած էր բոլոր իւրաքանչեւներին բաւարարել եւ տեղ տալ խորհրդարանում: Բայց խորհրդարանի տեղերը անհամեմատ աւելի շատ են, քան այն պաշտօնները, որ պէտք է բաժանուեն: Հետեւաբար նոյն յաջողութիւնը կրկինը գործնականում լինելու է անհնար: Ինչպիսին կը լինեն հետեւանքները՝ դժուար է կանխատեսել: Յամենայն դէպս, շատ բարդ է լինելու բացատրել որոշ մարդկանց, թէ ինչու ասենք այս կամ այն պաշտօնը ոչ թէ իրենց հասաւ, այլ հասաւ մէկ ուրիշին: Այդ մարդկանց ընդհանրապէս որեւէ բան բացատրելն է դժուար, իսկ պաշտօն չհասնելը բացատրելը՝ գործնականում անհնարին: Այդպիսով իշխանական վերնախաւի երկու թեւում էլ կարող է առաջանալ չբացատրուած իւրաքանչեւի մի հոծ բազմութիւն, որն էլ բնօրէն ոչնչով չի գիշի խելագարուած ամբողջներին: Իսկ խելագարուած ամբողջները, ինչպէս յայտնի է, ինչեր ասես, որ չեն անի:

Կայ թերեւս խնդրի օրիգինալ, կամ ոչ ստանդարտ լուծման երկու

ուղիներ: Կամ շտապ կարգով պէտք է աւելացնել պաշտօնների քանակը եւ այն հաւասարացնել իւրաքանչեւի քանակին, եւ նոյնիսկ անցնել մէկ երկու պաշտօնով՝ չգիտես, թէ կեանքը էլ ինչ իւրաքանչեւ կը մատուցի: Կամ պաշտօն շտապ որեւէ իւրաքանչեւ: Այդ դէպքում կարիք էլ չի լինի բացատրել, թէ ինչու չտրուեց: Եթէ նրանք տեսնեն, որ իրենցից ոչ ոք չստացաւ պաշտօն, ապա այլեւս նրանցից որեւէ մէկի մօտ հարց չի առաջանայ, թէ ինչու ինքը չստացաւ: Սերժ Սարգսեանը կարծես թէ գնում է այդ ճանապարհով: ՀՀ հետ բացարձակ մեծամասնութիւն ունենալով, նա փաստօրէն պաշտօններ է առաջարկում ոչ հանրապետականներին: Իհարկէ, որոշ լծակներ մնալու են ՀՀ ձեռքին, բայց եթէ ժամանակի ընթացքում Սերժ Սարգսեանը հասնի մտածողութեան կատարելութեան եւ ամբողջութեամբ բաժանի պաշտօններն օտարներին, ապա նա այլեւս որեւէ խնդիր չի ունենայ իւրաքանչեւի հետ: Իսկ դա շատ կարեւոր է, քանի որ Հայաստանի իշխանութիւնը տիրապետում է օտարների նկատմամբ արդիւնաւէտութիւն ունեցող լուծումների: Իւրաքանչեւը իշխանութեան թոյլ տեղն է: Սերժ Սարգսեանը փաստօրէն գնում է այդ տեղը յաղթահարելու ճանապարհով: Զարմանալի է միայն, որ նրա հետեւից է գնում նաեւ Ռոբերդ Քոչարեանը: Նա որջուում է պաշտօնները բաժանելու Սարգսեանի նախաձեռնութիւնը: Նախագահը թերեւս ցանկանում է դրանով ցոյց տալ, որ իրականում ինքն է պաշտօններ բաժանողը, ինչը նոյնն է, թէ նա ցանկանում է իւրաքանչեւին ինչ որ բան բացատրել: Մինչդեռ ստացուում է մի վիճակ, երբ Սերժ Սարգսեանը գործում է, իսկ Ռոբերդ Քոչարեանին ընդամենը թողնում է իր գործողութիւնները բացատրելու գործը:

ՅԱԿՈՒ ԲԱՆԱԼԵԱՆ
«ԼՐԱԳԻՐ ԿԱՅՔ ԷՁ»

ԶԱՐՄԱՆՔ

Ժամանակին Աժ պատգամաւոր ՍԱՄՈՒԷԼ ԲԱԼԱՍԱՆԵԱՆԸ յայտարարել էր. «Իմ ճակատին գրուած է ՕԵԿ, ես 52 տարի ապրել եմ եւ ճիշդ եմ ապրել, ես երկու տղայ երեխայ ունեմ, որ նոր կեանք են մտնելու, նրանց չեն ասի՞. «Բա էս հերթ ի՞նչ կատարեց»»: Եւ հաս, ի զարմանալ բոլորի, ընտրութիւնները ից յետոյ Սամուէլ Բալասանեանը դուրս եկաւ ՕԵԿ-ից՝ բերելով առաւել քան զարմանալի պատճառաբանութիւն. «Արդիւնաւէտ գործելու համար որոշել եմ լինել անկախ պատգամաւոր: Պարզապէս հնարաւոր է ՕԵԿ-ի անդամ մնալ եւ դա բացառապէս միայն վերջերս»: Զարմանալով հանդերձ՝ մնում է հարցադրել. իսկ հիմա՞ ինչ է գրուած Սամուէլ Բալասանեանի ճակատին, եւ ինչու նա չի ասում իր արարքի իրական պատճառները:

Դրական առումով մեզ զարմացրեց «ժառանգութիւն» կուսակցութեան համամասնական ցուցակի 6-րդ հորիզոնականը զբաղեցնող ՀԵՆՐԻԿ ԲԱՆՉԻՆԵԱՆԸ՝ հրաժարուելով պատգամաւորական մանդատից. «Ես թանգարանի տնօրէն եմ շուրջ 15 տարի եւ երկարաժամկէտ ծրարներ ունեմ, որոնք պատրաստուում եմ իրականացնել»: Անշուշտ, զարմանալի է, որ Հայաստանում դեռ կան մարդիկ,

ԾՈՒՌ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐ

Վերջերս ելույթ ունենալով հեռուստատեսութեամբ՝ շատ հեղինակաւոր մի պատմաբան համոզմունք յայտնեց, որ մեր պատմագիտութիւնը «պէտք է ծառայեցնել» մեր ազգային նպատակներին: Վստահ չեմ, որ ճիշդ եմ հասկացել գիտնականին, բայց սովորաբար երբ այդպիսի բաներ են ասում, նկատի ունեն հետեւեալը. «Գտնեք մեր պատմութեան մէջ այնպիսի փաստեր, որոնք բնութագրում են մեր ազգը որպէս ազնիւ, արդար, հինաւուրց եւ քաղաքակիրթ, իսկ այն ազգերը, որոնց հետ խնդիրներ ունէինք կամ ունենք՝ որպէս նենգ, դաժան, քոչուր եւ վայրենի: Դրանից յետոյ այդ մեր «ազգային» պատմագիտութիւնը ներկայացնեք աշխարհին՝ ասելով. «Տեսէք, մենք ինչ լաւն ենք, իսկ մնացածը՝ վատը, հետեւաբար՝ դուք մեզ պէտք է բարի աչքով նայէք, իսկ նրանց՝ խոժոռ»: Ի դէպ, ճիշդ այդպիսի «ազգային նպատակներ» են դնում բոլոր արդիւնաւէտ պատմաբանները՝ միայն «լաւի» եւ «վատի» տեղերն են փոխում:

Մինչդեռ ցանկացած գիտութիւն, ենթադրում եմ, պիտի ծառայի միայն մէկ նպատակի՝ ճշմարտութեան որոնմանը եւ բացառապէս միայն միայն վերջինիս հաճելի կամ տհաճ լինելուց: Եւ այդ առումով պատմագիտութիւնը ոչնչով չի տարբերուում, ասենք, մաթեմատիկայից: Հակառակ դէպքում ստացում է այն, ինչին ականատես էինք մի քանի տասնամեակ առաջ: Տարբերութիւնը տերմինների մէջ է. այն ժամանակուայ «միակ ճիշդ» կոմունիստական գաղափարախօսութիւնը», որին ամէն ինչ ծառայեցնում էր, այսօր փոխարինում է դարձեալ ինչ-որ մարդկանց խմբի կողմից կամայականօրէն ձեւակերպուած «ազգային շահերով»:

Ընդհանրապէս, հասարակական եւ, առաւել եւս՝ քաղաքական կեանքում կարծես թէ մոլուցք կայ

ցանկացած բան անպայման ինչ-որ մի այլ՝ դրա հետ կապ չունեցող բանի ծառայեցնելու: Օրինակ, իշխանութիւնը (այո՛, իշխանութիւնը, ուրիշի վրայ պէտք է մեղքը գցել) ընտրութիւններ է անցկացնում: Դրա նպատակը, հաւանաբար, պէտք է լինի ժողովրդի քուէով իշխանութեան մարմինների ձեւաւորումը: Հայաստանում այդ պարզ նպատակը փոխարինում է բոլորովին այլ նպատակով: Ընտրութիւններն արդէն 12 տարի ծառայեցնում են մի բանի. իշխանութեան վերարտադրմանը: Այդ ոչ ուղիղ, կարելի է ասել՝ «ծուռ» նպատակն իրականացնելու համար իշխանաւորները մտնում են բոլոր հնարաւոր եւ անհնարին մեղքերի տակ՝ կարծես աշխարհի վերջն է գալու, եթէ նրանք չիշխեն: Գուցէ նրանց համար գալու է:

Ընդդիմադիրներն էլ համոզուած են, որ ՀՀ բոլոր քաղաքացիների ամէն մի քայլը եւ ամէն մի շունչը պէտք է ծառայեցնուի մէկ նպատակի՝ իշխանափոխութեանը: Այսինքն՝ եթէ դուք, ասենք, պատէք շարում կամ հաց էք թխում, ամէն մի քարը դնելիս եւ ամէն մի բոքոնը վառարանից հանելիս պէտք է մտածէք՝ ինչպէս ազատուել յանցաւոր վարչախմբից եւ իշխանութեան բերել (ենթադրաբար) ոչ յանցաւոր վարչախմբին: Այդպէս չի լինում. հացթուխը պիտի հաց թխի, պատշարը՝ պատ շարի, եւ այդ գործունէութիւնը չծառայեցնի որեւէ այլ նպատակի: Հենց այդ տեսակի գործունէութիւնն էլ նպատակը բերի ազգային շահերին: Այս անգամ՝ առանց չակերտների:

ԱՐԱՄ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ
«ԱՌԱԻՕՏ»

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ՝
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ԶՆԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի

ԽՍԲԱԳԻՐ՝
ՏՕԲԹ. ԱՐՇԱԿ ՊԱՉԱՆԵԱՆ
ԽՍԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ
ՍԱՅԱԿ ԹՈՒԹԵԱՆ
ՎԱԶԳԷՆ ԽՈՍԱՆԵԱՆ
ՅԱՐՈՒԹ ՏԵՐ ԴԱԻԹԵԱՆ

Ֆեռ. (626) 797-7680
Ֆաքս. (626) 797- 6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com

MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, Canada \$60 (Second Class), \$75.00 (Air Mail)
Overseas \$85.00 (2nd Class Mail), \$125.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.
Periodicals Postage Paid at Pasadena CA.

Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104

որոնց պատրաստ են յանուն սիրելի գործի հրաժարուել պատգամաւորական մանդատից՝ այդ մանդատի բերած բոլոր բարիքներով հանդերձ, եւ կոնկրետ այս դէպքում Բախչինեանի որոշումից Զարենցի անուան գրականութեան եւ արուեստի թանգարանը հաստատ շահելու է:

Սակայն Հայաստանում քիչ չեն նաեւ տրամադծօրէն հակառակ մտեցումները: Այսպէս՝ կրթութեան եւ գիտութեան նախարար ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏՉԵԱՆԻՆ շատ է դուր եկել նախարար աշխատելը, եւ նա վերջերս յայտարարել է բառիս բուն իմաստով հետեւեալը. «Ինքս ցանկութիւն ունեմ աշխատելու, սակայն կախուած է կուսակցութեան որոշումից: Եթէ Դաշնակցութիւնը որոշի կոալիցիայի մաս կազմել եւ յարմար գտնի, կ'աշխատեմ»: Մնում է զարմանալ, թէ ինչպէս այդ գործիչը հրապարակաւ գրեթէ ճշում է. «Յարգելի կուսակիցներ, պորտֆելներից մի հրաժարուէ՛ք եւ անպայման մի պորտֆելն էլ ինձ տուէ՛ք»: Այսինքն՝ ստացում է, որ Լեւոն Մկրտչեանը համեստութեամբ հաստատ չի տառապում:

Իսկականից զարմացած է

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳԱԼԱՋԵԱՆԸ
«ԻՍԿԱԿԱՆ ԻՐԱԻՈՒՆՔ»

ԼՈՒՐԵՐ

«ՎԵՐԱՑՐԷՔ ԱՆՊԱՏԺԵԼԻՈՒԹԵԱՆ ՄԹՆՈԼՈՐՏԸ»

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: 2007թ-ի Մայիսի 28-ի գիշերը ժամը 02:30 - 03:00 սահմաններում իրականացուեց է ահաբեկչու թիւ 31 ընտրատարած քուժ ԱԺ պատգամաւորութեան թեկնածու առաջադրուած Լ. Փարեմուզեանի նկատմամբ: Փորձել են հրդեհել նրա բնակարանը: Դէպքը կատարուել է աջն բանից յետոյ, երբ Լ. Փարեմուզեանը թիւ 31 ընտրատարած քուժ ընտրախախտումների վերաբերեալ (ընտրութիւնների արդիւնքում յաղթող է ճանաչուել ՀՀԿ-ի կողմից առաջադրուած Կարէն Սարիբէգեանը) հաղորդում է ներկայացրել Լոռու մարզի դատախազութիւն, «Առաւօտ» թերթի 2007թ. Մայիսի 18-ի «Միայն մէկ ընտրատարած քուժ՝ 3807 + 2852 անճշդութիւն» վերտաւուութեամբ յօդուածի շուրջ:

Լ. Փարեմուզեանի տան մուտքը

Հանրապետութիւնում ձեւաւորուած վարի եւ անպատժելիութեան մթնոլորտի տրամաբանութեան մէջ եւ նպատակ ունի ամրապնդել նման մթնոլորտի ձեւաւորումը նաեւ ընտրական խախտումների դէմ պայքարողների նկատմամբ:

Գտնուած ենք, որ ՀՀ իրաւապահ մարմինները լիովին պատասխանատուութիւն են կրում ոչ միայն ահաբեկչութիւնը կատարած, այլեւ գործողութիւնը կազմակերպած եւ հրահրած անձանց բացառապէս համար:

Պահանջում ենք, որ իրաւապահ մարմինները բոլոր միջոցները ձեռք կ'առնեն ապահովելու ոչ միայն Լ. Փարեմուզեան անձի անվտանգութիւնը, այլեւ կանխելու վարի մթնոլորտը եւ ազատ խօսքի նկատմամբ ահաբեկչութիւնը:

Առանց կարծիքի արտայայտման ազատութեան իրական երաշխիքների եւ իրաւապահ մարմինների կողմից անպատժելիութեան մթնոլորտի վերացման անհնար է պատկերացնել ժողովրդավարութեան ձեւաւորումը եւ իրաւական պետութեան կայացումը:

Ահաբեկչութեան փաստից երեք օր առաջ Լ. Փարեմուզեանը եւ թիւ 31 ընտրատարած քայլին յանձնաժողովի նախագահ Վ. Վանեանը Լոռու մարզի դատախազութիւնում բացատրութիւն են տուել հաղորդման վերաբերեալ: Լ. Փարեմուզեանը վերստին պնդել է իր հաղորդման մէջ ներկայացրած պահանջը: Այն է՝ ստուգել տեղամասերի արդիւնքները եւ վերանայել ընտրութեան արդիւնքները:

Քանի որ Լ. Փարեմուզեանը բացի հասարակական, քաղաքական գործունէութիւնից որեւէ այլ գործունէութեամբ չի զբաղուել եւ չունի անձնական բնօրինակի այլ ինքնօրինակներ այլ մարդկանց հետ, տեղի ունեցածը ուղղակիօրէն գնահատուած ենք որպէս միայն ընտրական կեղծիքների բացառապէս ուղղութեամբ ԱԺ պատգամաւորութեան նախկին թեկնածուի գործողութիւնների նկատմամբ ահաբեկչութիւն:

Իրականացուած ահաբեկչական գործողութիւնը տեղաւորում է

«ԱՐՅՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԸ ԶԻ ԿԱՐՈՂ ԶԱՐԶԱԳԱՆՔԵԼ»

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: Գերագոյն խորհուրդը ակումբի աջակցութեամբ «Նոր ժամանակներ» կուսակցութիւնը մայիսի 12-ի ընտրութիւնների արդիւնքները պատրաստուած է վիճարկել Սահմանադրական Դատարանում: Ռուբէն Թորոսեանի եւ Արամ Կարապետեանի համատեղ դիմումը կազմել է 230 էջ : Բացի արձանագրած խախտումներից «Նոր ժամանակներ» կուսակցութիւնն Մայիս 30-ին ներկայացրեց այն միջնորդագիրը, որը պատրաստուած է ներկայացնել ՄԴ:

ՆԺԿ-ի միջնորդագիրը պահանջում է բացել 687 ընտանեկանների արկղերն ու ուսումնասիրել ընտրատեղամասերի փաստաթղթերի փաթեթները: Արամ Կարապետեանը վստահ է, որ իրենց ունեցած փաստերը հիմնաւոր են. «ՄԴ-ն չի կարող դրանց որեւէ ձեւով չարձագանքել: Եղել են մեծ կեղծիքներ եւ լուրջ չարաշահումներ: Եթէ ՄԴ անաչառ լինի՝ ընտրութիւնների արդիւնքները պէտք է անվաւեր ճանաչուեն»: ՆԺԿ նախագահը վստահ է, որ առնուազն կեղծուել է 400 հազար ձայն:

Մայիսի 12-ի ընտրութիւնների արդիւնքները ՄԴ-ում վիճակում են նաեւ «Հանրապետութիւնը», «Օրինաց երկիրը» եւ «Իմպիչմենտ» դաշինքը: Բոլոր չորս դիմումները ՄԴ-ն լսելու է մէկ գործով: Ի դէպ, այսօր Արամ Կարապետեանը լրագրողներին երկու քուէ-րաթերթիկի ցոյց տուեց, որոնք նախապէս ստորագրուած էին եւ քուէ-

րակուած, սակայն քուէատուկի այդպէս էլ չէին հասել: Նա նաեւ խոստացաւ կեղծ անձնագիր ցոյց տալ. «Այս պահին այդ անձնագիրը ուսումնասիրուած է», - ասաց նա: Յայտարարելով, որ ընտրութիւնների արդիւնքներից գոհ է միայն ՀՀԿ-ն, միւսներին նա կոչ արեց. «Պայքարի մէջ չեն նւնուում»: ՆԺԿ նախագահը պատրաստուած է 2008թ.-ի նախագահի ընտրութիւններին:

Մայիս 30-ին, ասուլիսի ընթացքում նա վստահեցրեց, որ փաստաթղթերի հետ կապուած որեւէ խնդիր չունի 1992թ.-ից հաշուառուած է ՀՀ-ում, երբեք այլ երկրի քաղաքացիութիւն ստանալու դիմում չի ներկայացրել եւ չի ներկայացնի: Այս պահից սկսած Արամ Կարապետեանն արդեն վստահ է, որ 2008թ.-ի նախագահի ընտրութիւններն ընթանալու են երկու փուլով: Նա որեւէ ողբերգութիւն չի տեսնում, որ առաջին փուլի ընթացքում ընդդիմութիւնն ընտրութիւններին չի մասնակցի մէկ միասնական թեկնածուով. «Դա աւելի շատ իշխանութիւնների մտահոգութիւնն է: Այսօր իշխանութիւնն էլ մէկ թեկնածուով մասնակցելու խնդիր ունի: Դա շատ վատ է, որովհետեւ ժողովուրդը պէտք է յստակ իմանայ, թէ ամէն ինչի համար ով է մեղաւորը»: Ինչ վերաբերուած է ընդդիմութեանը, ապա Արամ Կարապետեանը վստահ է, որ երկրորդ փուլի ընթացքում բոլոր իրական ընդդիմադիրները կը միաւորուեն մէկ թեկնածուի շուրջ:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ՝ «ՍԱ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԶԵՏԱՊՆԴՈՒՄ Է»

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»: Հայաստանի նախկին արտգործնախարար, «Քաղաքացիական անհնազանդութիւն» շարժման ղեկավար Ալեքսանդր Արզումանեանը, ով կալանուած է «փողերի լուացման» մեղադրանքով, այսօր ասաց «Ազատութիւն» ռադիոկայանին, որ իր դէմ քաղաքական հետապնդում է իրականացուած:

Ալեքսանդր Արզումանեան

«Որեւէ արարք ես չեմ գործել, որը կարող է յանկարծ կոնֆլիկտի մէջ մտնել օրէնքի հետ: Սա քաղաքական հետապնդում է», - կարծիք յայտնեց Ալեքսանդր Արզումանեանը, որը Մայիսի 8-ից գտնուած է «Երեւան կենտրոն» քրէակատարողական հիմնարկում:

«Իմ բոլոր շփոթմանը վկայում են, որ ես հրահանգով եմ այտուեղ», - ասաց Արզումանեանը, յիշատակելով նախագահ Ռոբերտ Քոչարեանի եւ վարչապետ Սերժ Սարգսեանի անունները:

«Այս 20 օրերի ընթացքում, որ ես այտուեղ եմ, որեւէ գործողութիւն չի արուել: Ուղղակի մեկուսացուել եմ: Երեւի իրենք էլ են հասկացել, որ ոչ մի փաստ չունեն: Սա արտառոց

«ՍԵՐԺ ՍԱՐԳՍԵԱՆԸ ՈՒԶՈՒՄ Է ՄԻ ՓՈՒԼՈՎ ԴԱՌՆԱԼ ՆԱԽԱԳԱՐ»

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: «Ովքեր նախագահական ընտրութիւններին քուէարկելու են Սերժ Սարգսեանի համար, նրանք քուէարկելու են պատերազմի համար», - այսօր «Փաստարկ» ակումբում յայտարարեց Ազգային ժողովրդավարական միութեան նախագահ Վազգէն Մանուկեանը, որը պատրաստուած է առաջադրել իր թեկնածութիւնը Նախագահի ընտրութիւններում: Եթէ 2008թ. Սերժ Սարգսեանը դառնայ նախագահ, ապա Հայաստանում կը լինի այնպիսի մոնոպոլ իշխանութիւն, որ դեռ չի եղել. «Կը լինի այս նոյն վիճակի շարունակութիւնը. նոյն ձեւի կեղծիքներ, նոյն կոռուպցիան»: Հայաստանը տանուլ կը տայ Անդրկովկասում. «Ատրպէյճանում կայ Ալիեւ, որը ծնուել է թագաւորի ընտանիքում եւ աւարտել է ՄԳԻՄՕ, բազմաթիւ կապեր ունի, Վրաստանում Սահակաշվիլին է, որը միջազգային կապեր ունի, միջազգային կրթութիւն է ստացել, իսկ Հայաստանում՝ երեկոյան բանասիրական աւարտած Սերժ Սարգսեան: Իրենք իրար հետ բանակցութիւններ են վարելու»: Իրար հաւասար են զգալու: Անհեթեթութիւն է, ինչն էլ կը բերի պատերազմի»:

Ըստ ԱԺՄ նախագահի, Սերժ Սարգսեանի յաղթանակը երաշխաւորուած կը լինի այն դէպքում, եթէ նրա «խորամանկութիւնը» աշխատի: ՀՀԿ-ն, որը մեծամասնութիւն է ձեւաւորել ԱԺ-ում, դասական քաղաքականութեան տեսակետից կարող է ձեւաւորել միանման կառավարութիւն, սակայն այսօր պորտֆեյներ է առաջարկում այլ կուսակ-

ցութիւնների: Իսկ նպատակը, ըստ նրա մէկն է. «Ամէն ինչ անելու են, որ նախագահականի ժամանակ մէկ փուլից յաղթեն»:

Իսկ դրա համար հարկաւոր են ԲՀԿ-ի, ՀՅԴ-ի, դրսից ՄԱԿ-ի ձայները: «Հասկանալի է Սերժ Սարգսեանի խորամանկութիւնը, հասկանալի չի այն կուսակցութիւնների «նայելովութիւնը», որոնք մտնում են այդ խաղի մէջ», - ասում է Վազգէն Մանուկեանը: Իսկ «նայելովութիւն» է համարում, քանի որ Փետրուարին նախագահական ընտրութիւններից յետոյ կրկին ձեւաւորուելու է նոր կառավարութիւն: ԱԺՄ նախագահի համոզմամբ, մնացած բոլոր խորհրդարանական կուսակցութիւնները պէտք է իրենց յայտարարեն ընդդիմադիր, չվերջնեն որեւէ նախարարական պորտֆեյլ, ստեղծեն հզօր եւ ուժեղ ընդդիմադիր կալիքիւն ընդդէմ ՀՀԿ-ի:

Ինչ վերաբերում է ընդդիմութեանը, ապա Վազգէն Մանուկեանի կարծիքով՝ եթէ հանդէս չգան միասնական մէկ թեկնածուով, չեն յաղթի: Իսկ որպէս միասնական թեկնածու այսօր Վազգէն Մանուկեանը տեսնում է միայն իրեն, սակայն ասաց, «որ անպատեղի իրավիճակում, երկրի փրկութեան համար պատրաստ է նաեւ զիջել»:

Ի դէպ, ԱԺՄ առաջնորդը կարծում է, որ ընդդիմութիւնը, ԱԺ ընտրութիւնները Սահմանադրական դատարանում բողոքարկելով՝ արդիւնքի չի հասնի, բայց միեւնոյն ժամանակ՝ ողջունում է նրանց քայլը. «Ճիշդ են անում, չի կարելի անպատասխան թողնել»:

ԲԱՅՈՒԵՑ «ԶՈՒՄԹՆՈՅ» ՕԴԱԿԱՅԱՆԻ ՆՈՐ ՈՒՂԵՒՈՐԱՅԻՆ ՅԱՄԱԼԻՐԸ

Ուրբաթ, Մայիս 25-ին օրը Երեւանի «Զուարթնոց» օդակայանում բացուեց նոր ուղեւորային համալիրը:

American International Airports ընկերութեան նախագահ էդուարդօ Էռնեկեանը ասաց, որ այս «օդակայանը լաւագոյնն է տարածաշրջանում»: Նրա վկայութեամբ՝ նոր համալիրի շինարարութեան վրայ ծախսուել է մօտ 100 միլիոն տոլար: «Սա առաջին փուլն է: Շինարարութիւնն ամբողջութեամբ կ'աւարտուի 2010 թուականին, եւ ներդրումների ծաւալը կը հասնի 200 միլիոնի», - ասաց Էռնեկեանը:

Նոր ուղեւորային համալիրը օրհնեց Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդը:

ԼՈՒՐԵՐ

ԴԵՆԻՆԵԼ ՖՐԻԴ. «ԱՄՆ-Ը ԵՒ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԸ ՍԻԱՍԻՆ ԱՇԽԱՏՈՒՄ ԵՆ ԴԱՐԱԲԱՂԻ ՅԱՐՑԻ ԼՈՒԾՄԱՆ ՈՒՂՈՒԹԵԱՄԲ»

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»:
Լեոնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգաւորման ուղղութեամբ Միացեալ Նահանգները եւ Ռուսաստանը միասին աշխատում են՝ ձգտելով դիւրացնել խնդրի լուծումը: Այս մասին յայտարարել է ԱՄՆ-ի պետքարտուղարի Եւրոպայի եւ Եւրասիայի հարցերով տեղակալ Դենիել Ֆրիդը:

ԱՄՆ-ի պետքարտուղարի Եւրոպայի եւ Եւրասիայի հարցերով տեղակալ Դենիել Ֆրիդը

Ուաշինգտոնում հանդէս գալով Հեյտինկեան յանձնաժողովի նախաձեռնած՝ «Ռուսաստանն այսօր» թեմայով քննարկումներում, Ֆրիդը ասել է. - «ԵԱՀԿ-ի Մինսկի խմբի համանախագահող երկրներ Ռուսաստանի եւ Ֆրանսիայի իմ գործընկերների հետ անցած տարուալ գարնանը ես այցելել էի տարածաշրջան՝ խաղաղ գործընթացը առաջ մղելու նպատակով Ատրպէյճանի եւ Հայաստանի նախագահներին ներկայացնելու խաղաղ կարգաւորման առաջարկուող հիմնարար սկզբունքները: Այսօր էլ այդ սկզբունքները մնում են երկու կողմերի միջեւ բանակցութիւնների առանցքում»:

«Ընդունելով հանդերձ, որ հակամարտութեանը լուծում տա-

լու բեռը ընկնում է Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի վրայ, մենք, այդուհանդերձ, շարունակում ենք ցոյց տալ, որ Միացեալ Նահանգները եւ Ռուսաստանը կարող են աշխատել միասին՝ դիւրացնելու խաղաղ գործընթացը, որը կարող է ամրապնդել կայունութիւնը եւ անվտանգութիւնը Հարաւային Կովկասում, ինչը լաւագոյնս համապատասխանում է մեր երկկողմ շահերին», - ամփոփել է պետքարտուղարի տեղակալը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԲԱՐԵՎԱՄՆԵՐԻ ՑԱՆԿՈՒՄ ԶԲԱՂԵՑՆՈՒՄ Է 7-ՐԴ ՏԵՂԸ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՈՅ»:
Վրաստանի բնակիչների շրջանում «Ջորջիան Քոնսալթինգ Գրուպ» խորհրդատուական ընկերութեան անցկացրած հարցախոյզի արդիւնքներով, Վրաստանի բարեկամ երկրների տասնեակում Հայաստանը զբաղեցնում է 7-րդ տեղը. Հայաստանը բարեկամ երկիր է համարել հարցուած վրացիների 4 տոկոսը:

Առաջին եւ երկրորդ տեղերը 12-ական տոկոսով զբաղեցրել են Ատրպէյճանը եւ Ուկրաինան: Երրորդ եւ չորրորդ տեղերում են 10-ական տոկոս ստացած Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները եւ Էստոնիան: Հինգերորդ տեղում Թուրքիան է՝ 8 տոկոս, վեցերորդը Գերմանիան է՝ 6 տոկոս: Լեհաստանը եւ Ղազախստանը 3-ական տոկոսով գրաւել են 8-9-րդ տեղերը, իսկ տասնեակը եզրափակում է Թուրքմենստանը:

day.az ինտերնետային պարբերականը նշում է, որ ընդհանուր հաշուով 50 երկիր է ընդգրկուել Վրաստանի բարեկամների ցանկում:

Ռուսաստանը բարեկամ է համարել հարցուածների ընդամենը 1 տոկոսը, իսկ 56 տոկոսի կարծիքով՝ Ռուսաստանն առաջինն է Վրաստանի նկատմամբ անբարեհաճ տրամադրուած երկրների թւում: Հարցուածների 20 տոկոսի կարծիքով, պատճառը Ռուսաստանի կայսերական քաղաքականութիւնն է, 18 տոկոսը համոզուած է, որ դրանում մեղաւոր է նախագահ Վլադիմիր Պուտինը, 14 տոկոսը նշել է, որ Ռուսաստանը Աբխազիայի եւ Հարաւային Օսիայի պատճառով չի հաշտուում Վրաստանի հետ:

Հարցուածների 31 տոկոսի համոզմամբ, Վրաստանը թշնամի երկիր չունի:

ՍԴՅԿ ՀԱՅ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԲՈՂՈՔԻ ՆԱՄԱԿ ՅՂԱԾ Է ԵԱՀԿ-Ի ՂԵՎԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

Շարունակուած էջ 1-էն

ղակի հարուած էր Հայաստանի ժողովուրդի արժանապատուութեան եւ ձգտումներուն»:

Շարունակելով, ՀԱԽ-ի նամակը կը յայտնէ թէ, աւելի նուազ չափանիշեր որդեգրելով դիտորդները կանաչ լոյս տուած եղան Հայաստանի կառավարութեան, որպէսզի անոնք շարունակեն կեղծել ընտրութիւններու արդիւնքները եւ անտեսեն ժողովուրդի կամքը:

Ապա նամակը կը յայտնէ, - «Մենք կը հաւատանք որ Հայաստանի քաղաքացիները արժանի են

արդար եւ թափանցիկ ընտրութիւններու, որոնք պիտի արտադրեն ներկայացուցչական մարմին մը, որ իսկապէս կը ներկայացնէ ժողովուրդը: Մենք նաեւ կը հաւատանք, որ ձեր կազմակերպութիւնը խիստ կարեւոր դեր կը կատարէ Հայաստանի նման երկիրներու մէջ ժողովրդավարութեան զարգացման ուղղութեամբ»:

Եզրակացնելով Հայ Ամերիկեան Խորհուրդը լոյս կը յայտնէ, որ ԵԱՀԿ-ի վերջնական եզրակացութիւնը հեռու մնալով քաղաքական նկատարումներէ, կ'ըլլայ շատ աւելի ամբողջական եւ կ'արտացոլացնէ իսկական փաստերը:

«ՆԱԽԱԳԱՅԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԵՂԾԵԼԸ ՍԱՅ Է ԼՂՅ-Ի ՅԱՄԱՐ»

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»:
«Հայաստանում կարող են ասել՝ ով կեղծել է ընտրութիւնները, նա դաւաճան է եւ անցնել առաջ, սակայն ԼՂՅ-ում իւրաքանչիւր չինովնիկ գիտակցում է եւ իր վրայ չի վերցնի ընտրութիւնները կեղծելու պատասխանատուութիւնը, որովհետեւ նրան ասելու են՝ դու կործանեցիր մեր երկիրը:

ԼՂՅ նախագահի ընտրութիւնները կեղծելը մահ է երկրի համար», - այսօր իր տեսակէտը յայտնեց ԼՂՅ նախագահի նախկին խորհրդական, քաղաքագէտ Մանուէլ Սարգսեանը: Խօսելով ԼՂՅ-ի համար ընտրուած նախագահ ունենալու կարեւորութեան մասին՝ նա յիշեցրեց. «1991թ.-ին շարժումը ԼՂՅ-ում մօտ մէկ տասնեակ լիդերներ էր ծնել, սակայն շատ էական էր, որ նրանք բոլորը համաձայնութեան եկան, եւ ժողովրդի կողմից ընտրուեց Արթուր Մկրտչեանը: Չճանաչուած երկրի նախագահին անմիջապէս այցելեցին աշխարհի տարբեր երկրների ներկայացուցիչներ»:

Այսօր ԼՂՅ նախագահի ընտրութիւններում առաջադրուած 5 թեկնածուներից 3-ը, ըստ նրա, ձեւական բնոյթ են կրում: Պայքարը հիմնականում ընթանալու է երկուսի՝ ԼՂՅ ԱԱԾ պետ Բակո

Սահակեանի եւ ԱԳ փոխնախարար Մասիս Մայիլեանի միջեւ: Վերջինի թեկնածութեան առաջադրմամբ ԼՂՅ իշխանութիւններն առանձնապէս ոգեւորուած չեն, եւ ԼՂՅ խորհրդարանի բոլոր ուժերը պաշտպանում են Բակո Սահակեանին:

Մայիլեանի առաջադրումը ողջունում է քաղաքագէտ Մանուէլ Սարգսեանը. «Դա յոյս է ներշնչում, որ առաջին անգամ ԼՂՅ-ում կարող են անցկացնել ընտրութիւններ եւ արձանագրել ոչ թէ 95 տոկոս յաղթանակ, այլ 51ին» (ինչպէս գործող նախագահի դէպքում խմբ) Ըստ նրա. «Ի տարբերութիւն ՀՀ-ի ԼՂՅ-ում իշխանութեան եւ հասարակութեան միջեւ գոյութիւն չունի ջրբաժան»:

2004թ. Ստեփանակերտի քաղաքապետի ընտրութիւնները ապացուցեցին, որ հասարակութիւնը ի վիճակի է մասնակցել եւ ազդել ընտրական գործընթացների վրայ»: Քաղաքագէտի կարծիքով, եթէ ԼՂՅ նախագահին չընտրի բնակչութիւնը, ապա ընտրութիւնները անմիջապէս կ'ազդեն ԼՂ բանակցութիւնների ձեւաչափի վրայ. «Խնդիրը անձերը չեն, այլ ընտրական մեխանիզմը: Թող Բակո Սահակեանը դառնայ ԼՂՅ նախագահ, բայց ընտրութիւնների արդիւնքում»:

ՆԱՏՕ-ԻՑ ՊԵՏՔ Է ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»:
«Խորհրդային Միութեան փլուզումից յետոյ դժուար էր հասկանալ, թէ ինչի համար է ՆԱՏՕ-ն», - «Համաձայնութիւն» կենտրոնի կազմակերպած «ՆԱՏՕ-ն եւ Հարաւային Կովկասը» սեմինարի ընթացքում ասաց ՀՀ առաջին նախագահի տնտեսական հարցերով խորհրդական Ժիրայր Լիպարիտեանը: Նա կարծում է, որ ՆԱՏՕ-ն ոչ միայն ռազմաքաղաքական կառույց է, այլ նախեւառաջ ԱՄՆ-ի հիմնական գործիքը: Իսկ ԱՄՆ-ն այսօր բաւականին լուրջ խնդիրներ ունի այն պարագայում, երբ աշխարհում փոխուած է Ռուսաստանի, Չինաստանի, Հնդկաստանի դերը: «ԱՄՆ-ն դեռ չի որոշել իր կարգավիճակը՝ լինելու է հեգեմոն իմպերիա՞, թէ՞ կ'ընդունի բազմաբեւեռ միջազգային սիստեմը: Ապագայի հանդէպ անորոշութեան, ընդհանրապէս աշխարհի հետ յարաբերութիւններ ճշդելու անհրաժեշտութիւն ունի ԱՄՆ-ն: Իսկ ԱՄՆ-ն ՆԱՏՕ-ի շարժիչ ուժն է», - յիշեցրեց Ժիրայր Լիպարիտեանը եւ աւելացրեց, որ ԱՄՆ-ն այսօր հակահիթուային սարքաւորումներ է տեղադրում Լեհաստանում եւ Չեխիայում այդ երկրների հետ երկկողմ յարաբերութիւնների շրջանակում՝ առանց ՆԱՏՕ-ի. «Այսինքն, ԱՄՆ-ն էլ ՆԱՏՕ-ին մի կողմ է գցում»:

Ժիրայր Լիպարիտեանի կարծիքով՝ ԱՄՆ-ն ունի նաեւ կողմնորոշուելու մէկ այլ խնդիր. «ԱՄՆ-ն կը կարողանա՞յ կողմնորոշուել՝ զօրավիճակ լինել ժողովրդավարական գործընթացներին, թէ՞ անվտանգութեան հարցերի մէջ զօրավիճակ լինել դիկտատուրային: ԱՄՆ-ի էլիտան պատրաստ է քննարկել իր ապագայի անելիքներն ու մարտահրաւէրները», - հարցնում է Լիպարիտեանն ու ինքն էլ պատասխանում:

«Իրաքի շուրջ վէճերը ցոյց են տալիս, որ ԱՄՆ-ն անկարող է

լուծել այդ հարցերը»: Այս առումով, նաեւ յիշեցնելով, որ ՆԱՏՕ-ի անդամ Թուրքիան եւ Յունաստանը չկարողացան լուծել կոնֆլիկտը, եւ ՆԱՏՕ-ն ոչինչ չկարողացաւ անել ու Թուրքիան մտաւ Կիպրոս, Լիպարիտեանը հարց է հնչեցնում, որքանով ՆԱՏՕ-ն կարող է լուծել Հարաւային Կովկասի, կամ Հայաստանի խնդիրները: «ՆԱՏՕ-ն նման է դեղահաբի, որ օգտակարութիւն ունի, բայց ինչպէս դեղը՝ ամէն մարմնի վրայ չէ, որ օգտակար է», - ասաց Լիպարիտեանը եւ եզրակացրեց, որ ՆԱՏՕ-ի հետ յարաբերութիւնների խորացումը միայն կը խորացնի մեր տարածաշրջանում առկայ խնդիրները:

Ժիրայր Լիպարիտեանի կարծիքը մասամբ էր կիսում «Համաձայնութիւն» կենտրոնի ղեկավար Դաւիթ Շահնազարեանը: Նրա կարծիքով, կայունութիւն լինում է այն դէպքում, երբ հարեւան երկրները միեւնոյն անվտանգութեան համակարգում են: Ըստ նրա՝ Հարաւային Կովկասում առկայ խնդիրների պատճառն այն է, որ մեր տարածաշրջանը քաղաքականապէս խիստ բեւեռացուած է. Վրաստանը ձգտում է ՆԱՏՕ եւ շատ աւելի ակտիվ է նրա հետ յարաբերութիւններում, քան ՆԱՏՕ-ի անդամ տարբեր երկրները: Ատրպէյճանը նոյնպէս յայտարարել է դրա մասին, իսկ Հայաստանը շարունակում է մնալ Ռուսաստանի անվտանգութեան հովանոցի ներքոյ, միաժամանակ լուրջ յարաբերութիւններ ստեղծելով ՆԱՏՕ-ի հետ:

«Հենց տարբեր կառույցներում տարբեր աստիճանի ներգրաւուածութիւնն է տարածաշրջանում կոնֆլիկտների պատճառ դառնում», - եզրակացրեց Դաւիթ Շահնազարեանը եւ աւելացրեց, որ մինչ օրս երեք երկրների ղեկավարները չեն գիտակցում միասնական տարածաշրջանային աշխարհաքաղաքական շահը:

ՐԱՅԱՍՏԱՆ

ՍԵՐԺԸ ՉԻ ՇՏԱՊՈՒՄ

Մայիսի 12-ի խորհրդարանական ընտրություններից անցել է ավելի քան երկու շաբաթ, բայց մինչ օրս յայտնի չէ, թե ովքեր են լինելու մեր նախարարները, կառավարությունն առնթիվ մարմինների դեկավարները, մարզպետները եւ այլն:

Բայց ամբողջ խնդիրն այն է, որ ոչ թե դա գաղտնի է պահուած, ու տեղեկատուութեան արտահոսք չի լինում, այլ այն պարզ պատճառով, որ այդ մասին դեռ ոչ ոք չգիտի: Չգիտեն անգամ նրանք, ովքեր որոշելու են մեր կազմաւորուելիք կառավարութեան կազմը: Անգամ յայտնի չէ՝ քաղաքական որ ուժերը որքանով են մասնակից լինելու ապագայ կառավարութեանը:

Այս վիճակը, անշուշտ, աննախադէպ է: Նախկինում տեղի ունեցած ԱԺ ընտրութիւնների ավարտից մի քանի օր յետոյ կազմաւորուելիք կառավարութեան կազմի մի 70-80%-ն արդեն պարզ էր լինում: Այս անգամ վիճակը ակնյայտօրէն այլ է: Տպաւորութիւնն այնպիսին է, որ հանրապետականները լրիւ անակնկալի են եկել «միջազգային չափանիշներին համապատասխան» անցկացուած ընտրութիւնների արդիւնքում իրենց «ստացած» խորհրդարանական մեծամասնութիւնից ու հիմա չգիտեն, թե ինչ անեն դրա հետ:

Հանրապետականն ունի երկու տարբերակ: Առաջին տարբերակով՝ ՀՀԿ-ն կարող է ամբողջովին իրացնել այդ մեծամասնութիւնը, այսինքն՝ միայնակ կազմել կառավարութիւն, բայց պատրաստ լինել, որ իր երբեմնի դաշնակիցները պէտք է իր «տակը փորեն», ինչն անխուսափելի է: Երկրորդ տարբերակն այն է, որ հենց դրանից խուսափելու եւ երկրում տեղի ունեցող բոլոր գործընթացների պատասխանատուութիւնը մենակ չկրելու համար իշխանութիւնը կիսել՝ միաժամանակ իշխանական կերակրատաշտակից ու լծակներից միւսներին չզրկելու պայմանով: Հենց այս՝ երկրորդ տարբերակի շուրջ էլ ներկայումս բանակցութիւններ են գնում Հանրապետականի, ՀՅԴ-ի եւ ԲՀԿ-ի միջեւ:

Հանրապետականը այդ բանակցութիւններում Սերժ Սարգսեանը ներկայացնում է միանձնեայ: ԲՀԿ-ի անտւնից հանդէս է գալիս Ռոբերդ Քոչարեանը՝ կրկին միանձնեայ, իսկ ՀՅԴ-ն բանակցութիւններում ներկայացնում են Գերագոյն մարմնի մի քանի անդամներ, բայց պարբերաբար նրանց օգնութեան է գալիս կրկին Ռոբերդ Քոչարեանը: Բանակցութիւնների կողմերից իւրաքանչիւրը փորձում է ստանալ առաւելագոյնը. Սերժ Սարգսեանը փորձում է հնարաւորինս պատասխանատուութիւնը բաշխել միւսների վրայ, բայց նուազագոյն լծակներ թողնել նրանց, իսկ ՀՅԴ-ն ու ԲՀԿ-ն փորձում են հնարաւորինս քիչ պատասխանատուութիւն վերցնել, բայց ձեռք գցել հնարաւորինս շատ լծակներ:

Ահա սա է իրավիճակն այս պահին, եւ բանակցութիւնները դեռ շարունակուած են: Ո՛չ հանրապետականները, ո՛չ էլ ՀՅԴ-ն ու ԲՀԿ-ն առայժմ ոչ մի կոնկրետ արդիւնքի մասին չեն յայտարարում եւ չեն էլ կարող, որովհետեւ այդպիսիք պարզապէս չկան:

Ռոբերդ Քոչարեանի՝ այս շաբաթ օրը արած յայտարարութիւնը, թէ կոալիցիա կը կազմուի, կարելի է գնահատել որպէս բանակցութիւններում ձեռք բերուած պայմանաւորուածութիւն: Սակայն մեր ունեցած տեղեկութիւնների համաձայն, նման վերջնական պայմանաւորուած

ծուծիւն չկայ, եւ Քոչարեանի յայտարարութիւնը, այսպէս ասենք, մի փոքր շանտաժ է, որպէսզի Սերժ Սարգսեանը, նրա հետ յարաբերութիւնները չսրելու համար, ստիպուած լինի համաձայնել կոալիցիա կազմելու գաղափարին: Թե ինչպէս սրան կ'արձագանքի Սարգսեանը, դեռ անյայտ է, բայց մեծ է հաւանականութիւնը, որ Քոչարեանի շանտաժը հասնի իր նպատակին, այլապէս կը սկսուի Քոչարեան-Սարգսեան հրապարակային հակամարտութիւն, ինչը, գոնէ այս պահին, ձեռնտու չէ նաեւ Ս. Սարգսեանին:

Ամէն դէպքում, այժմ ավելի հաւանական է թուում կոալիցիոն կառավարութեան հեռանկարը: Կոնկրետ դէմքերի մասին այս պահին հնարաւոր չէ խօսել: Այժմ միայն յայտնի է, որ Քոչարեանը պնդում է, որպէսզի կրթութեան եւ գիտութեան ու գիւղատնտեսութեան նախարարների պաշտօններում մնան դաշնակցականներ Լեւոն Մկրտչեանը եւ Դաւիթ Լոբեանը:

Սկզբունքորէն Սերժ Սարգսեանը կարող է դրան համաձայնել, բայց ՀՅԴ-ի ախորժակը դրանով չի սահմանափակուած, եւ Դաշնակցութիւնը կրկին բարձրացրել է կոալիցիայի դէմ պայքարի միասնական մարմին ստեղծելու եւ այն Դաշնակցութեանը տալու խնդիրը, ինչը Սերժ Սարգսեանին համաձայնուելու հնարաւորութիւն չի տալիս:

Ըստ էութեան, որքան կարելի է դատել իշխանական կուսակցութիւններից սպրդած ժլատ լուրերից, հենց այս չլուծուած խնդիրն է կոալիցիա ստեղծելու հիմնական խոչընդոտը:

ԲՀԿ-ի մասով որեւէ լուրջ հակասութիւն Սարգսեանի եւ Քոչարեանի միջեւ չկայ: ԲՀԿ-ն պատրաստ է նախարարական մի երկու պորտֆելի դիմաց դառնալ ՀՀԿ-ի կցորդը եւ լրացուցիչ յաւակնութիւններ չի ներկայացնում:

Սակայն հենց ՀՀԿ-ի ներսում էլ վիճակը հեռու է յստակ լինելուց: Հրապարակուած լուրերը՝ այս կամ այն հանրապետականին որեւէ պաշտօնում նշանակելու մասին, ընդամենը ՀՀԿ-ի որոշակի խմբի ցանկութիւնների արտայայտումն է, որի իրականանալու հաւանականութիւնը ճիշդ այնքան է, որքան չիրականանալուը: Բայց մի բան ակնյայտ է՝ այս անտրոշ վիճակից առաջին հերթին հենց հանրապետականների նեարդերն են տեղի տալիս: Յատկապէս նրանցը, ովքեր յաւակնում են առանցքային պաշտօններ ստանալ թէ՛ խորհրդարանում եւ թէ՛ կառավարութիւնում: Եւ կազմային նշանակումների մասին շրջանառուող լուրերը հենց դրա արդիւնքն է: Ուշագրաւ է, որ թէ՛ ՀՀԿ-ում եւ թէ՛ ՀՅԴ-ում գրեթէ համոզուած են, որ կառավարութեան նոր կազմի շատ թէ քիչ յստակ պատկերը յայտնի չի

ՍՏԱՄԲՈՒԼԵԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«Սեղա՞ ... Հայաստանի՞ց: Թուրքերէն գիտէ՞ք ... (Թուրք սահմանապահը տարակուսանքով նաչում է ինձ) ... Թուրքերէն չգիտէ՞ք ... բայց անունը Սեղա է, գիտէ՞ք որ Թուրքական անուն է...»

Աթաթիւրք օղակայանում իմ ու թուրք սահմանապահի այս երկխօսութիւնը մէկ-երկու րոպէից ավելին անգամ չտեւեց: Ես Թուրքիայի սահմանն անցալ ավելի արագ, քան Հայաստանինը՝ Երեւանի Զուարթնոց միջազգային օդանաւակայանում: Այստեղ անձնագրային ստուգումը, եւ իմ ու ազգութեամբ ուս սահմանապահուհու գրոցը տեւեց մօտ տասը րոպէ: Մարտի 24-ին ես Ստամբուլ էի մեկնում, իսկ որպէս տրանզիտային քաղաք ընտրել էի Գերմանիայի Միւնխենը:

«Ինչու՞ էք մեկնում Ստամբուլ՝ Միւնխենով», - հարցնում է սահմանապահուհին: Պատասխան. Ուղիղ չարտերային չուերթը կանոնաւոր չէ ... : «Բայց չէ՞» որ այդպէս թանկ է» ... նորից եմ կրկնում, որ Երեւան-Ստամբուլ չուերթը կանոնաւոր չէ, ու երբ տոմս էի գնում, ինձ ասացին, որ չգիտեն, թէ երբ է մեկնելու ... իսկ վերադարձի մասին հարցն ավելորդ էր ... Նորից նոյն հարցը, բայց ինչու՞ Միւնխենով:

Թէեւ չէի ուզում վերադառնալ սահմանապահի ազգային գզգզմունքները, բայց ի վերջոյ նա ինձ ստիպեց ասել. Աէրֆլայթից գերադասում եմ չօգտուել, թէեւ այդպէս ավելի է ծան է: Իմ անձնագիրը տարան յատուկ սենեակ, որտեղ մի քանի այլ սահմանապահներ կային: Յետոյ ինձ էլ հրաւիրեցին ու կրկնուեց վերը նշուած հարց ու պատասխանը՝ գրեթէ նոյնութեամբ: Այնուհետեւ ինձ խնդրեցին բացատրել, թէ ինչու՞ եմ մեկնում Ստամբուլ, ու խնդրեցին ցոյց տալ կոնֆերանսի մասնակցութեան հրաւերը: Յետոյ խնդրեցին, որ ես Միւնխենի օդակայանի տրանզիտային մասից դուրս չգամ (ցանկութեան դէպքում նոյնիսկ դուրս գալն անհնար է, քանի որ հարկաւոր է անձնագրային ստուգում անցնել, իսկ առանց մուտքի արտօնագրի այն անցնել պարզապէս չի ստացուի): Վերջում ասացին. մենք շատ ուշադիր ենք մեր ուղեւորների հանդէպ, ու հոգում ենք նրանց մասին ... Նման ավելորդ ժամավաճառութեան Աթաթիւրք օղակայանում ես չհանդիպեցի: Օդակայանի թուրք աշխատակիցները միայն անկեղծօրէն զարմանում էին Սեղա անունն ու հայ, Հայաստանի քաղաքացի լինելու փաստի վրայ:

Օդանաւակայանից սկսուած «զարմանքն» ինձ ուղեկցեց Ստամբուլում անցկացրած 7 օրերի ընթացքում: Տուրիստների մշտական ներկայութեանը սովոր Ստամբուլ

ցիւնների սիրելի հարցերն են. «որտեղի՞ց ես», «անունդ ի՞նչ է», «առաջի՞ն անգամ ես Ստամբուլում»: Այս հարցերն ամենուր են հնչում. խանութներում, սրճարաններում, թանգարաններում ...

Կօշիկի վաճառարահներից մէկում ես հերթական անգամ ասացի, որ Հայաստանից եմ: Վաճառողներից մէկը, մի 30-ին մօտ երիտասարդ իմ ընտրածը մատնացոյց անելով՝ ասաց. շատ աղուոր, շատ աղուոր: Տղան հայ չէ, բայց ունի հայ ընկերներ, գիտէ հայերէն հաշուել: Թուրք երիտասարդը նաեւ մի նկատուում ունի. «Մէկ էլ դուք սիրում էք ասել (այսքանն անգլերէն հնչեց). փող չկայ, փող չկայ (իսկ այս մասը՝ հայերէն)»:

«Հայերը թէ՞ սիրում Թուրքերին», - հարցրեց հիւրանոցի ընդունարանում աշխատող տղամարդը: «գիտեմ, գիտեմ ... շատերը չեն սիրում, մեզ մօտ էլ կան խենթեր: Բայց հասարակ մարդիկ իրար հետ պրոբլեմ չունեն: Էդ պրոբլեմները քաղաքական գործիչներն են սարքում»:

Այս միտքը նոյնպէս յաճախ ես լսում եմ Ստամբուլցիները տեղեկանում են, որ Հայաստանից ես: Լինի խանութպան, թէ մատուցող, պրոֆեսոր, թէ վաճառող: Անկախ նրանից, թէ որքան կարճ է տեւում գրոցը, անպայմանօրէն հնչում է Հրանդ Դինքի անունը:

«Մենք ցաւում ենք Հրանդ Դինքի համար: Նա մեզինք մէկն էր», - ասում էր հիւրանոցի աշխատակիցը:

Նոյն նախադասութիւնը ես մի քանի անգամ լսեցի նաեւ Ստամբուլի հոշակաւոր «Փակ Շուկալի» խանութպաններից: Նրանցից մեկի ենթակալութեամբ աշխատողներն էին հայեր, միւսի՝ վարպետը, ով նրան սովորեցրել է կօշիկ կարել:

«Հրանդ Դինքը Թուրքիայի լաւագոյն քաղաքացին էր», - ասում է Ստամբուլի համալսարանի պրոֆեսորներից մէկը: Ստամբուլում Ստամբուլի ամենահեղինակաւոր համալսարաններից մէկն է: Այն պատկանում է Սաբանջը ընտանիքին: Սաբանջըները Թուրքիայի ամենահարուստ գերդաստաններից են:

Հ. Գ. Մելիսա Արարատը Սաբանջը համալսարանի պրոֆեսորներից է: Ճաշկերպութի ժամանակ նա ժպտալով անկեղծացաւ. գիտէ՞ս ինձ ամբողջ կեանքում հետապնդել են «հա՞ց ես» հարցով: Ազգանունս է պատճառը ... Արարատ ... բոլոր հայերը, ում հետ ծանօթանում են, առաջինը հարցնում են «հա՞ց ես»:

ՍԵՂԱ ՄՈՒՐԱԴԻԱՆ
Ազատ լրագրող, Պատերազմի եւ խաղաղութեան լուսաբանման ինստիտուտի երեսնամեակի գրասենեակի ղեկավար

յայտօրէն չի շտապում:
ՀԱՅԿ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

Advertisement for Blue Cross of California and BC Life & Health Insurance Company. It features a large '30th ANNIVERSARY' logo (1975-2005) and a cartoon illustration of a man in a suit. Text includes 'Featuring PlanScape® Keeping Californians Covered...', 'The Power of Blue Health coverage for every household member and every household budget.', 'Affordable plans for the whole family.', and contact information for Bedros Siamanto Maronian, an authorized agent for Blue Cross of California Lic. # 0494056. The ad also lists various PPO share options and plan details.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂԵԱՆ

Ծանօթ ասացուածք մըն է հետեւեալը - «Մարդ կ'առաջարկէ եւ Աստուած կը տնօրինէ եթէ նոյն ասացուածքը Ամերիկայի պատերազմական քաղաքականութեան յարմարցուի, պիտի ստացուի այսպէս.

«Նախագահը կ'առաջարկէ իսկ Գոնկրեսը կը տնօրինէ»: Այս կը նշանակէ որ ըստ Ամերիկայի սահմանադրութեան, նախագահը կը նախաձեռնէ իսկ Օրէնսդիր Մարմինը, այլ խօսքով, Գոնկրեսը վերջին խօսքը կ'ըսէ: Առ հասարակ, այս է այս մեծ հանրապետութեան քաղաքական կեանքի սկզբունքային կառուցը: Այս երկու մարմինները, որոնց վրայ պէտք է աւելցուի նաեւ երրորդը, որ գերագոյն Դատական Խորհուրդն է, Ամերիկայի ազգային կեանքէն իրարու վրայ հսկողութեան եւ հաւատարակչութեան վրայ հիմնուած է: (Checks and balances) հրաշալի եւ ընդունուած այս սկզբունքը սակայն, դժուար գործադրելի կը դառնայ այս երկրի պատերազմական քաղաքականութենէն ներս: Անոր վերջին օրինակը պիտի հանդիսանար նախագահ Պուշի պահանջը նոր ուժեր ղրկելու իրաքեան պատերազմի ընթացքը փոխելու համար: Պատահեցաւ սակայն որ Պուշ ուժերը իրաք ուղարկեց տեսակ մը «քողածածուկ կերպով», առանց որ Գոնկրեսը կարենայ յստակ որոշում մը տալ այդ մասին:

պատերազմայտարարելու գործողութիւնը՝ Նախագահին թէ Գոնկրեսին

նադիրները տրամադիր էին ստեղծելու քաղաքական դրութիւն մը որ հիմնուած ըլլար ոչ թէ նման բռնատէրերու վրայ, այլ ուղղակի ժողովուրդին վրայ, յատկապէս զինուորական ուժի հարցին մէջ: Այս պատճառաւ ալ, անոնք իրաւունքը տուին Գոնկրեսին, որ կը հանդիսանար ամենէն ներկայացուցչական մարմինը, եւ ամենէն հաշուետու միաւորը, «պատերազմ յայտարարելու» բանակ կազմելու, յատկացնելով որ հաւաքուած գումարը, երկու տարիէն աւելի չի կրնար յատկացուիլ, ինչպէս նաեւ ծովային ուժ (Navy) եւ դաշնակցային «միլիտար» ստեղծելու: Միեւնոյն ատեն սակայն ըստ Սահմանադրութեան նախագահը կը նշանակուէր «Գերագոյն շէֆ երկրի բանակային բոլոր միաւորներու: Նկատի առած պատերազմի եւ խաղաղութեան էական կարեւորութիւնը, սահմանադրութեան հիմնադիր մարդիկ առիթը ստեղծեցին վէճ յարուցելու նախագահին եւ Գոնկրեսին միջեւ: Ըստ այս կարգադրութեամբ, Ամերիկա, բացի մէկ պարագայէ, երբեք Գոնկրեսի կողմէ պէտք չունեցաւ պատերազմ յայտարարելու: Պատահեցաւ սակայն, որ հինգ անգամներ, Գոնկրեսը, նախագահական հրահանգով, ստիպուած եղաւ պատերազմ յայտարարելու: Ասոնք էին - 1812ի պատերազմը, 1846ի պատերազմը Մեքսիքոյի դէմ, 1898ի Սպանա-Ամերիկեան պատերազմը, եւ Ա. եւ Բ.րդ Համաշխարհային պատերազմները:

ՆԱԽԱԳԱՀՆԵՐՈՒ ՎԱՐՈՒԵԼԱԿԵՐՊԸ Բացի նշեալ հինգ պատերազմներէն, յստակ դարձած էր որ նախագահները մնայուն կերպով

իշխած են Գոնկրեսի մօտ իրենց ազդեցութեան մարզէն ներս: Ուրեմն, թէեւ միայն հինգ անգամ, պաշտօնապէս պատերազմ յայտարարուած է, սակայն անցնող երկու եւ քանի մը տարիներու ընթացքին, ամերիկեան բանակը իր ուժերը գործածած է աւելի քան 200 անգամներ, առանց պաշտօնապէս Գոնկրեսի համաձայնութեան, եւ սակայն լռելեայն արտօնութեամբ: Այս միջամտութիւնները սկսած են նոյնինքն Թոմաս Ճեֆրսոնի ծովային միջամտութենէն, Հիւսիսային Ափրիկէի ծովահէններու դէմ, մինչեւ Կեդրոնական Ամերիկայի, Քարիպեան Կղզիներու եւ վերջապէս յանգելու Վիեթնամի, Աֆղանիստանի եւ Իրաքի պատերազմները: Այս բոլորին մէջ, Վիեթնամի պարագան հանդիսացաւ ցաւալի գլուխ մը: Արժանանալով համատարած, ժողովրդային յուսախաբուութեան մը, ձախողած այդ պատերազմի նկատմամբ, 1973ին պիտի մշակուէր օրինագիծ մը, «Պատերազմի իրաւասութեան Աքթ» (War Powers Act) անուան տակ, որ պիտի որոշապէս սահմանափակէր նախագահին կարողութիւնը, բանակային ուժեր պատերազմի ղրկելու, առանց Գոնկրեսի համաձայնութեան: Ասիկա օրէնքի վերածուցաւ նախագահ Նիքսոնի վեթոյի արժանանալէն ետք միայն: Անկէ ասդին, բոլոր նախագահները մերժեցին այդ օրինագիծը սահմանադրական նկատելու, պարագայ մը որ տակաւին կը սպասէ երկրի Գերագոյն Խորհուրդի կողմէ քննուելու: Ամէն պարագայի, Գոնկրեսը

տակաւին կը շարունակէ իրաւունք ունենալ նիւթական յատկացումի, պատերազմի գծով, եւ սակայն, ինչպէս պատահեցաւ վերջերս իրաքի պարագային, Գոնկրեսէն ներս մեծամասնութիւն ունեցաւ տեմոքրատները, ստիպուած եղան Պուշին պահանջը գոհացնելու, անհրաժեշտ գումարը յատկացնելու, պարագայէն համարձակեցան անհրաժեշտ գումարները մերժելու պատերազմի մէջ գտնուող բանակին: Անգամ մը եւս իշխող նախագահը, Պուշ, կրցաւ ինքզինք պարտադրել հակառակ իրաքեան եւ աֆղանիստանեան պատերազմներու անժողովրդական հանգամանքին: Հակառակ սահմանադրութիւնը մշակող անձերու տրամադրութեան եւ լաւագոյն կարգադրութեան, աշխարհի ամենահին հանրապետութիւնը տակաւին չունի անհրաժեշտ մեքանիզմը, տեմոքրատական կերպով լուծելու պատերազմ յայտարարելու գործողութիւնը: Նախագահ թէ Գոնկրես, ըստ երեւոյթին, դեռ երկար պիտի սպասենք այս մասին վերջնական որոշում մը ստանալու: Անցնող աւելի քան 2 հարիւր տարիները ցոյց տուին որ հարցը կը մնայ վիճելի, երկրի գերագոյն իշխանութիւնը իրենց ձեռքերուն մէջ ունեցող ուժերու միջեւ, օրէնսդիր թէ գործադիր մարմիններու: «Checks and balances» սկզբունքը, որ ըստ ամերիկեան սահմանադրութեան, հրաշալի կերպով գործադրուած է տարբեր մարզերու պարագային, կը մնայ խոցելի պատերազմի քաղաքականութեան կիրարկման ընթացքին:

CHIROPRACTIC - MASSAGE - WEIGHT LOSS - WELLNESS
Chiropractic Health Center
Eliminate Pain Naturally
without drugs. without surgery
Effective Treatment For:
• Low back pain
• Sciatica
• Hip and Knee Pain
• Headaches
• Carpal tunnel
• Neck pain
• Arthritis
Rehabilitation Services:
• Sports Injuries
• Auto accidents
• Post surgical rehabilitation
Wellness programs:
• Weight Loss
• Nutritional counseling
• Lifestyle counseling
• Stress relief
• Stress management
Tsolag J. Kazandjian
Doctor of Chiropractic
CALL TODAY: 626.821.9544
Most insurance plans accepted Same Day Appointments available
623 West Duarte Road Suite 5, Arcadia, CA 91007

ATLANTIS RESTAURANT AND NIGHT CLUB
FRIDAY NIGHTS AT ATLANTIS
ARABIAN NIGHTS
ENJOY A NIGHT OF MIDDLE EASTERN MUSIC, DANCING AND ENTERTAINMENT EVERY FRIDAY NIGHT AT ATLANTIS. ATLANTIS IS FULLY EQUIPPED WITH A REMARKABLE COCKTAIL BAR, HOOKAH BAR AND LIVE DJ.
EVERY FRIDAY, BE SURE TO WITNESS OUR LIVE BELLY DANCING SHOW FEATURING WORLD FAMOUS HELINA AND THE SAHLALAH DANCERS.
authentic cuisine
full hookah bar
VIP membership
full cocktail bar
live belly dancing
live music and DJ
ATLANTIS RESTAURANT AND NIGHT CLUB
626.449.4599
162 N. SIERRA MADRE BLVD. PASADENA, CA 91107

ՄԱՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

ԳՈՐԱՐ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Յ.Ա.

Մարիա Քալլաս, Վիբթորիա Տը Լոս Անճելոս, Ճօան Սըտըրլանտ, Ռընէ Ֆլեմինկ, Աննա Նեթրեքօ եւ... Գոհար Գասպարեան - 20րդ դարու օփերաթիք երգեցիկ արուեստի գագաթներ հանդիսացած են, իտալերէն բացատրութեամբ «տիվաները»: Անոնցմէ իւրաքանչիւրը, երկար տասնամեակներու ընթացքին, հանդիսացած են հազարաւոր գեղարուեստասէր, օփերասէր անհատներու ներշնչման, հոգեկան լիցքաւորման, երգեցիկ արուեստի մատուցման միջոցները եւ արժանացած անոնց հիացման եւ գնահատանքին: Այսօր անոնցմէ չորսը, Մարիան, Վիբթորիան, Ճօանը, եւ Գոհարը մեզի հետ չեն այլեւս, սակայն անոնցմէ կը մնան թեքնոլոգիք արձանագրութիւններ կամ օփերաներու նկարահանումներ, գորս դիտելով ու լսելով կրնանք ստանալ այն հոգեկան վայելքը, որ քան իրենց կենդանի օրերուն: Այս պահուն երբ այս տողերը կը գրուին, սկանչիս մէջ կը հնչէ ձայնը ուս, գերագոյն «տիվային» Աննա Նեթրեքօյին որ արժանաւոր յաջորդն է վերոյիշեալ ցանկին:

***

Այսօր սակայն կ'ուզենք մեր յարգանքի տուրքը տալ հայագրի մեծագոյն «տիվային» Գոհար Գասպարեանին, որ քանի մը օրեր առաջ իր մահականացուն կնքեց եւ անցաւ պատմութեան: Նախ արժէ յայտնել որ հոգեհանգստեան յատուկ պաշտօն պիտի կատարուի, երգչուհի Գոհար Գասպարեանի յիշատակին, Կիրակի Յունիս Յին, 2007 Պըրպէնքի Հայց. Առաք. եկեղեցւոյ մէջ, նախաձեռնութեամբ Գերշ. Յովնան Արք. Տէրտէրեանի: Այս արդէն յարգանքի արտայայտութիւն մը կը հանդիսանայ հանրածանօթ սիրուած եւ յարգուած երգչուհի անձին եւ վաստակին համար: Կ'ենթադրեմ որ գաղութի երաժշտասէր շրջանակներն ալ նախաձեռնութիւնը կ'առնեն յարգանքի նման առիթներ ստեղծելու:

Ինչ կը վերաբերի Հայաստանին, ուր «Հայկական Սոխակ»ը յորջորջուած Գոհար Գասպարեան արժանացած էր ԽՍՀՄ Ժողովրդային արտիստի, սոցիալիստական աշխատանքի հերոսի, «Մերոպ Մաշտոց» շքանշանակիրի տիտղոսներուն, 83 տարեկան հասակին իր մահականացուն պիտի կնքէր: ՀՀ վարչապետի որոշումով ստեղծուած էր կառավարական յանձնաժողով իր նախագահութեամբ:

Ծնած էր Գահիրէի մէջ 1924 թուականին, Գ. Գասպարեան Հայաստան կը ներգաղթէր 1948ին եւ այդ թուականէն մինչեւ իր մահը ան օփերայի եւ պալէի ազգային ակադեմիական թատրոնի մէջ հանդէս եկած է 23 օփերայի գլխաւոր դերերով եւ իր երգապնակին մաս կազմած են աւելի քան 500 ստեղծագործութիւններ:

Գոհար Գասպարեանի մահուն առիթով եղած վկայութիւններու միջեւ կարելի է լիշէլ հետեւեալները.

«Գոհար Գասպարեանը կերտել է փայլուն ստեղծագործական կենսագրութիւն»

(Սերժ Սարգիսեան)

«Գոհար Գասպարեանի մահուն ծանր վիշտը փոխհատուցուած կը լինի նրա արուեստի անանցութեան փաստով»

(Տիգրան Թորոսեան)

Մեծանուն երգչուհի մահուն առիթով բազմաթիւ այլ վկայութիւններ արձանագրուած են իր բարեկամներու, գործակիցներու եւ պաշտօնական անձնաւորութեանց կողմէ, բոլորն ալ բարձր գնահատելով անհետացող արուեստագիտուհի արժանիքները, թէ անհատական եւ թէ իր արուեստի գծով:

Ափսոս որ անկախացած Հայաստանէն ներս, ոչ միայն Գասպարեանի պարագային, այլ ընդհանրապէս քիչ գնահատանք կը մատուցուի յատկապէս մշակոյթի եւ արուեստի մարզերէն ներս աշխատողներու նկատմամբ: Ճիշդ այս պատճառաւ ալ, քիչ մը աւելի որբացած կը զգանք Գոհար Գասպարեանի մահով:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԲԱՑՈՒՄ
ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻՉՆԵՐՈՒ
ԱՇԽԱՏԱՆՈՑԻ

Կիրակի, Մայիս 13ին, Պըրպէնքի Առաջնորդանիստ Մայր Տաճարին մէջ Սուրբ Պատարգ մատոյց Ծուխի Հոգեւոր Հովիւ Արժ. Տ. Դաւիթ Քհնյ. Ձեւլէեան: Արարողութեան կը նախագահէր Առաջնորդ Սրբազան Հայրը: Կը մասնակցէին նաեւ Առաջնորդական Ընդհանուր Փոխանորդ՝ Հոգչ. Տ. Տաճատ Ծ. Վրդ. Եարտըմեան եւ Սան Վէլիի եւ Նորթ Հայիվուտի Մէկ Մասին Հոգեւոր Հովիւը՝ Արժ. Տ. Զաւէն Քհնյ. Մարկոսեան:

Օրուան քարոզիչն էր Առաջնորդական Ընդհանուր Փոխանորդ՝ Հոգչ. Տ. Տաճատ Ծ. Վրդ. Եարտըմեան: Ծուխէն ներս հաստատուծ է Հայց. Եկեղեցւոյ Երիտասարդաց Կազմակերպութիւնը, որ ներկայիս 15 անդամ-անդամուհիներ ունի: Ատենապետն է Յովհաննէս Մարուքեան, իսկ պատասխանատուն՝ Բըշ. Մայիս Սրկ. Շահպաղեան: Կատարուեցաւ յատուկ արարողութիւն մը եւ անդամները կարգացին ՀԵՆ Կազմակերպութեան Ուխտագիրը: Սրբազան Հայրը տուաւ ողբերիչ եւ քաջալերական պատգամ մը, ըսելով, թէ «Երիտասարդներն են մեր եկեղեցւոյ եւ ժողովուրդի ապագան»: Հաւատացեալներ մեծապէս սպաւորուեցան այս արարողութեան, որովհետեւ նորակազմ այս Ծուխէն ներս առաջին անգամն էր, որ Երիտասարդաց Կազմակերպութիւն մը կը հաստատուէր եւ կ'արժանանար Առաջնորդ Սրբազան Հօր օրհնութեան:

Սուրբ Պատարգի աւարտին Սրբազան Հօր գլխաւորութեամբ հոգեւորականները, Մարկաւագներ եւ Դպրաց Դասը «Այսօր Յարեաւ» Սուրբ Յարութեան շարականի երգեցողութեամբ ուղղուեցան դէպի Համակարգիչներու Աշխատասենակը: Իրենց կ'ընկերանային նաեւ Աշխատասենակի Բարերարներ՝ Տէր եւ Տիկին ձոզէֆ եւ Ալիս Տորեան եւ հաւատացեալներ:

Յատուկ արարողութեանէն ետք, Սրբազան Հայրն ու Տէր եւ Տիկին ձոզէֆ եւ Ալիս Տորեան ցուցատախտակին բացումը կատարեցին եւ բոլորը ներս մտան զարդարուած եւ հրապուրիչ աշխատասենակէն ներս: Սրբազան Հայրը բարձր գնահատանքով արտայայտուեցաւ բարերարներուն եկեղեցասիրութեան եւ վեհանձն նուիրատուութեան համար, որուն շնորհիւ Համակարգիչներու Աշխատասենակը օժտուեցաւ նոր համակարգիչներով եւ օգտակար ա'յլ գործիքներով, որոնք կը դիւրացնեն Առաջնորդարանի աւօրեայ աշխատանքները: Իր երախտագիտութիւնը յայտնեց եւ լաւագոյն բարեմաղթութիւններ կատարեց: Բարերար Պրն. Տորեան իր խօսքին մէջ գնահատեց Սրբազան Հօր բազմակողմանի ծրագրումները եւ արձանագրած յաջողութիւնները Առաջնորդարանի հոգեւոր առաքելութեան կապակցութեամբ եւ ըսաւ թէ, իրենց նուիրական պարտականութիւնն էր բարերարները դառնալ այս օգտակար նպատակին:

Happy Fathers Day

Հայրերու Օրուայ Ճաշկերոյթ

Կազմակերպութեամբ՝
Հ.Մ.Մ.-ի Տիկնաց Օժանդակ Մարմնի

Յունիս 17, 2007

Կեսօրէ ետք ժամը 1:00-էն սկսեալ

162 N. SIERRA MADRE BLVD.
PASADENA, CA 91107

Մուտքի նուէր \$30

Տոմսերու համար հերաձայնեցէք
(626) 793-6220, (626) 354-5924

ԳԱՂՈՒԹԱՅԻՆ

ՄԵՐՏԻՆԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ 25-ԱՄԵԱԿԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Մերտինեան Վարժարանը իր հիմնադրութեան 25-ամեակը բոլորեց այս տարի: Տարուան բնաբանը ընտրուած էր «Կերտել ապագայի համար»:

25-ամեակի տօնակատարութեանց համար ծրագրուած էին գլխաւոր երեք ձեռնարկներ. անոնց-

տանալի երեւոյթ է, որ Մերտինեանի աշակերտները ոչ միայն այս դպրոցէն ներս այլ նաեւ աւարտելէ ետք իրենց յաճախած դպրոցներուն մէջ արձանագրած են մեծ յաջողութիւններ: «Արդ, այսօր կը տօնենք 25-ամեայ յաղթանակը 80 աշակերտներու զուարթ պարերով, նաեւ

մէ առաջինն էր Ծնողա-Ուսուցչական Կազմի «Գոհաբանութեան Օր»ուայ ճաշկերոյթ պարահանդէսը՝ Նոյեմբեր 17-ին: Երկրորդը՝ Հոգաբարձութեան պաշտօնական ճաշկերոյթ ձեռնարկը՝ Փետրուար 4-ին. իսկ երրորդը՝ ճաշկերոյթ եւ գեղարուեստական յայտագիր՝ աշակերտներու կատարողութեամբ:

Այս վերջինը տեղի ունեցաւ Ուրբաթ, Մայիս 11, 2007-ի երեկոյեան ժամը 7:00ին, Միացեալ Հայ Աւետարանական Եկեղեցիի Աւագեան սրահին մէջ: Կազմակերպիչ յանձնախումբը ամիսներով տքնեցաւ այս ծրագիրը իրագործելու համար: Պիտի ներկայացուէին պատմական հինգ շրջաններ: Հսկայ աշխատանքի կը կարօտէին պարերու փորձերը, տարագներու պատրաստութիւնը, տրուելիք տեղեկութիւնները եւ տակաւին բոլոր ճաշկերոյթի կարգադրութիւնները - եւ այլն՝ 25-ամեակի տօնակատարութեան վաջել:

Որոշեալ օրը, ժամը հինգին յանձնախումբի անդամները արդէն սրահ կը գտնուէին պատրաստելու մասնակցող 80 աշակերտները:

Ժամը 7:00ին, սրահը կը լեցուէր 300-է աւելի ծնողներով ու հիւրերով: Սրահի մուտքին, անոնք սիրալիւր կը դիմաւորուէին ու իրենց տեղերը կ'առաջնորդուէին հայկական տարագներ հագած աշակերտներու կողմէ, ուրիշ փոքրիկներ, դարձեալ տարագաւոր՝ կը շրջէին սեղանները եւ ներկաները կը հիւրասիրէին չոր մրգեղէններով:

Վեր. Պարգեւ Տարագճեանի աղօթքէն ետք սկսաւ հայկական աւանդական ճաշերու սպասարկութիւնը:

Յայտագիրը սկսաւ ժամը 8:30ին, Տիկ. Աշխէն Իսթէնճեանի բացման խօսքով: «Քաւորդ դարը մեծ նշանակութիւն չունի ժողովուրդներու պատմութեան մէջ. սակայն հաստատութեան մը կամ միութեան մը կեանքին մէջ կարեւոր հանգրուան մըն է՝ անցեալին նայելով հպարտանալու: 25 տարիներ առաջ նուիրեալներու խումբ մը տեսլականը ունեցաւ հիմնելու հաստատութիւն մը՝ որ Լուսաւորչի կանթեղին պէս պիտի լուսաւորէր հայ նոր սերունդը, քրիստոնէական, հայկական եւ Քալիֆորնիոյ կրթական ծրագրով»: Ան յիշեց թէ հպար-

խանդավառութեամբ կը դիմաւորենք ապագան: Եւ այս մտադրութեամբ յայտագրին նշանաբան ընտրած ենք «Ճանչնանք մեր անցեալը ապա կերտենք մեր ապագան» խօսքը:

Տիկ. Իսթէնճեան շնորհակալութիւն յայտնեց յանձնախումբի անդամներուն յատկապէս յիշեց անունները Տիկ. Զեփիլու Թալաթիինեանի, Պրն. Ռաֆֆի Ղազարեանի, Տիկ. Սանտրա Մաղաքեանի, պարուստցիներ՝ շրջանաւարտ Անի Ամլոյեանի, Անժէլ Ապաճեանի, Տիւրքա Քարէլեանի, գրասենեակի պաշտօնէութեան, կարուհիին՝ Տիկ. Սթէֆընի Քուրպէսոյեանին, օժանդակող ծնողներուն եւ վերջապէս ներկաներուն՝ որոնք կը քաջալերէին դպրոցին ձեռնարկները:

Մէկ ու կէս ժամուոց յայտագրի ընթացքին ներկայացուցեցան հինգ շրջաններ՝ Տարօն, Մուսա Տաղ, Խարբերդ, Վասպուրական եւ Լեւոնային Ղարաբաղ: Իւրաքանչիւր շրջանի մասին շաշակերտներ տուին հակիրճ պատմական մը, յատկանշական տեղեկութիւններ շրջանի բնակչութեան եւ անոնց իւրաքանչիւր սովորութիւններուն մասին, ապա տուեալ շրջանի յատուկ պարերով ելոյթ ունեցան խումբեր:

Տարօն աշխարհի մասին յիշուեցաւ անոր կրօնական, կրթական ու մշակութային կեդրոն ըլլալը ուր պահուած են դարաւոր ձեռագիրներ, որոնցմէ 1750 հատը փրկուած ու փոխադրուած են Էջմիածին: Տարօնի պարերէն փոքրերը ներկայացուցին «Եարմ Կորանի» եւ շուրջ պար մը՝ «Էրթանք մըր էրկեր Սասուն»:

Մուսա Տաղէն յիշուեցաւ յատկապէս անոր 40 օր տեւած հերոսամարտը: Մուսա Տաղի պարերէն ներկայացուցեցաւ գաւառական շուրջ պար մը եւ գոյգ պար՝ «Ալ Այլուղըս»:

Խարբերդի պատմականին մէջ նշուեցաւ անոր «Քաւառի Աթէնք» ըլլալու հանգամանքը: Ան տուած է գրագէտներու հոյլ մը՝ Թլկատիցի, Ռուբէն Զարդարեան, Երուխան, Բենիամին Նուրիկեան, Համաստեղ, Վահան Թոթովեց, Վահէ Հայկ: «Թամզարա» շուրջ պարով ներկայացուե-

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻ ԶԱՄԱԿՆԵՐԸ» ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ

«Մեր Հայրենի Զաւակները» կոչուող նորակազմ օգնութեան կազմակերպութիւնը որ գրանցուել է Focus on Children Now N.P.O. (non profit organization) նպատակադրել է օգնել Հայրենիքում ապրող կարիքաւոր ընտանիքներին: Այսու յայտնում է որ յաջողութեամբ իրականացրել է Գաւառի թիւ մէկ յատուկ դպրոցին առաքել աւելի քան 2000 տարբեր չափերի հագուստներ եւ նուէրներ:

Այս դպրոցում պահուած եւ սովորում են Գեղարքունիքի մարզի Գաւառ շրջանում ապրող շուրջ 100 ֆիզիքապէս մտային եւ հոգեկան խնդարում ունեցող հաշմանդամ երեխաներ: Այս դպրոցը նկատի է առնուել առաջնահերթ օժանդակութեան, որովհետեւ կենցաղային դժուար կացութեան բերումով, հաշմանդամ երեխաները ենթակայ են բազում զրկանքների:

Ազնիւ հայուհիներ էլլին եւ Օդրիո Ամիրեան քոյրերի ջանքերով Clark Magnet High School-ի աշակերտութեան նուիրաբերած 15 մեծ արկղներ ուղարկուեցին Գաւառի թիւ մէկ դպրոց, որտեղ նուիրուածօրէն (volunteers) աշխատում են Ամերիկայից Հայաստան մեկնած համալսարանաւարտ Jason and Tera Sprague ամուսինները որոնք անդամ են Peace Corp. մարդասիրական

կազմակերպութեանը: «Մեր Հայրենի Զաւակները» կազմակերպութիւնը իր օգնութիւնը ծաւալելու եւ մեծաքանակ նուէրներ հաւաքելու նպատակով, նախաձեռնել է տեղիս հայոց դպրոցներում տեղադրել արկղեր (Bin) հագուստներ եւ այլ իրեր հաւաքելու համար: Արդէն «մարի Մանուկեան» դպրոցում դրուել են երկու մեծ արկղեր: Նուէրները դասաւորելու եւ Հայրենիք առաքելու գործում մեծապէս օժանդակում են դպրոցի աշակերտները եւ ծնողները:

Տարուող աշխատանքների համար Պրն. Վանիկ Ռոստամին իր աշխատատեղում 1500 քմ. ոտք տարածք է յատկացրել, իսկ փոխադրութիւնը անվճար կերպով կատարուած է «Հայրենիք» միութեան գործակցութեամբ:

Focus on Children Now կազմակերպութիւնը նկատի առնելով Գաւառի սոյն դպրոցի խարխուլ եւ անմխիթար վիճակը, որոշել է մասնակցել վերաշինման աշխատանքին: Տանիքի նորոգման համար պահանջուած է 80,000 տոլար:

«Մեր Հայրենի Զաւակներ» կազմակերպութիւնը (F.S.N.) կոչ է անում համայնքիս ազնիւ անդամներին, սատար կանգնել այս մարդասիրական նպատակը իրագործելու համար:

ՄԱՍԼՈ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Լոս Անճելոսում Հայաստանի Հանրապետութեան Գլխաւոր Հիւպատոսութիւնը տեղեկացնում է, որ «Շուշի» բարեգործական հիմնադրամը «Շուշին համայն հայութեան կրթամշակութային մայրաքաղաք» դարձնելու ծրագրի շրջանակներում նախատեսում է Շուշի քաղաքում հիմնադրել Լուսանկարչական ազգային պատկերասրահ, որտեղ կը ներկայացուեն մեր ժողովրդի պատմութեան տարբեր ժամանակաշրջաններին նուիրուած լուսանկարչական հաւաքածուներ:

Պատկերասրահում ներկայացուած կը լինեն նաեւ տարբեր երկրների հայ համայնքները: Հիմնադրամը համայնքային կազակերպութիւններին կամ անհատներին խնդրում է պատկերասրահին տրամադրել հաւաքածուներ կամ առանձին լուսանկարներ:

Լրացուցիչ տեղեկութիւնների համար կարող եք դիմել Լոս Անճելոսում ՀՀ Գլխաւոր Հիւպատոսութիւն՝ 50 N. La Cienega Blvd., # 210, Beverly Hills, CA 90211 հասցէով կամ զանգահարել (310) 657-6102 /ext. 227/ հեռախօսահամարով:

ԹԵՔԵՆԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԼՈՍ ԱՆՃԵԼՈՍԻ ՄԱՍՆԱՃԻԻՂԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ ՄԵԾԱՐԱՆՔԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ Արձակագիր ՍԱՐԳԻՍ ՎԱՀԱԳՆԻ ԾՆՆՊԵԱՆ 80-ԱՄԵԱԿԻՆ ԵՆ ԱՐՄԵՆ ԼԻԻՊԵՆԻ (ՇԱՀԱՆ ՇԱՀՆՈՒՐ) «ՇՈՒՐՁԸ՝ ՈՉԻՆՁ» Ֆրանսերէնի Հայերէնի Թարգմանուած Հատորի Լոյս Ընծայման Առիթներով Հինգշաբթի, Մայիս 31, 2007 Երեկոյեան ժամը 8:00ին Կլեմտէյի Կեդրոնական Գրադարան 222 E. Harvard, Glendale

Մուտքը Ազատ

Massis Weekly

Volume 27, No. 19

Saturday, JUNE 2, 2007

Follow-Up Report by OSCE Contrasts With Western Observers' Initial Positive Assessment Of Parliamentary Elections In Armenia Voter Tabulation Process Was "Bad or Very Bad" In Third Of Election Districts

The Organization for Security and Cooperation in Europe effectively completed its two-month vote monitoring in Armenia after releasing a fresh report that raised more questions about the freedom and fairness of the May 12 parliamentary elections.

The content of the post-election interim report issued by the OSCE's observer mission in Yerevan contrasted with its earlier, overwhelmingly positive assessment of the Armenian authorities' handling of the vote. It emphasized and elaborated on Western election observers' preliminary conclusion that counting of ballots in a large number of polling stations and their subsequent tabulation by district election commissions (TECs) was deeply flawed.

"During these last stages of the election process, the [OSCE mission] observed certain inconsistencies with established regulations and departures from best electoral practice which do not contribute to strengthening public confidence in the election process," the report said. It said OSCE monitors found "discrepancies, some of them significant" between vote results reported by precinct commissions and the higher-level TECs.

The mission head, Boris Frlec, handed a copy of the report to Foreign Minister Vartan Oskanian at a meeting on Thursday. Few of the meeting's details were reported by the Foreign Ministry's press service.

"In 35 percent of the [108] polling stations where counting was observed, the PEC (precinct election commission) members had difficulties completing the results protocols," it said, adding that many of those protocols were "filled out

incompletely or incorrectly."

The mission, deployed by the OSCE's Warsaw-based Office of Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR), said this contributed to "disorganization" at higher-level TECs that tabulated the results in their respective electoral districts. It said Western observers found the tabulation process to be "bad or very bad" in more than a third of Armenia's 41 TECs. Fourteen of those commissions were observed making changes in the PEC vote protocols in violation of the Armenian Election Code, the mission added.

The code stipulates that the protocols must be delivered to the TECs in special bags sealed by precinct-level election officials. But according to the OSCE's post-election report, in at least seven district commissions ballot bags were "unsealed, or had clearly been sealed and reopened." In one of them, it said, observers "saw unsealed bags of ballot papers being taken downstairs to a campaign office of the [governing] Republican Party and then brought back up to the TEC premises sealed."

The OSCE mission also expressed serious concern at a major delay in the publication by the CEC of a precinct-by-precinct breakdown of election results in Yerevan, which is home to more than a third of the country's population. Its report said the delay "cannot be explained by the slow rate of the counting and tabulation" and constitutes a "significant lapse in the promised transparency of recording election results." The report did not specify whether these and other reported problems could have affected the overall election outcome.

The Armenian authorities seem

worried about its possible impact on the OSCE's final election verdict which is expected to be delivered by the end of next month. Prosecutor-General Aghvan Hovsepian promptly sent a letter to Frlec later on Thursday, asking him to provide "concrete information about those electoral precincts where the mentioned violations were recorded." That information would enable Armenian prosecutors to investigate the reported fraud and "bring guilty individuals to account," Hovsepian said in the letter posted on the website of the Prosecutor-General's Office.

The OSCE mission, which has mainly consisted of long-term observers and other ODIHR experts since polling day, wrapped up its two-month activities in Armenia later in the day. A spokesman told RFE/RL that its members will continue to work on the text of their final election report at the ODIHR headquarters and in their respective countries.

OPIC Will Not Support Railroad Bypass

WASHINGTON, DC -- Congressman Brad Sherman (D-CA) has secured an assurance from the Overseas Private Investment Corporation (OPIC) that the agency would not support a proposed railroad linking Turkey, Georgia and Azerbaijan while bypassing Armenia. OPIC helps U.S. businesses invest overseas.

"It is important that OPIC not repeat the mistake of the Baku-Tbilisi-Cheyan pipeline," Sherman said in a press statement. "Taxpayer funds should not go for projects that deliberately seek to isolate a friend of the United States, and I appreciate the commitment not to get involved in the railroad project."

The proposed railway, estimated to cost upwards of \$800 million, is intended to exclude Armenia from regional projects and commercial opportunities.

Last June, the House Financial Services Committee adopted a provision prohibiting the Export-Import Bank from supporting the rail link project.

ACA Asks President Bush to Recognize the Armenian Genocide

President Bush on Darfur: "My Administration Has Called These Actions by Their Rightful Name: Genocide"

LOS ANGELES -- In a statement issued to the White House, the Armenian Council of America expressed its satisfaction towards the President's actions regarding the Darfur Genocide, but asked the President to have the same moral concerns towards the reaffirmation of the Armenian Genocide.

While the ACA statement praised President Bush for doing the right thing Tuesday by increasing sanctions against the military government in the Sudan, which has to take responsibility for the Genocide of hundreds of thousands of innocent civilians in Darfur, and displacing millions more, the ACA continued to ask the President and his Administration to stop advocating against the reaffirmation of the Armenian Genocide Resolution on the Capital Hill.

"It is the moral responsibility of the leader of the free world to hinder acts of Genocides throughout the world. We commend the President's actions towards the Darfur Genocide and ask him to have the moral strength to act with the same manor towards the Armenian Genocide," read the ACA statement.

House Resolution 106 and Senate Resolution 106 call upon the President to ensure that the foreign policy of the United States reflects appropriate understanding and sensitivity concerning issues related to human rights, ethnic cleansing, and genocide documented in the United States record relating to the Armenian Genocide.

Currently the support for H.R. 106 and S.R. 106 has reached 195 members of within the U.S. House, and 30 members within the U.S. Senate.

Armenian Council Of America Sends A Protest Letter to OSCE

Final Report On Parliamentary Elections Should Be Comprehensive And Reflective Of Facts

LOS ANGELES -- Armenian Council of America issued a letter of concern to the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE) regarding the recent Parliamentary elections in Armenia.

In the letter the ACA expresses its alarm for the lack of substance and the favorable tone in the OSCE preliminary assessment of the elections. While OSCE's post-election interim assessment issued last week stressed that counting of ballots in a large number of polling stations was deeply flawed with significant amount of discrepancies.

The ACA continued to state that in order to obtain a prosperous and democratic Armenia, elections conducted by the Armenian Republic must be held in a free and transparent man-

ner. It is the duty of international organizations such as the OSCE to issue a report which is substantive, comprehensive and reflects the facts.

The text of the letter is as follows:

Re: Parliamentary Elections in Armenia

We are writing to you to express our disappointment with your initial report about the May 12th parliamentary elections in Armenia.

Your initial report stated that the elections were held in accordance to international standards, yet, it goes on to say that many violations were observed where fake identification cards were used or votes cast to small parties were placed on the batches of pro-

Continued on page 3

Aleksandr Arzumanyan Condemns His Political Persecution

YEREVAN -- Former Foreign Minister Aleksandr Arzumanyan, a prominent opposition politician charged with money laundering, remained adamant in denying any wrongdoing and alleging political motives behind his controversial arrest as he spoke to RFE/RL in a maximum-security prison in Yerevan on Tuesday.

"I repeat that I never did anything illicit," he said. "This is political persecution."

Arzumanyan has been kept in the basement jail of Armenia's National Security Service for the past three weeks on charges of illegally receiving a large amount of money from Levon Markos, a fugitive Russian businessman of Armenian descent. His arrest came two days after NSS officers searched his Yerevan apartment and confiscated \$55,400 kept there.

They also confiscated a comparable amount of cash from the Yerevan apartment of Vahan Shirkhanian, another prominent oppositionist. But unlike Arzumanyan, Shirkhanian was not accused of attempting to "legalize revenues obtained by criminal means."

The two men used to hold senior positions in government and now co-head the Civil Resistance Movement, campaigning for regime change in the country. They both deny being financed by Markos.

Arzumanyan, who had served as Armenia's foreign minister from 1996-1998, claimed that he was arrested be-

Former Foreign Minister Aleksandr Arzumanyan

cause Robert Kocharian and Serzh Sarkisian were worried about street protests staged by other opposition groups. "The authorities were in total panic before the elections as the wave of protests was gaining momentum and demonstrations were growing bigger," he said.

"During the nearly one month that I have been here I have not faced any questions or [investigative] actions. I was simply isolated. They themselves have probably understood that they have no facts," added the former minister.

Arzumanyan's lawyer, Hovik Arsenian, similarly claimed that a seven-member team of NSS investigators tasked with the case is essentially idle. He said they have failed, in particular, to investigate media reports quoting another ethnic Armenian citizen of Russia as admitting that he is the one who sent the confiscated cash to Arzumanyan. The man, identified as Aleksandr Aghazarian, was reported to have revealed his address and offered the NSS to question him.

Four Opposition Groups Protest Election Results in High Court

YEREVAN -- Three political parties and one block in Armenia have contested the results of the recent parliamentary elections in the Constitutional Court, calling them falsified and undemocratic, a court official said Tuesday.

"The lawsuits have been filed by the New Times, the Republic, the Orinats Yerkir parties and the Impeachment bloc," said Ovannes

Papikyan, a spokesman for the court.

The spokesman said the Constitutional Court would hold its first hearings on the matter June 1.

The opposition questioned the results, citing "numerous violations of electoral procedures" during the May 12 elections. Three opposition members in the Central Election Committee refused to sign a protocol affirming the legitimacy of the election.

Russian Political Analysts Says Kremlin Must Diversify Its South Caucasian Policy

YEREVAN -- A Russian political analyst Sergey Markedonov blamed today the Kremlin for failing to conduct a diversified policy in regard to three South Caucasian nations. Speaking to a conference in Yerevan titled "The Caucasus-2006" Sergey Markedonov said Russia should display more realism in its relationships with these nations.

To substantiate he cited the examples of Georgia and Armenia. "Russia can not act as successfully in Georgia as it does in Armenia, but it can not ignore its relationships with Georgia at all," he said.

According to Markedonov, the Kremlin has to give up the methods that were used under the Soviets because

'national elites in the South Caucasus do not perceive these methods any longer.'

In a reference to Russian-Armenian relations he said they suffered a setback last year after Russia moved to raise the price of natural gas it ships to Armenia, which prompted Armenian media to go as far as to dub Russia as 'a traitor.'

According to Markedonov, another reason that accounts for cooled Russian-Armenian relations are manifestations of xenophobia in Russia that hit also Armenians living there.

"Unlike in Armenia where a murder of an ethnic Armenian in Russia becomes an issue of a national scale, in Russia it goes actually unnoticed," he said.

Arson Attack On Opposition Activist

YEREVAN -- A defeated opposition candidate who alleged serious vote irregularities in a constituency in northern Armenia on Monday survived an apparent arson attack on her home which she blamed on her pro-government rival.

Unknown individuals set fire to the entrance door of Larisa Paremuzian's apartment in Alaverdi, an industrial town in the Lori region, in the early hours of the morning. The fire practically destroyed the door before being put out by Paremuzian and her neighbors. They prevented a much more severe consequences by making sure it does not reach the apartment building's gas pipes.

"If I slept well, I would not stay alive and the whole building would burn down," Paremuzian told RFE/RL.

Her neighbors were visibly shocked by the incident. "Luckily, my kids stayed alive," said one woman.

Paremuzian heads the Alaverdi branch of the opposition People's Party of Armenia (HZhK) and is an outspoken critic of the municipal and regional governments. She ran for parliament in the local single-mandate constituency in the May 12 elections. Official vote results

there gave victory to Karen Saribekian of the governing Republican Party (HHK).

Paremuzian refused to concede defeat, accusing Saribekian of large-scale vote rigging. She detailed her allegations in a May 18 article in the Yerevan daily "Aravot." The article prompted Alaverdi prosecutors to summon her and the chairman of the local election commission, Vram Vanian, for questioning on Friday. The opposition activist claimed that the latter looked "terrified" when one of the prosecutors suggested that the commission recount ballots.

"I believe this attack was the continuation of that questioning," Paremuzian said. "I suspect that it was the work of Vram Vanian and my rival Karen Saribekian."

Artur Sakunts, head of the regional branch of the Armenian Helsinki Citizens' Assembly, also alleged political motives behind the "terrorist act." "This is the result of Larisa Paremuzian's political and public activities," he told RFE/RL. "Law-enforcement authorities will bear responsibility for the attack if they fail to punish its perpetrators."

Mediators Report More Progress In Karabakh Talks

YEREVAN -- Ending a two-day visit to Yerevan on Thursday, international mediators reported further progress towards the resolution of the Nagorno-Karabakh conflict and expressed hope that Armenia and Azerbaijan will agree on its main principles before the end of this year.

The French and Russian diplomats co-chairing the OSCE Minsk Group met with Robert Kocharian and Foreign Minister Oskanian

Bernard Fassier and Yuri Merzlyakov

Wednesday on the first leg of their fresh tour of the conflict zone. They told reporters before proceeding to Baku the next morning that Kocharian agreed to hold what might prove to be decisive talks with Azerbaijan's President Ilham Aliyev early next month. They were hopeful that Aliyev will also consent to the talks that are due to take place on the sidelines of the June 10 summit of former Soviet republics in Saint-Petersburg, Russia.

"We think that some progress was made and hope to be build upon it during our negotiations in Baku," the Minsk Group's Russian co-chair, Yuri Merzlyakov, said of his and his French counterpart Bernard Fassier's meetings in Yerevan.

"Assuming that the [Saint-Petersburg] meeting is a success, we don't exclude that there will need to be another meeting [of the two presidents] for finally agreeing the basic principles of a settlement," he said.

Merzlyakov stressed that agreement on those principles would fall short of a comprehensive peace accord. "We are working on the basic principles of a settlement which are not quite an agreement," he said. "If they are approved by both parties, that will only allow us to start working out the text [of a peace accord,] which will take a lot of time. But there will have been created a base from which

the parties will not retreat, as was the case in the past."

"What we can hope to achieve before the end of the year is a breakthrough towards a settlement, but not a full peace accord," agreed Fassier.

The French diplomat warned that failure to do so would nullify substantial progress made by the conflicting parties in the last few years. "If we don't have the principles agreed on before the end of the year, it is clear that after the upcoming pause resulting from the presidential elections due in Armenia and then in Azerbaijan negotiations will have to resume from scratch," he said.

The two mediators said they and the Minsk Group's U.S. co-chair, Matthew Bryza, will again visit Baku and Yerevan shortly before the Saint-Petersburg summit. Bryza did not join them on their latest trip for unknown reasons.

The principles put forward by the troika call for a gradual settlement of the Karabakh conflict that would end in a referendum of self-determination in the Armenian-populated disputed territory.

In Merzlyakov's words, the "circle of unresolved issues is narrowing" and there are now "objective conditions" for eliminating the remaining sticking points. "If the Saint-Petersburg meeting is successful, then the number of principles that have not yet been fully agreed on will be practically brought down to zero," he said.

Express your opinion
send your letters to Massis Weekly
massis2@earthlink.net

Anoushavan Danielyan's office is resplendent with the signs of his high post. A red, blue, and orange flag adorns a corner. A large seal depicts a regal bird, above whose head floats a crown. Plastic flowers sit in a vase.

Outside, in a grim corridor that has seen better days, a sign indicates this is the office of the prime minister of the Nagorno-Karabakh republic.

Never heard of it? Don't worry. That's because it doesn't officially exist.

It's after 9 p.m., but the prime minister is still receiving visitors. Most of the staff have gone home, and his are the only windows in the blocky, Soviet-era structure that still twinkle with light.

It's a long journey from the outside world to this putative nation. There's only one way to Nagorno-Karabakh: a long, winding road from Armenia, six hours from that country's capital, Yerevan. High-ranking government officials sometimes travel by military helicopter, but for ordinary people there's just the road, built with money from the Armenian diaspora after the 1988 to 1994 war between ethnic Armenians and Azerbaijan.

The war won the ethnic Armenian Karabakh de facto independence and purged the region – which lies wholly within the borders of Azerbaijan – of its Azeri overlords. But it also laid waste to the land and infrastructure. More than a million refugees – 800,000 Azerbaijanis and 300,000 Armenians – still live in exile.

As the head of government, Mr. Danielyan is rebuilding the region, which is about the size of Utah's Great Salt Lake with a population of 100,000. Though the guns have largely fallen silent, the war isn't really over. Azerbaijan still claims Nagorno-Karabakh, and, for now, the international community agrees. So the legions of aid workers and international investment that normally flood post-war zones have largely stayed away. That has left the prime minister – a serious, professorial man with a glossy bald head and bushy moustache – with all the responsibility of running a country and few of the perks.

He's comfortable with the arcane world of budgetary mandates and foreign direct investment: His shelves are piled with manuals from international organizations and statistical compilations. He pulls out a series of heavy books, covered in Armenian script and containing government statistics on Karabakh (example: The region grows wheat, grapes, potatoes, and garbanzo beans, yet must import 55 to 60 percent of its food). "We observe all international standards," he says patting the books with pride.

But Karabakhi officials are the only people who ever see them. The UN, World Bank, and other international organizations that usually collect such statistics and distribute them to the world won't use them, no matter how good, because – Nagorno-Karabakh doesn't officially exist.

A Soviet-trained economist, Danielyan is well versed in Communist centralized planning. But it's to Reaganesque, trickle-down economics that he's turned for salvation. Low taxes and private investment are now his mantra: "Within one year we de-

The Wannabe Nation of Nagorno-Karabakh With a Flag, Parliament, and Prime Minister, This 'Country' is All Dressed Up But Has Nowhere to Go

By Nicole Itano |

(Correspondent of The Christian Science Monitor)

creased the income tax from 30 percent to 5 percent. The tax on business revenue has fallen from 28 to 5 percent. Property tax is now only 6 percent," he says, with growing enthusiasm, as the list grows longer. "For imports, there were six different types of taxes. Now there is one standard tax of not more than 2.5 percent!" A veritable business paradise, except for glitches such as sporadic lack of running water and the hostile Azeri military massed on the border.

The next morning, it's time for a tour of the capital, Stepanakert, to see the fruits of the government's low taxation plan. The first stop, though, is of a historic nature: a red sandstone monument depicting the faces of an old woman and old man, called Tatik Paptik (grandmother and grandfather, in Armenian). This symbol of Karabakh, explains a young adviser to the president, looks toward the motherland, Armenia.

Nagorno-Karabakh's relationship to Armenia is, to say the least, complicated. Officially, even Armenia doesn't recognize Karabakh's independence. In practice, it veers between treating it as a sovereign nation and a constituent part of itself.

But the relationship between the leaders of Armenia and Karabakh is cozy: Armenian President Robert Kocharian was formerly the president of Nagorno-Karabakh. Armenian prime minister and long-time defense minister, Serzh Sarkisian, is Karabakh-born and headed the enclave's military effort during the war with Azerbaijan. And Karabakhi officials carry Armenian passports because any issued by their own government would be of little use crossing any international border.

Officially, Mr. Sargsyan says, no Armenian troops serve in Karabakh or the occupied territories of Azerbaijan, also taken during the war. But on the streets of Yerevan, stop a young Armenian man on the street and the odds are that he's recently done military service in Nagorno-Karabakh. Indeed, Nagorno-Karabakh boasts a standing army of 25,000 – astounding, if true, because that's nearly a quarter of its population.

In Stepanakert signs of war have been largely erased. Streets and sidewalks are smooth and undamaged. Laundry flutters from the windows of nearly every building. In the gray morning light, it isn't exactly cheery, but it looks no worse than any other post-Communist metropolis.

"Almost every building had traces of war," insists presidential adviser, Edik Atanesian. "Back then, almost no buildings had glass in their windows. All the windows were just covered in plastic."

Even just a few years ago, Stepanakert suffered from massive water and electricity shortages. But in the capital, at least, those problems have been largely solved. The only ruins visible now are those of a silk-production factory, bombed during

the war, which Mr. Atanesian says is being rebuilt as a cultural center.

It's in the government district though, near the president's office, that a true building boom is under way. One new private bank already does a bustling business; a Swiss-Armenian banking venture is rising nearby. Two new hotels are also sprouting, one being built by Russian Armenians, the other by ethnically Armenian investors from Switzerland and the US. Who will fill the hotels is a point of extreme optimism here because there's no airport (international flights can't land in the unrecognized state). Last year was Karabakh's most successful as a budding tourist destination: a grand total of 4,000 visitors came, an average of 11 a day.

The most impressive new structure is the new parliament. The dome looks like a bird cage under construction (it's actually complete) and workers are installing the seats where Karabakh's 33 legislators will soon sit.

Karabakh's officials are all des-

perate to point out how they've built the trappings of a legitimate democratic state, even in the absence of international recognition. There's the parliament. The flag. A national anthem. Government ministries. On July 19, there will be presidential elections.

But still, there is no peace and no international recognition, and the young see little future. In a dim coffee house with a hefty, Russian-speaking waitress, 16-year-old Levon Grigoryian and his friends found themselves short of cash – a chronic situation, he says.

"The problem is they all want to stay here," he says of his friends, as they debate with the cafe owner. "But there are no possibilities, no jobs."

Back in Yerevan, Karabakh's president, Arkady Ghukassian, is visiting as a guest of the Armenian government, staying in an ornate former KGB guesthouse. He says Karabakh wants peace and recognition, but not at any price.

"Of course we want to end this no war/no peace situation. The sooner we get a legal end to the war the better," he says. "But we understand [that] for the time being, this is a long road. We will not compromise on our principles, even if it lasts for one or 200 years."

"We paid too big a price for this independence."

ACA Sends A Protest Letter to OSCE

Continued from page 1

government parties, etc.

It has now become more evident that the reported violations were on a much larger scale and more frequent, casting serious doubts on the whole process. Your post-election interim report even stated that "In 35 percent of the 108 polling stations where counting was observed, the PEC (precinct election commission) members had difficulties completing the results protocols," and added that those protocols were "filled out incompletely or incorrectly."

The favorable tone in your preliminary assessment is at the very least troubling and bewildering to not only the population of Armenia, but also the Diaspora Armenians, whose only wish is to see a prosperous and democratic Armenia where the rule of law prevails and its citizen's basic rights are respected. In that regard, your report was an outright blow to the dignity and the aspirations of the Armenian people who once again were deprived of their right to elect their representatives in a free and transparent manner. By lowering the bar, you have given the government of Armenia the green light to continue falsifying election results with impunity

and ignore the will of its own people.

Your initial report did not even consider the fact that in the newly elected Parliament the opposition will hold less than 20 seats out of 131. This by itself should have been sufficient to raise doubts about the outcome of the elections. All records show that in no country, where majority of the population lives below poverty level, the ruling parties can get such an overwhelming mandate.

We believe that the citizens of Armenia are entitled to fair and transparent elections that would produce an electoral body that truly represents the people's will. We also believe that your organization plays a vital role in promoting democratic principles and values in countries such as Armenia. Consequently, any assessment made by your organization is immensely important not only for those who are truly striving for democracy, but also for those who since the famously rigged 2003 parliamentary elections were busy developing new and sophisticated mechanisms of election fraud. It is our sincere hope that your final report will not be politically driven but rather be much more comprehensive and reflective of the facts.

«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ»

ՀԵՌՈՒՍՏԱՏԵՍԻԼԻ ՅԱՅՏԱԳԻՐԻ
ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑԸ

CHARTER CABLE 26-ՐԴ ԿԱՅԱՆ
ԿԼԵՆՏԵՅՆ - ՊԸՐՊԵՆՔ - ԼԱ ՔՐԵՍԵՆՈ
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՍԸ 10:00-11:00

Facing History and Ourselves & The Glendale Public Library Present An Evening With Dr. Taner Akçam To Discuss His Acclaimed Book A Shameful Act: The Armenian Genocide and the Question of Turkish Responsibility

Saturday, June 30th, 7:00 pm at the Pacific Park Branch Library 501 South Pacific Ave. Glendale, CA 91204

PASADENA -- Facing History and Ourselves and the Glendale Public Library are pleased to bring Taner Akçam to discuss his acclaimed scholarly book, A Shameful Act: The Armenian Genocide and the Question of Turkish Responsibility.

In 1915, under the cover of a world war, some one million Armenians were killed through starvation, forced marches, forced exile, and mass acts of slaughter. Although Armenians and world opinion have held the Ottoman powers responsible, Turkey has consistently rejected any claim of intentional genocide.

Now, in a work of excavation, Turkish historian Taner Akçam has made extensive use of Ottoman and other sources to produce a scrupulous charge sheet against the Turkish authorities. The first scholar of any nationality to have mined the significant evidence—in Turkish military and court records, parliamentary minutes, letters, and eyewitness accounts—Akçam follows the chain of events leading up to the killing and then reconstructs its systematic orchestration by coordinated departments of the Ottoman state, the ruling political parties, and the military. He also probes the crucial question of how Turkey succeeded in evading responsibility, pointing to competing international interests in the region, the priorities of Turkish nationalists, and the international community's inadequate attempts to bring the perpetrators to justice.

Born in Ardahan Province, Turkey, in 1953, Taner Akçam is the author of ten scholarly works of history and sociology, as well as numerous articles in Turkish, German, and English. He currently teaches at the

Dr. Taner Akçam

University of Minnesota.

This is Dr. Akçam's only public appearance in the Los Angeles area. At 10:30 am on June 30th, he will also speak to teachers at Facing History and Ourselves' national weeklong seminar on the teaching of the Armenian Genocide based on our resource book Crimes Against Humanity and Civilization: The Genocide of the Armenians.

About Facing History and Ourselves

Facing History and Ourselves an international educational and professional development organization whose mission is to engage students of diverse backgrounds in an examination of racism, prejudice, and antisemitism in order to promote the development of a more humane and informed citizenry. By studying the historical development and lessons of the Holocaust and other examples of collective violence and genocide, students make the essential connection between history and the moral choices they confront in their own lives. Facing History reaches 1.6 million students worldwide each year. www.facinghistory.org

RSVP are highly recommended by calling 626.744.1177 ext 23 or online at www.facinghistory.org/losangeles

Dr. Ernest Barsamian Receives 2007 Ellis Island Medal of Honor Award

by Paul Peterson

Dr. Ernest Barsamian of West Roxbury, Massachusetts received the prestigious 2007 Ellis Island Medal of Honor. The award was presented to Dr. Barsamian and 95 ethnically diverse recipients by the National Ethnic Coalition of Organizations (NECO) at their Medal of Honor ceremony on Ellis Island on May 12, 2007. A gala black tie dinner in the Great Hall of Ellis Island honoring the medalists followed the presentations.

Dr. Barsamian was born in Aleppo, Syria on May 12, 1926 and served his residency at the American University Hospital in Beirut, Lebanon, where he established a burn unit and published the first paper in the Lebanese Medical Journal on the treatment of burns. Dr. Barsamian was the president of the hospital's Resident Staff Organization.

After immigrating to the United States in 1956, Dr. Barsamian entered the Harvard Surgical Residency Program at Boston City Hospital. Soon after, he began doing research at the Harvard Sears Surgical Laboratories and became a diplomate of the American Board of Surgery in 1957 and the American Board of Cardiothoracic Surgery in 1958, when he joined the Harvard faculty's Department of Surgery.

Dr. Barsamian joined the MIT faculty in the Division of Cryogenic Engineering and the Division of Sponsored Research under Professor Samuel Collins, who was the first person to liquefy helium commercially. There Dr. Barsamian built one of the first heart-lung machines to run without an electric motor. He used oxygen to oxygenate the blood to also drive the mechanical engine. He also did some of the pioneer work in heart and bone marrow preservation and transplantation. Using the principle in physics that every liquid has a vapor pressure that varies with temperature, he was able to preserve organs placed under an inverted jar at a constant temperature of four degrees Celsius.

In 1960, Dr. Barsamian became Associate Chief of Surgery when Boston's Faulkner Hospital became affiliated with Harvard University. There he established an emergency room service, and within six months he was the busiest surgeon on staff and the first to perform an esophago-gastrectomy. That same year he joined the faculty of the Department of Preventive Medicine at Harvard, where he taught biostatistics and presented a paper at the annual meeting of the New England Surgical Society on the use of computers in surgical diagnosis and evaluation of the quality of surgical care.

Dr. Barsamian became Chief of Cardiothoracic Surgery at the West Roxbury V.A. Medical Center in Boston in 1963 despite the fact that the new position offered a mere fraction of income compared to his lucrative clinical practice at Faulkner. Barsamian said, "I felt obligated to our nation's veterans without whom most of the world might have been servile under the Nazi boot." He initiated the first

Dr. Ernest Barsamian

V.A. open-heart surgery program and developed a new safe technique to preserve the heart during cardiac operations through continuous monitoring of pressure and blood flow from the heart-lung machine into the coronary arteries. In 1971, Dr. Barsamian became chief of all surgical services and divisions in the hospital.

While continuing his work in surgery in 1978, Dr. Barsamian became Associate Dean at Harvard Medical School and the Chief of Staff of the hospital overseeing all the clinical, academic, and research programs. He merged the Brockton V.A. and the West Roxbury V.A. into one tertiary care hospital, one of the first such mergers in the Department of Veterans Affairs.

He also persuaded the Department of Veterans Affairs to build a \$66 million wing on the West Roxbury campus dedicated to outpatient care and research, the first of its kind in the V.A. The spinal cord injury service there became a model for the entire country. While Chief of Staff at the V.A., Dr. Barsamian was promoted to Professor of Surgery at Harvard and also Faculty Dean at Harvard Medical School.

He has also been active in civic organizations. He served as president of the West Roxbury Rotary Club, was on the board of the Center of the Blind, served the Armenian Church as a steward and in the Holy Trinity Men's Union, and is a member of the Alumni Association of the American University of Beirut (President of the New England Chapter), and also as president of the Surgical Alumni of North America, and as Distinguished Alumnus of the University.

Though having lost his wife to pancreatic cancer five years ago, Dr. Barsamian is the proud father of two sons, two daughters, and 10 grandchildren.

The Ellis Island Medal of Honor is awarded to distinguished American citizens who exemplify the ideal of living a life dedicated to the American way while preserving the treasured values of their heritage, contribute extraordinary service enabling the growth and preservation of the diversity of American life, and also achieve a level of distinguished service to humanity. NECO's Ellis Island Medal of Honor is the only award of its kind sanctioned by both the United States Senate and the House of Representatives. Recipients' names are listed in the Congressional Record.

You can change your behavior and we will help you to do that

HYPNOSIS CENTER

Artin Sagherian
Hypnotherapy

Tel: 818-434-8118

Call for an appointment or consultation

ՀԻՊՆՈՍԱԲՈՒԺՈՒԹԵԱՆ
ԿԵՂՈՆ

Փորձառու Բժիշկ

ԱՐԹԻՆ ՍԱՂՐԵԱՆ

Վկայեալ Հիպնոսաբոյժ

- * Պատանհներու վերաբերող վարուելակերպային փոփոխութիւն
- * ADD-ADHD
- * Անկողնային գիշերային թրջում (միզային)
- * Եղունգների կրծում

Հասցէ. 1160 North Central Ave., # 210, Glendale

Հեռ. 818-434-8118

Միայն ժամադրութեամբ

ՎԱՐՑԱԶՐՈՅՑ

ՄԻՍԱԷ ՊԱՂՊՈՒՏԱՐԵԱՆ՝ ՍՈՒՐԻՈՅ ՊԵՏԱԿԱՆ ՍԻՄՖՈՆԻՔ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԻՆ ՂԵԿԱՎԱՐ

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑՆԵՐ ՎԱՐՑԵՑ՝ ՄՄԹԻԿ ԵՊԼԻՂԱԹԵԱՆ ՀԱԼԷՊ

Դամասկոսի Միսաբ Պարզուտարեան ղեկավարն է Սուրիոյ Պետական սիմֆոնիք նուագախումբին՝ 2003 թուականէն ի վեր:

Ծնած է Դամասկոս, 1973ին: Նախակրթութիւնը ստացած է Դամասկոսի Ազգային Միացեալ վարժարանին մէջ, երկրորդական ուսման հետեւած է պետական վարժարանի մէջ, իսկ բարձրագոյն ուսման համար յաճախած է միաժամանակ երկու համալսարաններ՝ երկտրական ճարտարագիտութիւն եւ, դպրոցական տարիներու ընթացքին հետեւած ըլլալով երաժշտական դասընթացներու շուրջ 10 տարի, ընդունուած է նաեւ երաժշտական բարձրագոյն ուսումնարան:

Երեք տարի բարձրագոյն ուսման հետեւելէ ետք, վերջնականապէս ընտրած է երաժշտական մասնագիտութիւնը եւ 1995ին աւարտելով ուսումը՝ որպէս յառաջադէմ ուսանող պետութեան կողմէ առաքուած է Իտալիա՝ Ֆլորանսի Պետական երաժշտանոց եւ Միլանոյի Հէնս Շուարթվաքի ակադեմիան՝ մասնագիտանալու համար օփերայի եւ սիմֆոնիք նուագախումբի ղեկավարութեան մէջ:

2003ին վերադառնալով Դամասկոս՝ ստանձնած է Պետական սիմֆոնիք նուագախումբին ղեկավարութիւնը, միաժամանակ իբրեւ ուսուցիչ դասաւանդած է երաժշտական բարձրագոյն ուսումնարանին մէջ:

Հ.-Ի՞նչպէս կը ներկայացնես ասպարտգիդ այժմու բնոյթը:

Պ.- Դամասկոսի օփերայի շէնքը համալիր մըն է, ուր կը գործեն Պետական սիմֆոնիք նուագախումբը, երաժշտական բարձրագոյն ուսումնարանը, պալէի դպրոցը, թատերական ուսումնարանը եւ օփերան:

Պետական սիմֆոնիք նուագախումբին ղեկավարութեան առընթեր ստանձնած եմ ուսուցչական պաշտօն՝ երաժշտանոցին մէջ եւ աշակերտական սիմֆոնիք նուագախումբին ղեկավարութիւնը:

Հ.- Պետական սիմֆոնիք նուագախումբին անդամները ի՞նչ դրութեամբ կը գործեն:

Պ.- Պետական սիմֆոնիք նուագախումբը մասնագէտներէ կազմուած է եւ բոլորն ալ արհեստավարժ են, սակայն միւնչեւ այսօր չեն ենթարկուած Սուրիոյ մէջ հաստատուած աշխատաւորական միացեալ օրէնքի տրամադրութիւններուն, այլ խօսքով՝ չեն հաստատուած իբրեւ պաշտօնեայ՝ պետական համակարգին մէջ: Այս մէկը մեր փափաքն է՝ նկատի ունենալով մեր աշխատանքի բնոյթը: Կ'ուզենք, որ յատուկ օրէնքով սահմանուած մը ըլլայ արեւստագէտի մեր ասպարէզին: Այս հարցով հանդիպում ունեցանք հանրապետութեան նախագահին հետ, որ մեր հաստատութեան զօրավիդ կը կանգնի եւ շատ խանդավառ է: Ան խոստացաւ յատուկ օրէնքի մը մշակումով սահմանել մեր ասպարէզը:

Հ.- Կարելի՞ է ներկայացնել խումբին հակիրճ պատմականը:

Պ.- Խումբը հիմնուած է 1993ին, ղեկավարութեամբ Սուլհի Ուստիի, բաղկացած՝ արհեստավարժ երաժիշտներէ եւ ուսանողներէ: Ժամա-

նակի ընթացքին ուսանողները դադարեցան եւ առիթ տրուեցաւ մասնագիտացած տարրերու, որոնցմէ ոմանք արտասահմանի մէջ բարձրագոյն ուսման հետեւած են: Խումբը օժտուած է նաեւ կարգ մը օտար (ուս) տարրերով, որոնք հետզհետէ կը փոխարինուին արտասահմանէն վերադարձող մեր վկայեալ անդամներով:

2003 թուականին մասնագիտական ուսումնա հազիւ աւարտած՝ գործի կոչուեցայ, փոխարինելով Սուլհի Ուստին, որ դադարեցաւ առողջական պատճառներով:

Հ.- Այս խումբին գոյութիւնը նուաճում մըն է Սուրիոյ իրաւար, կարելի՞ է խօսիլ անոր մասին երեք մակարդակներով տեղակայւմ, արաբական եւ միջազգային:

Պ.- Սուրիոյ մէջ այս խումբին ներկայութիւնը աննախընթաց երեւոյթ է, որ ունի 13 տարուան կեանք: Այս մէկը երկրի մշակութային պատմութեան մէջ շատ կարեւոր իրողութիւն մըն է, որովհետեւ մենք կը փորձենք խօսիլ համաշխարհային նոր լեզուով մը եւ տեղ ունենալ այդ շրջանակին մէջ:

Խումբը հաստատուած ըլլալով մայրաքաղաքին մէջ՝ դժուարութիւն ունինք այլ քաղաքներու հետ կապեր ստեղծելու եւ տարածելու մեր գործունէութիւնը: Սակայն միշտ ճիշդ կը թափենք այդ ուղղութեամբ: Անցեալ տարի մենք կրցանք շրջապտոյտով մը ելոյթ ունենալ Հոմսի, Հալէպի եւ Լաթաքիոյ մէջ՝ շնորհիւ զբօսաշրջական հաստատութեան մը հովանաւորութեան եւ կարգ մը տեղական ու հայկական միութիւններու օժանդակութեան:

Այս մէկը շատ կարեւոր ներդրում մը եղաւ յիշեալ քաղաքներու հանդիսատեսներուն, որոնցմէ շատեր առաջին անգամ ըլլալով բեմի վրայ տեսան նման խումբ մը, որ բոլորովին տարբեր վայելք է հեռատեսիլով դիտուած ելոյթներէն:

Արաբական աշխարհի մէջ եզրկայտու եղած է առաջին երկիրը, որ շուրջ 100 տարի առաջ ունեցած է իր պետական օփերան եւ այժմ ունի երկու սիմֆոնիք նուագախումբեր: Երկրորդ կարգի վրայ կու գան Սուրիան եւ Լիբանանը: Արաբական նորագոյն խումբը Օմանի սիմֆոնիք նուագախումբն է:

Այս չորս խումբերը իրարու հետ համեմատել կարելի է: Եւրոպայի եւ Ամերիկայի միջին արեւմտեան երկր փորձառութիւն եւ սերտ կապեր ունի Եւրոպայի հետ, ուր յաճախ կու գան օտար երաժիշտներ:

Լիբանանի սիմֆոնիք խումբը մեծ մասամբ օտարներէ բաղկացած է, որոնք ժամանակաւոր համաձայնագիրով կ'աշխատին եւ արհեստավարժ երաժիշտներ են:

Օմանի խումբը նորակազմ է, երիտասարդ, ամբողջութեամբ տեղական ուժերով, որոնք անգլիացի ուսուցիչներ ունին, նպատակն է օմանական ուժերով խումբ ունենալ:

Սկզբնական տարիներուն մենք մեծ թիւով օտարներ ունէինք, որոնք կ'օգնէին մեզի: Ներկայիս ունինք 7 օտար ուսուցիչ՝ ընդհանուր 85 հոգիներով խումբին մէջ, այսինքն՝ նուազ քան տասը առ հարիւր համեմատութեամբ: Այսպիսով, մենք կրնանք դասուել Եզրկայտու ետք՝ իբրեւ ազգային խումբ ունեցող:

Արաբական այլ երկրի մը՝ Մարոքի մէջ որոշ ճիշդ մը կայ

խումբի մը կազմութեան, որ պետական հովանաւորութիւն չի վայելեր: Իբրեւ սկսնակ խումբ՝ միջազգային մակարդակով չենք ճանչցուած, սակայն երբ առիթ ընծայուած է արտասահմանի մէջ ելոյթ ունենալու, միշտ պատուաբեր արդիւնքներով վերադարձած ենք:

2004ին, երբ Իտալիա հրաւիրուեցանք, մտածեցի նորութեամբ ներկայանալ տեղուցն երաժշտասէր հասարակութեան, նկատի ունենալով, որ օտար երաժիշտներու գործերը աւելի յաջող պիտի մեկնաբանուին իտալական խումբերու կողմէ, մեզի համար դժուար պիտի ըլլար մրցակցիլ անոնց հետ:

Ունինք սուրիացի երաժիշտներ, որոնք եւրոպական ոճով երաժշտութիւն կը մշակեն, որոնց մենակատարի գործիքային բաժինը արաբական գործիքի կատարողութեամբ պատրաստուած է, օրինակ՝ սրինգով, սիմֆոնիք նուագախումբի ընկերակցութեամբ: Վիվալտի կտորներէն ջութակի համար գրուած երաժշտութիւնը նուագախումբի միջոցով ներկայացուցինք արաբական քանոնով: Իտալիոյ ժողովուրդին համար նորութիւն էր տեսնել սուրիական սիմֆոնիք նուագախումբը, որ նաեւ երաժիշտներ ունի եւ կրնայ կապ ստեղծել իր ժողովրդային գործիքին եւ սիմֆոնիք նուագախումբին միջեւ՝ ներկայացնելով համաշխարհային երաժշտական լեզուով: Մամուլը անդրադարձաւ այս մասին:

2006ի Մարտին ելոյթ ունեցանք Թուրքիոյ մէջ: Հանդիսատեսները զարմացան, թէ Սուրիոյ մէջ երաժիշտներ կան եւ սիմֆոնիք նուագախումբ գոյութիւն ունի: Բոլոր թերթերը այս մասին գրեցին: Այսպիսով, կը ստեղծուի միջազգային յարաբերութիւն, երբ առիթ կ'ընծայուի շիման մէջ մտնել օտար մշակոյթներու հետ:

Մոցարթի յրեւեանի առիթով ջութակահարային հիւր երաժիշտներ ունեցանք եւ այլ տեսակի համագործակցութիւն մը ստեղծուեցաւ: Նման յարաբերութիւն յաճախ կը պատահի, խմբավարներ եւ մենակատարներ կ'ունենանք մեր մէջ Աւստրիայէն, Վրաստանէն, Իտալիայէն, մօտ օրէն Ֆրանսայէն պիտի գան:

Փոխադարձաբար, մեր կողմէ մենակատար նուագողներ կը մեկնին եւ արտասահմանի մէջ կը նուագեն: 2008ին հրաւիրուած եմ կարգ մը մենակատարներու հետ ելոյթ ունենալու Քալիֆորնիոյ մէջ: Այժմ մէն սկսած ենք պատրաստուել այս հրաւերին, բնականաբար այս ալ պետական փոխարաբերութեան մաս կը կազմէ, նկատի ունենալով, որ մենք պետական խումբ ենք:

Հ.- Ո՞վ կը մշակէ արտաքին յարաբերութիւնները եւ ծրագրերը:

Պ.- Խումբին իբրեւ ղեկավար իմ պարտականութեանս կողքին՝ պատասխանատուն եմ թեքնիք հարցերուն, այլ խօսքով՝ զեղարուեստական տնօրէնը: Այս իմաստով խումբի ծրագրերներուն մշակումը եւ արտաքին յարաբերութիւնները իմ աշխատանքիս սահմաններուն մէջ են:

Հ.- Այլ ըսելիքներ ունի՞ք խումբին մասին:

Պ.- Հիմնական ըսելիքս այն է, որ մենք ոչ միայն համաշխարհային դասական երաժշտութիւն կը ներկայացնենք, այլ՝ մեր տեղացի արաբ երգահաններուն գործերը, որոնցմէ ունինք երկու սերունդ: Առաջին սերունդը՝ երէցները, որոնք ընդհանրապէս ինքնուս են եւ առիթ չեն ունեցած մասնագիտա-

կան ուսման, յիշենք Նուրի Իսկենտէր, Տիյա Սքարի, Նուրի Ռահմէյա-նի, բացառութիւն կը կազմէ խումբի նախկին ղեկավար Սուլհի Ուստին, որ Անգլիոյ մէջ մասնագիտացած էր: Յարգանք եւ երախտագիտութիւն ունիմ իրեն հանդէպ, որովհետեւ դեր ունեցաւ իմ ուսմանս եւ պաշտօնի ստանձնումիս մէջ:

Երկրորդ սերունդը կրտսեր սերունդն է, որ արտասահմանի մէջ մասնագիտացած է, եւ ոմանք՝ տակաւին կ'ունանին Եւրոպայի մէջ, օրինակ՝ Լեհաստանի մէջ մեր լաւագոյն տարրերէն Ջէյտ Ճապրի: Ան աշակերտն է համաշխարհային նշանաւոր յորինող Փենտերբլի: Ֆրանսայի, Գերմանիոյ, Ռուսիոյ մէջ կան ուսանողներ, ոմանք պետութեան կողմէ դրկուած, ուրիշներ ալ անձնական միջոցներով: Մաղթենք, որ այս սերունդին պատրաստութեամբ կը նուագենք մեր ազգային երաժիշտներու գործերը եւ կը ներկայանանք արտաքին աշխարհին:

Այժմ մենք ունինք գործիքներ, որ անձանօթ են ժողովրդային գանգուածներուն, Հոռն, Պասսոն, Թուպա, Հարփ, եւ այլն:

Հանրապետութեան նախագահը խոստացաւ խումբը օժտել նոր եւ արդիական գործիքներով:

Հ.- Ժողովուրդին դասական երաժշտութեան ընկալման մակարդակը ի՞նչպէս կը գտնէք՝ բարդատելով այս մարզին մէջ յառաջադէմ երկիրներու հասարակութեան հետ:

Պ.- 1993ին, երբ հիմնուեցաւ սուրիական սիմֆոնիք նուագախումբը, իբրեւ նուագող կը մասնակցէի հարաւածային գործիքներու բաժնին կամ կ'երգէի երգչախումբին մէջ: Առաջին շրջանին ստիպուեցանք յայտարարել «Հաճեցէք չծափահարել» ելոյթներու ընթացքին: Սակայն այսօր մեր հանդիսատեսը գիտակից է եւ գիտէ, թէ գործը քանի մը բաժիններէ կը բաղկանայ եւ կարիք չկայ ամէն ընդհատումի ծափահարել: Կը գիտակցի նաեւ, թէ խմբավարը սկսելու ազդանշան չի տար, եթէ լուրջութիւնը կատարեալ չըլլայ սրահին մէջ: Դամասկոսի մէջ այս մէկը յաջողած ենք կիրարկել:

2004ին, Իտալիա մեկնելէ առաջ, ելոյթ ունեցանք Լաթաքիոյ մէջ: Ուրախութիւն էր, երբ խնդրուած սրահին մէջ, ուր մարդիկ ոտքի կեցած էին, կը տիրէր քար լուրջութիւն: Անակնկալ էր մեզի, որ Լաթաքիոյ մէջ երաժշտական հասունութիւն ունեցող ժողովուրդ կ'ապրի, երբեմն պատահած է, որ եւրոպական սրահներու մէջ փափսուք լուրի:

Կը հաւատամ, որ ժողովուրդը գիտակից է, սակայն առիթ չէ ունեցած երաժշտութիւն ունկնդրելու: Դամասկոսէն դուրս, այլ քաղաքներու մէջ, ժողովուրդը հազիւ առիթ կ'ունենայ տարուան ընթացքին նուագահանդէսի մը ներկայ գտնուելու: Մեր քաղաքացիներ կարելի չէ բաղդատել եւրոպացիին հետ, որոնց մօտ այս վարժութիւնը 300-400 տարեկան է, մինչ Սուրիան Օսմանեան տիրապետութեան տակ էր եւ դասական երաժշտութիւն գոյութիւն չուներ: Հետագային, ֆրանսական խնամատարութեան շրջանին, հազիւ թէ փորձեր եղան այս գծով:

Սուրիոյ տարածքին միւնչեւ օրս կարգ մը քաղաքներ չունին իրենց պետական երաժշտական որուէ մարզի խումբեր, Դամասկոսի երաժշտանոցը հիմնուած է 1960ին, իսկ Հալէպի մէջ՝ աւելի ուշ:

ՀԱՅ ՍՓԻՈՔ

ԲԱՑՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԱԿՈՒՄԲԻՆ ԿԻՊՐՈՍԻ ՄԷՋ

Ուրբաթ, 11 Մայիսի երեկոյեան ժամը 8:00ին, Նիկոսիոյ մէջ տեղի ունեցաւ Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան նոր ակումբին բացման արարողութիւնը: Զեւոնարկին ներկայ էին Կիպրոսի թեմին կաթողիկոսական փոխանորդ Գերշ. Տ. Վարուժան Արք. Հերկէլեան, կիպրոսահայ համայնքի պետական ներկայացուցիչ Պրն. Վարդգէս Մահտեսեան, Հ.Յ.Դ.Ի, Հ.Ե.Մ.Ի, Ռ.Ա.Կ.Ի, Հ.Բ.Ը.Մ.Ի, Համագաղթինի ներկայացուցիչներ, Տէր եւ Տիկ. Ընկ. Պէպօ Սիմոնեան, Լիբանանի Վարիչ Մարմնի ներկայացուցիչ ընկերը, Կիպրոսի Ս.Դ.Հ.Կ.Ի, Ընկ. Պէպօ Սիմոնեան և նոր ակումբի ժապաւէնի Ն.Ս.Մ.Մ.Ի եւ Հ.Մ.Մ.Ի հատման պահուստ անդամներ եւ կիպրահայ հայրեր:

Պէպօ Սիմոնեան և նոր ակումբի ժապաւէնի Ն.Ս.Մ.Մ.Ի եւ Հ.Մ.Մ.Ի հատման պահուստ անդամներ եւ կիպրահայ հայրեր:

Զեւոնարկը սկսաւ օրհնութեան արարողութեամբ՝ գլխաւորութեամբ Վարուժան Արք. Հերկէլեանի շնորհակալութեամբ Ս. Մահտեսեան եւ Տ. Մոմիկ քահանաներով: Ապա բացման խօսքն ու ձեռնարկին հանդիսավարութիւնը կատարեց ընկ. Աւետիս Փոշոյլեան. ան նշեց. «այսօր կիպրահայ ազգային կեանքի գունագեղ խճանկարէն ներս կ'աւելնայ նոր գոյն մը՝ առաւել զեղեցկացնելով առկա իրականութիւնը»: Ան անդրադառնալով «ակումբ» հասկացողութեան, ընդգծեց թէ ան եկեղեցուց եւ դպրոցի կողքին մեր ազգային գոյատեւման միջնաբերդերէն է, որուն միջոցով կը մղենք հայապահպանման մեր սահալի գոտեմարտը: Ան հաստատեց, թէ ակումբը՝ միութենականը, հայր, գաղափարական մարդը կոչելու կոչուած օճախն է: Ընկերը դիտել տուաւ, որ ինչ ուրախալի պիտի ըլլար, եթէ ակումբը խճողուէր պատանիներով, երիտասարդներով, որոնք պիտի պահպանէին եւ զեղեցկացնէին զայն: Ան յարեց ըսելով, որ ակումբը կոչուած է ապրելու եւ գոյատեւելու համակիրներու եւ բարեկամներու գորակցութեամբ, քանի ան բոլորին տունն է, կիպրահայութեան նոր ջերմ օճախը: Ան ըսաւ. «Միութենական ըսելով, մենք կը հասկանանք տալ՝ եւ ոչ առնել: Ակումբի անդամ՝ կը նշանակէ նուիրուել եւ ոչ իւրացնել: Մենք կ'ուզենք ապրիլ գոհուելու եւ նուիրուածի հաճութիւնը, որովհետեւ խորթ ենք վարձակալութեան եւ օգտուելու մոլորեցրով տարուած միութենականի հասկացողութեան: Կաշառուող ատենապետութեան եւ շահաբաժինի մոլեգնութեան»: Ան շնորհակալութիւն յայտնելէ ետք բոլոր բարեկամներուն, ըսաւ. «Գործը պիտի արդարացնէ մեր դաւանանքը, գործը պիտի ըլլայ մեր պայքարին եւ աշխատանքին դասին»: Այնուհետեւ, ընկերը ընթերցեց Հայ Աւետարանական եկեղեցուց կողմէ յղուած Հրայր ձեպեճեանի ողջոյնի հեռագիրը, ուր կ'ըսուէր. «Կը մաղթեմ, որ այս նոր կեդրոնը դառնայ մեր իրականութենէն ներս ազգային արժէքներու եւ մշակոյթի գարկ տուող մէկ կեդրոն», շնորհակալական խօսքը յաջողութեան եւ արեւշատութեան կողքին՝ ակումբին կը մաղթէր յարատեւ կորով եւ ուժ:

Պետիկեան, ուր շնորհակալական մաղթանքներու կողքին կ'ըսուէր, որ պանծալի Հնչակեան կուսակցութեան հիմնադրութեան 120-ամեակին առթիւ, թող աշխատանքն ու բեղմնաւոր գործունէութիւնը պատիւ բերեն Հնչակեան շրջանակին եւ կիպրահայութեան: Հոն կ'ըսուէր, թէ լիբանանահայ Հնչակեան շրջանակը կը մնայ խանդավառ Կիպրոսի Հնչակեան շարժումով: Որմէ ետք խօսք առաւ կիպրահայ համայնքի պետական ներկայացուցիչ Պրն. Վարդգէս Մահտեսեան, որ ողջունելով նոր ակումբը, ընդգծեց, որ ան պէտք է ըլլայ միասնականութեան եւ համեմատելի գործունէութիւն մաղթելէ ետք Նոր սերունդ Մշակութային Միութեան, շնորհ, թէ ակումբները մեր ազգային կեանքին եռանդ եւ աշխուժութիւն ապահովող կառուցներն են, որոնք պէտք է ըլլան նպատակասլաց եւ բազմամարդ, ան ողջունեց այս քայլը, հաստատելով որ պէտք է շինենք նոր կառուցներ՝ փոխանակ քանդելու գանոնք: Ան հաստատեց, որ մշակոյթն ու պատմութիւնը մեր ինքնութեան պահպանման գրաւականներն են, որոնց հետամուտ պէտք է ըլլան մեր մշակութային եւ ազգային միաւորները:

Յանուն Ս.Դ.Հ.Կ. Կիպրոսի Վարիչ Մարմնին խօսք առաւ ընկ. Յակոբ Տիգրանեան, որ անդրադառնալով Կիպրոսի մէջ Ս.Դ.Հ.Կ.Ի եւ Ն.Ս.Մ.Մ.Ի հիմնադրութեան պայմաններուն, նշեց թէ ինչպէս այլ գաղութներու մէջ, Կիպրոսի մէջ եւս նոր սերունդը հետամուտ է հայ մշակոյթի եւ ինքնութեան պահպանման: Ան նշեց, թէ նոր ակումբը գաղութին միասնականութեան նպատակով գործօն մըն է: Ընկերը դիտել տալով, որ գաղութին անտարբեր վիճակը, օտարացման եւ ձուլման վտանգը լուրջ սպառնալիքներ են բոլորիս, հաստատեց թէ միասնական եւ համախումբ պայքարով է որ կրնանք դիմագրաւել առկա կացութիւնը: Ան ըսաւ, որ նոր էջ պէտք է բանալ գաղութին գոյութիւնը պաշտպանելու համար, ընդգծելով որ Նոր Սերունդը պիտի գործէ տարբեր մարզերէ ներս: Ան շնորհակալութիւն յայտնեց Կիպրոսի հայրերին ան պետութեան, որ միշտ գորավիզ է հայ համայնքին եւ կազմակերպութեանը: Ան նշեց, որ նոր ակումբի հաստատումով առաւել յանձնառու ենք մեր գաղութին եւ ժողովուրդին նկատմամբ:

ՊԵՅՐՈՒԹԻ «ԱՐԱՐԱՏ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԸ ԵՐԿՕՐԵԱՅ

Ուրախութեամբ կը յայտնենք թէ Պէյրութի մեր պաշտօնակից «Արարատ» թերթը, որ թէքնիք դժուարութիւններու պատճառով շաբաթաթերթի վերածուած էր, ատենէ ի վեր լոյս կը տեսնէ որպէս երկօրեայ, չորս մեծագիր էջերով: Յաջողութիւն կը մաղթենք Լիբանանի մեր եօթանասունամեայ պաշտօնակիցին: Յուսանք որ մօտ ժամանակներուն ան լոյս պիտի տեսնէ որպէս օրաթերթ:

«Մասիս»

ՆՈՐ ԵՐԿՇԱԲԱԹԵՐԹ ԹԵՅՐԱՆՈՒՄ

Անցնող Մայիս ամսուայ սկիզբէն, Թեհրանի մէջ սկսած է լոյս տեսնել «Յոյս» երկշաբաթաթերթը: Հայերէն նոր հրատարակուող թերթին արտօնատէրն է Իրանահայ ազգային, հասարակական գործիչ, հանրայայտ բարերար Լեւոն Ահարոնեանը: Նշենք թէ տարիներ առաջ Պրն. Ահարոնեանի օժանդակութեամբ եւ ջանքերով, Թեհրանի մէջ լոյս կը տեսնէր գրական, գեղարուեստական «Ապագայ» ամսագիրը եւ «Լոյս» շաբաթաթերթերը, որոնք կը խմբագրուէին անուանի մտաւորական էտուարդ Բաղդասարեանի (է. Գերմանիկ) կողմէ:

«Յոյս»ի խմբագիրն է Ռոբերթ Սաֆարեանը, իսկ խմբագրական կազմի մաս կը կազմեն Անդրանիկ Սիմոնեան, Վաչիկ Վարդանեան, Գարուն Սարգսեան եւ Անդրանիկ Խեչուճեան:

Կը շնորհակալենք «Յոյս» երկշաբաթաթերթի հրատարակութիւնը, թերթի արտօնատիրոջ եւ խմբագրական կազմին կը ցանկանք յաջողութիւն եւ յարատեւութիւն:

«Մասիս»

Թին եւ ժողովուրդին նկատմամբ: Հուսկ իր խօսքը փոխանցեց լիբանանահայ ծանօթ մտաւորական, գրող, բանաստեղծ, կրթական մշակ Ընկ. Պէպօ Սիմոնեան, որ յատկապէս այս առիթով հրաւիրուած էր Կիպրոսի բացումը կատարելու Նոր Սերունդի ակումբին: Ան Ն.Ս.Մ.Մ.Ի հիմնադիրներու սերունդի անունով ողջունելով այս նախաձեռնութիւնը նշեց, թէ իւրաքանչիւր հայկական ակումբ մշակոյթի տուն մըն է, որ կը ծառայէ երիտասարդներու համախմբման եւ մշակոյթի ճամբով ազգային ինքնութիւնը պահելու գերագոյն նպատակին: Ան ակումբը, եկեղեցուց եւ դպրոցի կողքին համարեց ազգապահպանման կուռն: Ան յիշելով Ն.Ս.Մ.Մ.Ի գործունէութիւնը Լիբանանէն Սուրիա, Եգիպտոս, Ֆրանսա, Ա.Մ.Ն. (Լոս Անճելէս), Գանատա, Արժանիքին, Ուրուկուէյ եւ Աւստրալիա, հաստատեց, թէ Կիպրոսի մէջ այդ քայլը պիտի հետապնդէ Ն.Ս.Մ.Մ.Ի ընդհանուր նպատակը: Ան անդրադարձաւ Հայաստան-Կիպրոս պատմական կենսունակութեան, կիպրահայ գաղութին կենսունակութեան, հայ-յոյն բարեկամութեան, Կիպրոսի կառավարութեան հայասր քաղաքականութեան, Մեղրոնեան կրթական Հաստատութեան դերին, Կիպրոս-Հայաստան ճակատագրակից ժողովուրդներ ըլլալու հանգամանքին եւ թրքական անիրաւութեանը: Ան

անդրադարձաւ ակումբի առաւելութեան, ըսելով. «Հայկական ակումբը միայն պատերով չըլլալու փոխարէն չէ ինքնանպատակ, այլ՝ պատերը կենդանացնող շունչ է, ոգի է, որ հայ տարագիր մարդը, հայ տարատունի երիտասարդը կը կապէ իր անցեալին, որ պատմական հարուստ ժառանգութիւն ունի ազգերու ընտանիքին մէջ. կը կամրջէ իր հայրենիքին: Ան հաստատեց, թէ ակումբը գրօսավայր չէ լոկ, այլ նաեւ բովանդակութիւն, հոգե-իմացական կեդրոն: Ան իր խօսքը եզրափակեց ըսելով. «Հայ մշակոյթն ու Հայկական Դատը այնպիսի գեղեցիկներ են, որ հայ կեանքի տարբեր բեւեռներու համագործակցութիւնը կը դիւրացնեն: Հայութեան միասնական կամքն ու ուժը ջլատող երեւոյթները շրջանցելու ուղղութեամբ գործելու են տարբեր ուղղութիւններ որդեգրած ակումբներն ու միութիւնները: Կը մաղթեմ ու կը յուսամ, որ նոր սերունդի այս նոր ակումբը դառնայ համագործակցութեան նոր կեդրոն մը կիպրահայ գաղութին ներս»:

Այնուհետեւ, Ընկ. Պէպօ Սիմոնեանի ձեռամբ կատարուեցաւ նոր ակումբի ժապաւէնի հատման զեղեցիկ պահը: Որմէ ետք ներկաներ հիւրասիրուեցան, իսկ համակիրներ մինչեւ ուշ գիշեր ճոխ սեղաններու շուրջ ողջունեցին նոր ակումբին եւ հիմնադրութիւնը:

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱԸ ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ
(200 ՀՈԳԻ ՀԱՄԱՐ)
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA
ԸՆՈԱԶԱՅՆԵԼ
(626) 797-7680 (626) 398-0506

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԱԳԻՐ ԽՆԴՐԱԳՐԻՍ ԱՌԹԻ

ԵՐԱԺՇՏԱԳԷՏ ԳՐԻԳՈՐ ՓԻՏԷՃԵԱՆ

2006ի Մարտ ամսուն, հայ թերթերուն ուղարկած յօդուածս, աւելի ձիշղ ժողովուրդին ուղղուած խնդրագիրս՝ «Հայրենի Երաժիշտներն» վերնագրով, օրին լոյս տեսնելէ ետք թերթերուն մէջ եւ բարեհոգի ու խղճմտանքի տէր ընթերցասէրներու հասցուցած դրամական օգնութիւններէն յետոյ, այսու, տեղին համարեցի հանրութեամբ յայտնելու անհուն շնորհակալութիւններս իւրաքանչիւր թերթի իմ բազմութեան, որ տեղ տալով յօդուածիս, հայրենի կարիքաւոր երաժիշտներուն օգնելու շատ կարեւոր ու անհրաժեշտ խնդրանքս օրին հասցուց հայ ընթերցողին:

Կու գամ նաեւ խորագրաց շնորհակալութիւններս յայտնելու բոլոր այն ազնիւ հայ հոգիներուն, որոնք անալով խնդրագրիս, օգնութեան հասան դրամական նուիրատուութիւններով:

Օգնութիւն ստացող իւրաքանչիւր հայրենի երաժիշտէ առած եմ ստացական, օրուան թուականովն ու ստացուած գումարովը եւ Հայաստանէն վերադարձիս ուղարկած եմ գանձն ք նուիրատուներուն որպէս մտքի անդորրութիւն:

Ըսեմ որ յառաջիկայ Սեպտեմբեր ամսուն կրկին հայրենիք պիտի մեկնիմ: Ուրախ եմ յայտնելու, որ արդէն իսկ անցեալ տարուան նուիրատուներէն մին, որ միաժամանակ բաժանորդագրուած էր Կոմիտաս Պետական երաժշտանոցի հեղինակաւոր երաժշտագիտական «Երաժշտական Հայաստան» պարբերաթերթին, փափաք յայտնած է կրկնելու իր նուիրատուութիւնը: Իսկ արուեստագէտ դաշնակահարուհի մը, անծանօթ ինծի,

հեռախօսով խոստացաւ իր դրամական օգնութիւնը:

«Երաժշտական Հայաստան» հանդէսը, իր բովանդակութեամբ Հայաստանի ամենահեղինակաւոր եւ միջազգային վարկ վայելող երաժշտագիտական պարբերաթերթն է: Միացեալ Նահանգներու Արեւելեան շրջանի որպէս ներկայացուցիչ գիւսնշանակած են:

Մեծապէս քաջայերած եւ խրախուսած կ'ըլլաք, թէ նիւթապէս եւ թէ բարոյապէս այսպիսի պատուաբեր հանդէսի մը հրատարակումը, բաժանորդագրուելով անոր, որուն տարեվճարն է 35 ամերիկեան տոլար ներառեալ առաքման ծախսը: Իսկ 200 տոլարի նուիրատուութեամբ կը կարողանաք թիւի մը հովանաւորող կամ մեկնասա ըլլալ եւ նուիրել զայն սիրելիի մը կամ սիրելիներու յիշատակին:

Հեռախօսի թիւ (914) 793-0913
Հասցէս՝ 72 Pilgrim Avenue
Yonkers, New York 10710

Ճիշդ է, որ պաշտօնական կազմակերպութիւններու եւ մարմիններու կողմէ մեծ օգնութիւններ կը հասնին հայրենիք, սակայն մեր կարիքաւոր երաժիշտները դուրս մնացած են այդ օգնութեան շրջանակներէն: Օգնութեանց ձեռքը իրենց չի հասնիր:

Այստեղ յիշեմ որ, շնորհիւ ձեր սրտաբուխ նուէրներուն, սերունդներ հասցուցած, սակայն այսօր պետական թոշակաւորներ դարձած (պետական հանգստաթոշակը միայն հացի դրամ է): Երկու երաժշտագիտուհի բրոֆէսորներ, մին՝ իննսունի մօտ, որուն անձամբ յանձնեցի փոքրիկ գումարը, իսկ միւսը՝ իննսունհինգ տարեկան, որ չկարողանալով տունէն դուրս

ելլել, տղուն միջոցաւ ստացաւ օգնութիւնը: (դիմացայ որ, վերջերս մահացեր է հէզ կինը: Աստուած հոգին երկնային լոյսերու մէջ պահէ): Փոքրիկ գումար մը յանձնեցի «Երեւանի Սենեկային Երգչախումբ»ին, ինչպէս նաեւ «Կոմիտաս Երաժշտանոց»ի ֆոլքլորային բաժնի հիմնադրամին, որուն նպատակն է հրատարակել անհրաժեշտ եւ կարեւոր գործեր: Երկու երիտասարդ աշխատող երաժշտուհիներու ընտանիքները ապահովեցին անցեալ ձմրան իրենց տան ջեռուցման ծախսերը: Երիտասարդ գոյգ մը, կատարելագործուած երգիչներ, կարողացան իրենց անդրանիկ, նորածին երեխային անհրաժեշտ կարիքները հոգալ, եւայլն:

Զմոռնանք որ, այսպիսիները արհեստավարժ (professional) երաժիշտներ են: Իրենց ապրուստը կ'ապահովեն հայրենի երաժշտութեան անդաստանէն ներս աշխատելով: Երբ

գործ չըլլայ, սեղանին վրայ հաց դնող չըլլար:

Միւրեւի ու ազնիւ ազգակիցներ, կեանքիս գործունէութեան առանցքը դարձնելով հայ մշակոյթին եւ հայ ժողովուրդին ծառայելը, եօթանասունմէկ տարեկան հասակիս, անձիս իրաւունք կու տամ այս տարի եւս հայրենի կարօտեալ երաժիշտներուն օգնութեան հասնելու խնդրանք ներկայացնել ձեզի:

Աստուծոյ օրհնութեամբ բաղաւորուած ազգայիններ, եկէք ձեր օգնութեամբ թեթեւցնէք մեր հայրենի կարիքաւոր երաժիշտ մշակներուն կեանքին սոմոյն վիճակը եւ ցոյց տանք թէ՛ անոնք մոռցուած ու լքուած չեն, այլ գնահատուած են բոլորիս պատկանող հայ մշակոյթին բերած իրենց անձնուրաց նուիրումին համար:

Առիթ ստեղծենք մեր յարգելի երաժիշտներուն ու երաժշտագէտներուն ապրելու իրենց վարկին

New Offices For Lease

IN PASADENA

On Allen Ave. • South of Washington Blvd.

Available spaces are between
250sq.ft. TO 460sq.ft.
ALL UTILITIES ARE INCLUDED

For More Details
Call Vartan
(626) 255-2537

Wahib's

MIDDLE EAST RESTAURANT

الشرق مطعم

MEDITERRANEAN LEBANESE FOOD

COME IN AND ENJOY OUR PATIO AND THE FINEST SHISA "HOOKAH"

CATERING FOR ALL OCCASION

FAMILY ENTERTAINMENT
BANQUET HALL
EVERY
FRIDAY ~ & ~ SATURDAY
NIGHT
INTERNATIONAL ~ ARABIC
CALL FOR RESERVATION

BELLY~DANCING

MOUHAMAD SALEM
& HIS BAND ~ VARTAN / NAZO & AMIR

910~E.MAIN ST, ALHAMBRA, CA.
TEL 626-281-1006 626-587-1048
FAX 626-281-3641

ՊԱՏՈՒԱԾԵ

ԱՄՏԱՃԱՆԱԳՈՒՄ

Մ. ՀԱՅԿԵՆՑ

Ամուսինս հիւանդներու շատ դէժ տեսակին կը պատկանի. հիւանդութիւն հրաւիրող ամէն ինչ կ'ընէ, բայց կը սոսկայ հիւանդանալէ, իսկ երբ հիւանդանայ, ինծի հետ կը կռուի որպէսզի բժիշկ չտեսնէ: Անցեալ շաբթուան անտանելի մէջքի ցաւը բժիշկին դէմ թշնամութիւնը մոռցուց:

Երկուշաբթի կէսօր ինք ու ես նստած ենք մօտակայ էնկլ հիւանդանոցին ախտաքննութեան բաժնին սպասման սրահը: Ատենը անգամ մը կապոյտ գոգնոցով աղջիկ մը կ'երեւի դրան առջեւ, անուն մը կը կանչէ եւ բազմութեան մէջէն հիւանդը կը հետեւի անոր դէպի նկարչատուն:

Բոլորը հոս են կերպով մը նկարուելու համար. իրենք բնապիտի չտեսնեն իրենց նկարուած մասին կամ մասերուն պատկերները: Բժիշկ մը պիտի «կարդայ» գանոնք եւ տեսածը հաղորդէ հիւանդին բժիշկին:

- Բիվիանա Օրթեկա Կոնսալվօ տէ Մայօ:

Անուշիկ դէմքով, լեցունկեկ, քառասուննոց կին մը ոտքի ելաւ եւ կաղալէն հետեւեցաւ կապոյտ գոգնոցով աղջկան:

Ո՞վ գիտէ ինչ դժուարութիւն ունի Բիվիանան: Քովը նստող տարիքոտ կինը ամիսն մէջ ոլորած ճերմակ թուղթով թաց աչքերը սրբեց: Թերեւս մայրն էր կամ կետուրը: Աստուած Բիվիանային հետ ըլլայ:

Կը դիտեմ նստողներուն դէմքն ու շարժումները: Ծանօթ չկայ. հայ ալ չկայ անպայման, քանի որ հայերէն խօսող չեմ լսեր:

- Երկար եղաւ, չըլլալիք է, գործ ունիմ, մա՛յրը...: Ինչո՞ւ չկրցար ուրիշ օր ընտրել: Չե՞ս գիտեր որ շաբաթավերջի գործերը երկուշաբթի օրուան գլխուն կը պայթին:

Ամուսինիս անհամբերութեան առաջին պոռթկումը չլսել կը ձեւացնեմ յուսալով որ իր կարգը չ'ուշանար: Տրամաբանականօրէն ի վերջոյ բոլոր այս հիւանդները նկարչական նոյն գործիքով պիտի չնկարուին եւ հետեւաբար ժամանման հերթի կամ Ֆրէսթ, գամ Ֆրէսթ սըրվի հարց չկայ: Բայց մտքով կը պատրաստուիմ երկրորդ պոռթկումը դիմագրաւելու, առանց աչքս հեռացնելու դռնէն:

Ահա կապոյտ գոգնոցով աղջիկը, յոյսա, ո՛չ... փրկիչս: Ինչ կ'ըլլայ, մէջ մը արտասանէր Ասլան Գրիգորեան անունը ինչ ձեւով որ կ'ուզէր, միայն արտասանէր, մենք պիտի հասկնայինք առաջին գիրին առաջին հնչիւնէն:

- Յետուս Ռիքարտօ Փայէյա: Շարժող չկայ: Չգած գացած է արդեօք: Երկրորդ կող մը, այս անգամ ուժգին: Կապոյտ գոգնոցով աղջիկը բարկանալ գիտէր:

- Յետուս, Յե՛տուս:

Դալուկ դէմքով երիտասարդը, որ գլուխը աջ ուսին նետած կը խուկար, աչքերը բացաւ, չորս կողմը նայեցաւ տարբեր մոլորակէ մը ինկածի պէս եւ օրօրուէլէն ուղղուեցաւ դէպի միջանցք:

- Քալէ տուն երթանք, օրս մեռաւ, մա՛յրը...:

Ուշադրութիւնը շեղեցնելու համար պայտուսակէս թերթը հանելով ցոյց կուտամ ծանօթներու նկարները:

- Գրի՛, ըսի իր սիրած փաղաք-շական անունով, կարդայ: Հայաստանի Երեխաներու Օգնութեան Հիմնադրամը անցեալ շաբաթ աւելի քան երկու միլիոն տոլար գոյացուցեր է: Ուրախալի է, չէ՞:

Բարեբախտաբար կապոյտ գոգնոցով աղջկան կանչը այս անգամ ինայցեց անծանօթին անծանօթ մայրը:

- Էյս... Էյգ... Էյգլէն Գրի-գորենէ:

Ամուսինս տեղէն ցատկեց, ըստ իր սովորութեան փառք տալով Աստուծոյ: Ջարմանալի է. ամէնէն աննշան նեղութեան յաղթահարումը ինչքան գոհունակութիւն կը պատճառէ մարդ կոչուած արարածին: Սրահին մէջ սպասման սրահեղութիւնը վերջ գտած էր. պիտի սկսէր միւս սպասումը, քանի մը օր քուն փախցնողը... Ի՞նչ պիտի պատմէին պատկերները:

- Իմ ալ կնիկս տակաւիններն է...

Հապա հայ չկար: Մեր դիմացի աջ կողմէն չորրորդ աթոռին վրայ նստած ճարտար, ցցուն փորով մարդն է, որ հոն էր երբ ներս մտած էինք: Շատ գէշ գզգզի որ հայ մը լսած էր ամուսինիս անշնորհ արշաւանքները անծանօթին անծանօթ խեղճ մօր վրայ: Ժպիտոս քաղկերեց զինք որ տեղէն ելլէ եւ գրաւէ կողքիս աթոռը:

- Կինդ ի՞նչ ունի, հարցուցի բան մը ըսած ըլլալու համար, կարծես հին ծանօթներ ըլլայինք:

- Չեմ գիտեր: Ստամբօ՞քն է, սի՞րտն է, ցաւ ունի: Չեմ գիտեր, յայտնի չէ...: Երկրորդ կնիկս է, ինձմէ բաւական պզտիկ, աղէկ աղջիկ է: Երեք տարու գաւակ մը ունինք: Առաջին կնիկս ալ լաւ էր: 30 տարի միասին ապրեցանք, բայց մայրը աւրեց ամէն բան: Ատ կնիկը 10 տարի մեզի հետ ապրեցաւ: Ամէն բանի կը խառնուէր: Ա՛լ չկրցայ դիմանալ եւ օր մըն ալ կնիկիս վերջնագիր տուի՝ կա՛մ ես, կա՛մ մամադ: 30 տարուան կնիկս մայրը ընտրեց. երեւակայէ: Մա՛յրը...:

Ինչ որ է, դատարան ինկանք: Ես փաստաբան չվարձեցի: Ամէն մարդ ինծի ըսած որ խնթ չեմ: Դատարանն ալ պահանջեց որ փաստաբան մը ունենամ: Ըսի, Տէր դատաւոր, ամէն յարգանքներովս, ես փաստաբան-մաստաբանի պէտք չունիմ: 30 տարուան կնիկս է, թող առնէ ինչ որ ունիմ: 30 տարի հետը ապրելէ ետք փողոց չպիտի ձգեմ ես:

Մտքիս ծայրէն չէր անցնել որ սովորական հարցում մը մէկ շունչով

սիրտը պարպել պիտի տար: Թերեւս բարեկամ չունէր, մտածեցի, կամ ալ անոնցմէ էր որ դիմացը ելլողին նոյն բանը կը պատմեն: Բայց շատ դժուար կացութեան մը մէջ վեհ կեցուած քը չէի կրնար անարձագանգ թողուլ:

- Շիտակ վերաբերում ունեցեր ես, ըսի:

Մարդը աչքերը յարեց առատադին, առանձնացաւ ինք իրեն հետ՝ մակոյկով վերադառնալէ ետք ցաւի մօտիկ կղզիէն:

- Ուրիշ բան չէի կրնար ընել, խօսեցաւ քթին տակէն հագիւ լսելի ձայնով: Խիղճ ըսուած բան մը կայ:

Կապոյտ գոգնոցով աղջիկը սկսած էր յայտնուել աւելի յաճախ: Նկարուելու գործողութիւնը աւարտած հիւանդներէն անոնք որ սպասող ունէին, սրահ կուգային: Տարեց կինը ուրախացաւ Բիվիանան տեսնալով. անոնք միասին մեկնեցան:

- Ես հարուստ չեմ, բայց հանգիստ կ'ապրինք, այս անգամ հաստատ ձայնը լսելի դարձուց մարդը: Դուն ճրգեցի ես եւ անպայման գիտես Գլիֆայոս Փարքի ըրն փուէնը: Ճիշդ հոնտեղէն տուն մը գնեցի. քանի մը շաբաթ ետք կնիկիս հիւանդութիւնը մէջտեղ ելաւ: Այստեղ բժիշկները, հիւանդանոցներն ու դեղարանները մոխր կը մարեն: Անոնց ձեռքը ինկողը կը մաքրուի:

Տէր Ղուկասը յանձնարարեց որ կնիկս Հայաստան տանիմ դարմանումի համար: «Հիմա ազատ-անկախ է, ա՛մմէն ինչ էժան է», ըսաւ: Առիթէ՛ն պիտի օգտուէի... ու ուէյ: Ժողովուրդին կէսը անգործ... 15 տարի է...

Նոր երկիր է, ի՞նչ ընենք:

Նպատակս կասեցնել էր մարդուն թափը, որովհետեւ ձայնի բարձրացումը նկատելի դարձած էր տակաւ պարպուող սրահին մէջ: Հաւանաբար ամուսինս քիչ մըն ալ պիտի ուշանար, բայց կ'ակնկալէի որ խօսակիրիս կինը եկած ըլլար մինչեւ հիմա: Կ'ուզէի զինք տեսնել, հետը խօսիլ, նայիլ թէ երկուքը յարմար էին իրարու...: Ազգային ճիւղի թիւնն ու լեզուանիւթիւնը, խորհեցայ, պատճառներ կրնային եղած ըլլալ արտաքին ոչ գրաւիչ, տարիքով իրմէ մեծ այս մարդուն հետ ամուսնութիւն կնքելու: Ես նկարագրով հետաքրքիր մէկը չեմ, բայց երբեմն...

- Նոր երկիր չէ, բարկացաւ ոտքի ելլելով, դէմքը ինծի, կունակը՝ դրան: Քիւրտերը, քիւրտերը Իրաքի հիւսիսը՝ ինքնավար Քիւրտիստանը դրախտի վերածեցին 10 տարուան մէջ: Երեւակայէ: Քեզի տամ մե՛ր հաշուեկշիռը -70 տարի ծանր գոհողութիւններ, մշակոյթի, գիտութեան եւ ճարտարարուեստի գոհար երկիր մը իր բնական վիճակին վերադարձած անկախութեան 5-րդ տարին, կիսով պարպուած 10-րդ տարին, քաֆէճի եւ հոթելճի դար-

ձած 15-րդ տարին:

Անկախութեան 15 տարիներու պատմութեան լուսաւոր էջը Ղարաբաղն էր իրեն համար: Հող շահած էինք, Հայաստանը մեծցած էր, պաշտպանութիւնը գորացած: Էջմիածնի բազմացող միաբանութիւնը աստառը ցոյց պիտի տար քանի մը տարիէն: Մնացեալը սիրտը բզբտեր էր: Ձայնը կը դողար. ճակատը կարմրած էր: Եթէ հիւանդանոց չըլլայինք, հաւանաբար բռունցքը պատին մխրճէր: Մարդը քաղաքացիական ներքին կռիւ մը կը մղէր: Ինչ մեղքս պահեմ, միտքս դրամի գնաց: Խորհեցայ որ տուժած կամ... այրած սիրուեալս ինկեալս մը կրնայ եղած ըլլայ, բայց չհամարձակեցայ մտածուծս յայտնելու:

- Մեր երկիրն է, պէտք է օգնենք ամէն կերպով: Համաձայն չե՞ս: Համաձայնութիւնը գլացաւ: Ատեն մը լուռ մնաց: Չգացի որ պատասխանը պիտի ըլլար «այո-ոչ» ի մէջտեղ բան մը: Լուռութիւնը հետաքրքրութիւնս լարեց: Կ'ուզէի գիտնալ այդ բանը:

- Ամէն օգնութիւն հելալ է, բայց օգնութիւնը անօգուտ է երբ կը լեցնէ գողին գրպանը, պատգամեց վերստին գրաւելով աթոռը: Դուն գիտ չես ճանչնար: Ես անոնցմէ եմ որ եկեղեցիին նստարաններուն տակ եւ խորանին ետեւ պոլշեիկ կը փնտռէին: Դպրոցը, պատուանդանին առջեւ կանգնած ուսուցիչին մէջ պոլշեիկ կը տեսնէին: Ֆուլթայլի դաշտին վրայ մեր խումբին պարտութեան պատասխանատուն պոլշեիկ ընթրին էր: Մեր առաջին ուխտը հայրենիքի համար մեռնիլ էր, երկրորդը՝ պոլշեիկ մեռցնել կամ գոնէ պոլշեիկի մօրուք ածիլել: Էյ, չօճուի էինք: Մեր դատարարակազմական յանձնարումներն ուսուցիչներն ալ չօճուի էին:

Լուեց: Եզրակացութեան գուշակեցի որ աւարտած էր ինքնամատուց ինքնակենսագրականին այս հատուածը: Առիթէն օգտուելով փորձեցի վստահեցնել, առանց այնքան ալ վստահ ըլլալու, որ հասունցած ժողովուրդ մըն ենք, ազատ-անկախ երկիր մը ունինք, տխուր ժամանակները անցած են եւ ա՛լ չեն վերադառնար քանի որ պատճառը, իր բառով պոլշեիկը, անցած-գացած է:

Հակադարձութիւնը արագ եղաւ:

- Ո՛չ, ըսաւ, պոլշեիկը մոլշեիկը մահանա էր: Երբ դուն քեզ կը համոզես որ Հայաստանի գահը քուկդ է, քեզի կը պատկանի, դո՛ւն ես միակ արժանաւորը, թշնամի ստեղծելն ու քեզի հետեւող ոչխար գտնելը շատ դիւրին է: Հայ ժողովուրդը 600

Շաբ.ը էջ 19

Advertisement for HARUT DER-TAVITIAN, License #0B28270, located at 1807 W. Glenoaks Blvd., Suite 202, Glendale, CA 91201. Contact info: Tel: 818/502-3233, Fax: 818/502-3244, Pgr: 818/608-9898, info@excelhye.com, www.excelhye.com. Logo for EXCEL HYE INSURANCE SERVICES, AUTO • HOME • LIFE • HEALTH • DISABILITY • COMMERCIAL.

Advertisement for Merrill Lynch INVESTMENT BANKING, JACK KALANJIAN, Professional Financial Advisor. Corporate Center Pasadena, 225 So. Lake Avenue, Pasadena, CA 91101. Contact info: (626) 396-2825 Direct, (626) 376-4665 Fax, jack_kalanjian@ml.com. Tagline: "Helping the Armenian Community Build Wealth"

ՄԻՍԱՔ ՊԱՂՊՈՒՏԱՐԵԱՆ

Շարունակում էջ 13-էն

Դամասկոսի փոքրերու երաժշտանոց-դպրոցը հիմնադրութեան շրջանին խորթ երեւոյթ էր, ուր դաշնակի, ջութակի եւ թաւջութակի դասընթացներ տեղի կ'ունենային: Կարգ մը ծիծաղելի դէպքեր ալ պատահած են, սակայն այսօր նոյն քաղաքին մէջ օփերայի շէնք հիմնուած է, ուր մօտ օրէն օփերա ալ պիտի ներկայացնենք:

Յ. Դամասկոսի օփերայի շէնքը ի՞նչ մակարդակով կը ներկայանայ արաբական աշխարհին մէջ:

Պ. Սուրիոյ օփերան երկրորդն է Եգիպտոսէն ետք եւ այլ երկիրներու մէջ չկայ: Եգիպտոսի օփերան հիմնուած է անգլիական ինսամատարութեան օրերուն եւ «Այտա» օփերան գրուած է յատուկ այդ օփերայի բացման առիթով:

Պետական մակարդակով Սուրիոյ օփերայի շէնքի համալիրին գոյութիւնը կը պարտինք մշակոյթի նախկին նախարար դոկտ. Նաճահ Աթթարին, որուն օրով կառուցուեցաւ եւ կահաւորուեցաւ լաւագոյն գործիքներով: Ան ներկայիս հանրապետութեան փոխ նախագահ է մշակութային հարցերու առնչութեամբ:

Օփերայի շարժական երգեհոնը աշխարհի լաւագոյններէն է եւ 4րդը կը նկատուի իր տեսակին մէջ: Օրին մէկուկէս միլիոն տոլարի արժողութեամբ գնուեցաւ, որ վիճաբանութեան առիթ տուաւ, երբ երկիրը այլ կարիքներ ունէր: Այս կարելիութիւններուն մասին քարոզչութիւն չէ եղած, օտար հիւրերը կը հիանան, երբ կ'այցեւն մեր երկրի օփերան:

Պաշտօնական բացման հանդիսութեան, Սուրիոյ հանրապետութեան նախագահին կողքին ներկայ էր նաեւ Մալեգիոյ թագաւորը:

Յ. Իրբեւ երիտասարդ խմբավար ի՞նչ հեռանկարներ ունիք:

Պ. Անձնակազմը, որուն հետ կ'աշխատիմ, առաջնահերթ պարտականութիւն մը ունի. յառաջ տանիլ սիմֆոնիք նուագախումբը, որուն պատասխանատուութիւնը մեզի յանձնուած է նուաճելու համար միջազգային մակարդակ:

Երկրորդ գործը, որ նաեւ անմիջական է, օփերայի ներկայացումն է: Յարդ Սուրիոյ մէջ 1995ին միայն մէկ անգամ անգլիացի մասնագէտներու օգնութեամբ այդ մէկը իրագործուած է:

Յառաջիկային պիտի իրականանայ երաժշտութիւն եւ պալէ միանաբար:

Այժմու սիմֆոնիք նուագախումբին մէջ զանազան քաղաքներէ աշակերտներ եւ նուագողներ ունինք, որոնք մօտիկ ապագային պիտի մասնագիտանան եւ իրենց քաղաքները վերադառնան, անշուշտ պիտի կազմուին զանազան խումբեր՝ Հալէպի, Լաթաքիոյ, Տէր Զօրի կամ Գամիշլիի մէջ: Ես չեմ ուզեր անձնապէս նուաճել ամէն ինչ: Թող որ այդ քաղաքները զարգացնեն իրենց խումբերը եւ մատակարարեն կեդրոնական ազգային սիմֆոնիք նուագախումբին: Այս բոլորը պէտք է ընթանան արագօրէն՝ հասնելու համար մեր առաջնահերթ նպատակին, որն է՝ նուաճել միջազգային մակարդակ:

Կը ղեկավարեմ նաեւ երիտասարդական սիմֆոնիք նուագախումբը, որ անցեալ Օգոստոսին մասնակցեցաւ Գերմանիոյ Պերլին քաղաքի «Քոնսերթ Հաուս»ի մէջ կայացած «Եանկ Եուրօ Քլասիք 2006»ի փա-

նաստնին:

Յ. Աճծակայն հեռանկարները ի՞նչ են մասնագիտութիւնը զարգացնելու եւ աւելի բարձր վկայականներ նուաճելու:

Պ. Իմ նախընտրութիւնս է միջազգային մրցումներու մասնակցիլ, որպէսզի կարենաս ցոյց տալ, թէ ինչ մակարդակով արհեստավարժ ես եւ ասպարէզիդ մէջ չափուիս այլ ուժերու հետ: Այս պարագային մրցումի մասնակցութիւնը անհատական է, իբրեւ խմբավար պիտի ղեկավարես նշանակուած խումբ մը՝ այլ խմբավարներու շարքին:

Ուսանիլը կը տարբերի, որովհետեւ միշտ ստիպելիք ունիս. սակայն մրցումի ընթացքին կը հաստատես, թէ որքան բան գիտես:

Յարդ որեւէ մրցումի մասնակցելու առիթ չեմ ունեցած: Յաճախ դիմած եմ՝ ներկայացնելով ինքնակենսագրական դիմումներ քերտ հետ, դժբախտաբար կ'անտեսեն, երբ էլ տեսնեն, թէ դիմողը սուրիացի է, որովհետեւ կ'ընտրեն միայն 15-16 խմբավար ամբողջ աշխարհէն:

Այս ծրագիրը փորձառութեան եւ յաճախակի հետապնդումի եւ յարաբերական աշխատանքի կը կարօտի, սովորութիւն ունիմ անցեալի ծանօթութիւններս պահել՝ միշտ այցելելով իտալիա, որովհետեւ չեմ ուզեր լծանալ միայն տեղական աշխատանքով:

Անցեալ տարի պետական յարաբերութեան ծիւղին մէջ Պոլկարիա հրաւիրուած էի 15 օր՝ տեղւոյն սիմֆոնիք նուագախումբին հետ գործակցելու:

Երբ բարձր մակարդակի խումբ ղեկավարես, նոր հեռանկարներ կը ստեղծուին մէջդ, լայն հորիզոններ կը տեսնես եւ ուսումներ կը կատարես:

Յ. Որո՞նք դերակատար եղան նախասիրութիւնը քաջալերելու, այսինքն՝ երաժշտական ուսման հետեւելու: Երախտագիտական խօսքը որո՞ւ կ'երթայ:

Պ. Երբ փոքր էի, ծնողներս առաջինը զգացած էին, թէ հակում ունիմ երաժշտութեան: Իրենք զիս երաժշտանոց առաջնորդեցին 6 տարեկանիս:

Աւելի ուշ, երբ էլեկտրական ճարտարագիտութեան երրորդ դասարան հասած էի եւ որոշեցի վերջնականապէս երաժշտական մասնագիտութեան հետեւիլ, ծնողներս դէմ չկեցան, սակայն թուաբանական գիտելիքներս օգտակար եղան խմբավարութեան եւ երաժշտութեան կիրարկման:

Երաժշտանոցին մէջ ունէի սուրֆէժի ուսուցիչս, որ ոչ եւս է՝ Խըրըր ձըզիէ: Շատ խիստ էր իր վերաբերումին մէջ, եւ ես երբ փոքր էի, շատ կը վախնայի իրմէ: Հիմա կը զգամ, թէ որքան կարեւոր դերակատարութիւն ունեցած է երաժշտական կրթութեանս մէջ:

Երաժշտական մասնագիտական բարձրագոյն ուսման ուղղութիւնս պատճառը Սուլհի Ուատին էր: Երաժշտական բարձրագոյն ուսումնարանի 4րդ կարգի ուսանող էի, երբ հրաւիրեց զիս խումբը ղեկավարելու 1994ին, եւ օգնեց՝ առաջին նուագահանդէսի պատրաստութեան: Յաջորդ երկու տարիներուն իր թոյլատրութեամբ մասնակից դարձայ սիմֆոնիք նուագախումբի նուագահանդէսներուն: Երբ նման անձ մը կ'ըսէ, թէ եկուր եւ տեղս կեցիր խումբը ղեկավարելու պաշտօնին, այս մէկը իւրապատուկ մարդու նկարագիր է: Հետագային, երբ բարձրագոյն ուսման տիրացայ, խումբին

ղեկավարութիւնը վստահուեցաւ ինծի:

Յ. Գետաքոքրական երեւոյթներ կա՞ն, գորս կ'ուզես ընթերցողներուն տեղեկացնել:

Պ. Երաժշտանոցի ուսուցիչի հանգամանքով մաս կը կազմեմ մուտքի քննութեան յանձնախումբին:

Վերջերս Թարթուսէն աշակերտ մը ներկայացաւ՝ թաւջութակ նուագող, որ երաժշտական ուսում չունի, ինքնուս կը նուագէ: Այդ քաղաքին մէջ ոչ մէկ երաժշտական դպրոց կամ դասընթաց գոյութիւն ունի, նախնական գիտելիքներէ անտեղեակ, սակայն նուագելու փորձեր կատարած է եւ մասամբ մը յաջողած՝ ձայներու ներդաշնակութիւն ստեղծելու:

Նման աշակերտ մը կարելի չէ ընդունիլ, որովհետեւ պայման է, որ երաժշտական ուսում ունենայ երաժշտական բարձրագոյն ուսումնարան ընդունուելէ առաջ, սակայն նկատելով, որ ձիրք մը կայ եւ պէտք է զարգացնել, օրէնքը խախտելով զինք ընդունեցինք, պայմանաւ որ առաջին մէկ տարուան ընթացքին ինքզինք փաստէ, սոլֆեժ եւ նախնական գիտելիքներ արագօրէն ընկալէ:

Նման երեւոյթներ մեզի կը թելադրեն զարկ տալ հեռաւոր քաղաքներու մէջ երաժշտական շարժում ստեղծելու՝ կերտելու համար տեղական նահանգային խումբեր, որոնք հիմնաքարը պիտի ըլլան ազգային պատուաբեր խումբի մը յառաջիմութեան:

Յ. Միջազգային կամ պետական փոխյարաբերութեան ընթացքին առիթ ունեցած ես ծանօթանալու եւ գործակցելու Դալաստանի երաժշտանո-

ՄԵՐՏԻՆԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ 25-ԱՄԵԱԿԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Շարունակում էջ 8-էն

ցաւ Խարբերդի յատուկ ժողովրդական պարը:

Վասպուրական աշխարհի մասին տեղեկութիւններուն մէջ յիշուեցաւ գլխաւոր քաղաք՝ Վանը, Վանայ լիճը, Ալթամարի Կղզին ու Սուրբ Խաչ Եկեղեցին, Խրիմեան Հայրիկի հրատարակած «Արժիւ Վասպուրականի» թերթը, հիմնած աղջկանց դպրոցը եւ Վանի Հերոսամարտը: Տուտուկի վրայ նուագուեցաւ «Տըլէ Եաման»ը, պարեցին Նազպար՝ «Տաւրը» եւ մենապար մը՝ «Անուրջներ»:

Հինգերորդ ներկայացումը Լեռնային Ղարաբաղն էր: Ռուս-թրքական համաձայնութեամբ 1923-ին կցուած Ազրպէյճանին եւ սակայն 1988-ին սկսուած ազատագրական պայքարով, Լեռնային Ղարաբաղ անկախութիւն կը ստանար 1992-ին: Արցախի բնութիւնը, գորգերը եւ հին վանքերն ու եկեղեցիները յիշուեցան որպէս սքանչելիքներ: Տղոց «Քոչարի» շուրջպարը, աղջիկներու «Հայուհին» նազպարը եւ «Արցախի Քաջեր» փոքրերու դրօշակներով պար-տողանցքը ժողովուրդէն որոտընդոտ ծափեր խլեցին:

Փակման խօսքով ելոյթ ունեցաւ տնօրէնը՝ Պրն. Յովսէփ Ինճէճիքեան: Իր գնահատական խօսքը ուղղելով աշակերտներուն, ան ըսաւ. «Մեզ փոխադրեցիք պատմական Հայաստանի եւ կիրկիւրի քաղաքները. մեր սրտերը հրճուանքով լեցուցիք ու հայկական հոգին որպէս «հրա-

ցիւն հետ»:

Պ. Հպարտօրէն եւ ուրախութեամբ կը յայտնեմ, թէ մենք Դամասկոսի մէջ 2003 թուականին տօնեցինք Արամ Խաչատուրեանի ծննդեան 100ամեակը: Այս առիթով Հայաստանէն ժամանեց դաշնակահար Արմէն Պապախանեան եւ միասնաբար ներկայացուցինք Արամ Խաչատուրեանի դաշնակի քոնչերթին: Բնականաբար մեր միջեւ նամակագրութիւն եւ բարեկամութիւն ստեղծուեցաւ:

Անցեալ տարի Հայաստան հրաւիրուած էի՝ Պետական երաժշտանոցին հետ փոխյարաբերութիւն եւ գործակցութիւն ստեղծելու ծրագրով, ուր փրոթոգով մը ստորագրուեցաւ:

Յ. Հալէպը իբրեւ հայաշատ գաղութ ունեցած է իր երգչախումբերը, որոնք եղած են սիրողական խումբեր, սակայն վկայեալ խմբավարներով դեկավարուած: Երեց սերունդէն յիշենք Պօղոս Ապաճեանը, իսկ կրտսեր սերունդէն Արթուր Չալէմբեարեանը: Առիթ ունեցա՞ծ էք ծանօթանալու անոնց կամ այլ երաժիշտներու հետ:

Պ. Շատ կը փափաքիմ ծանօթանալ եւ գործակցիլ բոլորին հետ: Կը ճանչնամ Պօղոս Ապաճեանի որդին, որ ուսանող է մեր մօտ, երաժշտական բարձրագոյն ուսումնարան:

Յ. Այլ ըսելիքներ ունի՞ք:

Պ. Երաժշտութիւնը կենսական է մարդկային հոգին յղկելու: Պայման չէ, որ ամէն մարդ արհեստավարժ երաժիշտ դառնայ, սակայն ամէն մանուկի պէտք է երաժշտական ուսման առիթ ընծայուի:

գունդ անշէջ» մտաւ մեր բոլորին հոգիներուն մէջ: Դուք ցոյց տուիք որ այդ հոգիով պիտի մեծնաք»:

Պրն. Ինճէճիքեան շնորհակալութիւն յայտնեց յատկապէս Տիկ. Աշխէն Իսբէնճեանին, ձեռնարկին յաջողութեան սատարող բոլոր ուսուցիչ-ուսուցչուհիներուն, աշակերտներուն, ծնողներուն, պարուսոյցներուն, գործակցող շրջանաւարտներուն եւ ներկաներուն:

Դպրոցին 25-ամեայ տօնակատարութեանց այս հայկական բնույթով խրախճանք-յայտագիրով Մերտինեան վարժարանը խանդավառութեամբ եւ ինքնավստահ կը նայի ապագային, անհամբեր սպասելով նոր շէնքի կառուցման ու զայն երկրորդականի հասցնելու ծրագրի իրագործման:

Մերտինեան Հայ Աւետարանական Վարժարանը 1982-էն ի վեր կը ծառայէ Քալիֆոռնիահայ համայնքին, ջամբելով ոչ միայն ուսումնական բարձր մակարդակի գիտելիքներ, այլ նաեւ հայեցի դաստիարակութիւն եւ ազգային ու կրօնական ամուր հիմքերով վրայ խարսխուած դաստիարակութիւնը, մեր նորահաս սերունդին մէջ կը կերտէ առողջ նկարագիր ու հօգօր ինքնութիւն: Վարժարանը վարկաւորուած է Դպրոցներու եւ Համալսարաններու Արեւմտեան Ընկերակցութեան կողմէ - Western Association of School and Colleges (WASC):

Վարժարանի մասին լաւելեալ տեղեկութիւններու համար հեռաձայնել (818)907-8149:

ՄԱՍԻՍ
ԱՄԵՆԱՎՍԱՀԵԼԻ ԱՂԲԻՒՐԸ
ՀԱՅՐԵՆԻ ԼՈՒՐԵՐՈՒ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՖՈՒԹՊՈՒԼԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

Հայաստանի ֆուտբոլի առաջնության 7-րդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները

Փիւնիկ - Շիրակ 1-2
 Բանանց - Կիլիկիա 3-0
 Արարատ - Ուլիս 2-0
 Միկա - Գանձասար 3-2

Խումբերու դասաւորումը

	Խաղ	Յաղթ.	Հաւս.	Պարտ.	Կոլ	Միակոր
1. Փիւնիկ	7	5	1	1	15-3	16
2. Բանանց	7	4	2	1	9-3	14
3. Միկա	7	4	1	2	16-8	13
4. Արարատ	7	4	1	2	10-2	13
5. Գանձասար	7	2	2	3	5-5	8
6. Շիրակ	7	2	2	3	5-6	8
7. Կիլիկիա	7	1	1	5	2-17	4
8. Ուլիս	7	1	0	6	2-20	3

ՍՈՒՊԵՐԳԱԲԱԹԸ՝ «ՓԻՒՆԻԿԻՆ»

Ֆուտբոլի Հայաստանի 2007թ. սուպերգաւաթի խաղարկութեան եզրափակիչում Երեւանի «Փիւնիկը» Մայիս 28-ին 2:1 հաշուով առաւելութեան հասաւ նախորդ խաղարկութեան յաղթող «Միկայի» նկատմամբ:

Խաղի հիմնական ժամանակը անցաւ բաւական դժգոյն պայքարում եւ աւարտուեց 0:0 հաշուով: Իսկ ահա լրացուցիչ ժամանակում «Փիւնիկը» յաղթեց 2:1 հաշուով: Չեմպիոնի կազմում աչքի ընկան Նորայր Սահակեանը եւ Գէորգ Ղազարեանը:

Թէեւ սա սուպերգաւաթի եզրափակիչ հանդիպումներ էր, սակայն «Հանրապետական» մարզադաշտում խաղին հետեւում էին ընդամենը 5-6 հարիւր ֆուտբոլասէրներ:

ԲՈՆՑԵԱՄԱՐՏԻԿ ԱՐԹՈՒՐ ԱՐԱՎԱՍ ՊԱՇՏՊԱՆԵՑ ԻՐ ՏԻՏՂՈՍԸ

Գերմանիան ներկայացնող հայազգի բռնցքամարտիկ Արթուր Աբրահամը շաբաթ երեկոյեան պաշտպանել է միջին քաշային կարգում IBF վարկածով աշխարհի չեմպիոնի իր տիտղոսը՝ գերմանական Բամբերգ քաղաքում կայացած մրցամարտի երրորդ ռաունդում պարտութեան մատնելով կանադացի Սեբաստիեն Դեմերսին:

Ինչպէս հաղորդում է «Ատլէթիկ Փրէս» գործակալութիւնը, սա Աբրահամի 23-րդ յաղթանակն էր եւ նուազագուծ 18-րդ մրցամարտը: Հայազգի բռնցքամարտիկը աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը պաշտպանում է արդէն չորրորդ անգամ:

Աբրահամը դեռ լիովին չի ապաքինուել 8 ամիս առաջ էդիսոն Միրանդայի հետ մրցամարտում ստացած ծնոտի կրկնակի կտորուածքից. Դեմերսի հետ նա մենամարտել է պտուտակներով ամրացուած ծնոտով:

«Ես հպարտ եմ, երբ յաղթեցի», - յայտարարել է հայազգի բռնցքամարտիկը՝ լաւելելով. - «Դա պատուի հարց էր»:

Դեմերսը, ով IBF-ի դասակարգման ցուցակում 15-րդն է, առաջին անգամ էր մենամարտում Գանատայից դուրս: Մինչ մրցամարտը նա յայտարարել էր, թէ «իր նշանակէտը Աբրահամի ծնոտն է»:

«Ես փորձեցի, բայց նա շատ լաւ է շարժուում», - մենամարտից յետոյ ասել է գանադացի մարզիկը: - «Նա մեծ բռնցքամարտիկ է, սակայն, կարծում եմ, ես լաւ կռուեցի երեք ռաունդներում»:

ՈՍԿԵՐԻՉԻ ԾԱԽՈՒ ԽԱՆՈՒԹ

Ֆրեզնոյի մէջ, 880sf 35 տար. պիզնէս, լաւ եկամուտ, բանուկ shopping center, բոլոր յարմարութիւնները ներառեալ: Յակոբ՝ 559-224-7051/559-313-0146:

ԳՐԱԴՈՒՄ ԹՈՒԿԱՆՆԵՐ

Յունիս 9-10 Շրջապտոյտ դէպի Las Vegas
 Յունիս 1 Կլէնտէյլ Հ.Մ.Մ. դաշտահանդէս
 Յունիս 14 «Մասիս» Շաբաթաթերթի ճաշկերոյթ
 Սեպտեմբեր 1,2,3 Փաստինա Հ.Մ.Մ. եռօրեայ բանակում

Չեր Ծանուցումները Վստահեցէք
 «Մասիս» Շաբաթաթերթին
 T: (626) 797-7680 F: (626) 797-6863
 Email: massis2@earthlink.net

ԵՐՈՒՊԱԿԱՆ ՖՈՒԹՊՈՒԼ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսայի ֆուտբոլի առաջնութեան 36-րդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները

Մոնպօ - Նանսի	2-0	Վալանսիէ - Օքսեր	1-3
Թրուա - Լանս	3-0	Թուլուզ - Պորսո	3-1
Սոչո - Սէնթ Էթիէն	1-0	Լորիան - Փարիզ Սէն ժերմէն	0-1
Լիոն - Նանթ	3-1	Մարսէյլ - Սըտան	1-0
Նիս - Լը Մանս	3-3	Լիլ - Բընէ	1-1

Առաջատար խումբերու դասաւորումը

Լիոն	38	24	9	5	64-27	81
Մարսէյլ	38	19	7	12	53-38	64
Բընէ	38	14	15	9	38-30	57
Լանս	38	15	12	11	47-41	57
Պորսո	38	16	9	13	39-35	57
Սոչո	38	15	12	11	43-43	57
Թուլուզ	36	16	8	14	46-48	56

ԻՏԱԼԻՈՅ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

Իտալիայի ֆուտբոլի առաջնութեան 33-րդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները

Քաթանիա - Քիւսո	2-0	Սիենա - Լացիո	2-1
Ռեճինա - Ա. Սէ. Միլան	2-0	Ֆիորենցինա - Սամտորիա	5-1
Ինթեր Միլան - Թորինո	3-0	Ուտինէզէ - Փալերմո	1-2
Ա. Էս. Ռոմա - Մեսինա	4-3	Փարմա - Էմպոլի	3-1
Աքրոլի - Քալիարի	2-1	Լիվորնո - Աթալանթա	4-2

Առաջատար խումբերու դասաւորումը

Ինթեր Միլան	38	30	7	1	80-34	97
Ա. Էս. Ռոմա	38	22	9	7	74-34	75
Ա. Սէ. Միլան	38	19	12	7	53-30	64
Ֆիորենցինա	33	18	8	7	52-28	62
Լացիո	38	18	11	9	59-33	62
Էմպոլի	33	13	11	9	35-31	50
Փալերմո	33	13	10	10	49-43	49

ՍՊԱՆԻՅԱ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

Սպանիայի ֆուտբոլի առաջնութեան 35-րդ հանգրուանի մրցումներուն արդիւնքները

Վալենսիա - Վիլլառէալ	2-3	Աթլէթ. Պիլլայո - Մայորքա	1-0
Պարսելոնա - Կեթաֆէ	1-0	Սելիլլա - Սարակոսա	3-1
Ռէալ Մատրիտ - Տեփ. Բորուսա	3-1	Օսասունա - Ռէալ Սոսիէտ	2-0
Ռասինլ - Լեվանթ	2-3	Սելթա Վիլո - Ռէալ Պաթիս	2-1
Յուլիպա - Էսփանիոլ	0-1	Կիմնասթիք - Աթլէթ. Մատրիտ	0-2

Առաջատար խումբերու դասաւորումը

Պարսելոնա	36	21	9	6	71-30	72
Ռէալ Մատրիտ	36	22	6	8	61-37	72
Սելիլլա	36	21	7	8	64-34	70
Վալենսիա	36	20	5	11	52-35	65
Սարակոսա	36	16	10	10	52-40	58
Աթլէթ. Մատրիտ	36	16	9	11	42-35	57
Վիլլառէալ	36	16	8	12	44-43	56

ԱՊԱՔԻՆՄԱՆ ՄԱՂՁԱՆՔ

Մասիս շաբաթաթերթ շուտափոյթ ապաքինում կը մաղթէ թերթի բարեկամներէն Պր. Գէլորգ Գալուստեանին:

ՇՆՈՐԱԴՈՐԱՆՔ

Տէր եւ Տիկ. Մարք եւ Նայիրի Գազանճեաններու աղջիկ զաւակով (Layla) մը բախտաւորուելուն ուրախ առթիւ կը շնորհաւորեն նորածինի ծնողքին ու ընտանեկան պարագաներուն, յատկապէս Տէր եւ Տիկ. Գալուստ եւ Լենա Տէրտէրեաններուն: Այս ուրախ առթիւ \$100 կը նուիրեն «Մասիս»ին:

ԱՄՈՒՍՆԱՅԵԱԼՔ

ԷՏԻ ԳՈՆԻԱԼԵԱՆ

ԸՆԴ

ԳԼԱՐԱ ՃԷՐԷՃԵԱՆ

Շաբաթ, Մայիս 26, 2007

Ուրախութեամբ իմացանք էտի Գոնիալեանի եւ Գլարա Ճէրէճեանի Ս. Պասկի արարողութիւնը: Այս բարեբաստիկ առիթով «Մասիս»-ի խմբագրութիւնը կու գայ իր շնորհաւորանքները յայտնելու նորապսակ զոյգին, անոնց ծնողներուն եւ բոլոր ընտանեկան պարագաներուն, մասնաւորաբար Տէր եւ Տիկ. Ընկ. Տիրան եւ Մարգրիտ Ճէրէճեաններուն:

*****

ՄԻՀՐԱՆ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

ԸՆԴ

ԹԱՄԱՐ ՓԱՓԻՐԵԱՆ

Կիրակի, Մայիս 27, 2007

Մեր ջերմ շնորհաւորութիւններն ու լաւագոյն բարեմաղթութիւնները ամուսնացեալ զոյգին եւ անոնց ընտանեկան բոլոր պարագաներուն, մասնաւորաբար՝ Տէր եւ Տիկին Ընկ. Նորայր եւ Մարի Խաչատրեաններուն:

ՄԱՐԱԶԴ

ԱՆԱՀԻՏ ԵՐԷՅՅԵԱՆ-ՓԵՇՏՄԱԼՃԵԱՆ
(1939-2007)

Սրտի դառն կակիծով կը գուժենք մեր սիրեցեալ տիկնոջ, քրոջ, հօրաքրոջ եւ ազգականին ԱՆԱՀԻՏ ԵՐԷՅՅԵԱՆ-ՓԵՇՏՄԱԼՃԵԱՆԻ մահը, որ պատահեցաւ Պէյրութի մէջ, յետ կարճատեւ հիւանդութեան:

- Սգակիրներ՝
- Ամուսինը՝ Էտիկ Փէշտմալճեան
- Եղբայրները՝ Տէր եւ Տիկ. Գրիգոր եւ Նաթաթ Երէցեան
- Տէր եւ Տիկ. Յարութ եւ Սիրուն Երէցեան
- Տէր եւ Տիկ. Ներսէս եւ Սօսի Երէցեան
- Եղբօր գաւակները՝ Արամ Երէցեան եւ ընտանիք
- Օժիկ Երէցեան-Էրզրաս եւ ընտանիք
- Պերճ Երէցեան
- Առնօ Երէցեան
- Սիրվարդ Երէցեան
- Պարէտ Երէցեան
- Եւ համայն Երէցեան, Փէշտմալճեան, Գուլումճեան, Կոտալազեան, Տէրմէնճեան, Գասպարեան եւ Այվազեան ընտանիքները:

ՅԱԲԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԱՀԻՏ ԵՐԷՅՅԵԱՆ-ՓԵՇՏՄԱԼՃԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթով Նոր Սեբունդ Մշակութային Միութեան վարչութիւնն ու անդամները իրենց խորագրաց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն հանգուցեալի ամուսինին, եղբայրներուն եւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն, մասնաւորաբար՝ Տէր եւ Տիկ. Յարութ եւ Սիրուն Երէցեանին:

ԱՆՏԱՃԱՆԱԶՈՒՄ

Շաբուկնակուած էջ 16-էն

տարի ազատ-անկախ Հայաստան երազէր է եղեր եւ վերջապէս գտեր...

Հայ ժողովուրդը ե՞րբ այդ երազը տեսեր էր, ինք էր գիտեր եւ չէր ուզեր գիտնալ, որովհետեւ ըստ ըսաւը շատ էր: Կը ցաւէր որ ֆալճիներու մեկնութեամբ երազները գառանցանք կը թուէին: Ինք մեծ յարգանքով կը յիշէր խելացի եւ անձնուէր հայերը, որոնք կէտով ջարդուած եւ իր մեռելները թաղելու անկարող ազգին մահամերձ հատուածին կեանք տուեր էին, էն թէ ընտանիքները բռնապետներուն քթին տակ յաշոյղեր էին պահել անոր տունը, Հայաստանը, եւ ո՛չ միայն պահել այլ շէնցնել՝ 70 տարի Մոսկուան կիժելով, կը-թե-լով:

Իրեն համար իրագործուածին անհափեղի մեծութիւնը կը հաստատուէր այն փաստով, որ եթէ Լենին մը իր ձեռքիս քիներով կամ Սթալին մը իր ճակատներով, Եփովներով եւ Պերիաներով որոշէր ջնջել Հայկական Հանրապետութիւնը, աշխարհի վրայ ո՛չ մէկ ոյժ կրնար արգիլել, աշխարհի մեծերէն ո՛չ մէկը նոյնիսկ ճկոյթը պիտի շարժէր: Ազատ-անկախ փնտնելու համար Տէր Ղուկասը թիֆլիս կամ Պաքու պիտի երթար թերեւս ալ... Անբարար:

- Չե՞ս կարծեր, հարցուց աւելի քաղաքավարական նկատմամբ քան թէ իրապէս կարծիքս առնելու համար:

- Այդ ժամանակներու դժուարութիւնները, կէս-գիշերային անհետացումները, կուլակի ճամբարները... ինձի եւ քեզի համար պատմութիւն են, գոհերուն գաւակները, թողները...

- Օքէ՛յ, ըսաւ, համաձայն եմ, չմոռնանք: Պատմութիւնը լեցուն է մոռցուած, մոռցուելիք եւ չմոռցուելիք բաներով: Բայց արթուն պահելու համար գէթ պէտք է հայթայթուի ժողովուրդին: Անոր արդէն կարճ յիշողութիւնը պէտք է ճանթկուի:

Գիտէի որ ձէթը քիմիական բաղադրութիւն մըն է, պահ մը արթնութիւն կուտայ, յետոյ կը չիմարցնէ եւ կրնայ մեռցնել, բայց չկրցայ անմիջապէս կապ մը տեսնել հայ կեանքին հետ:

- Էականը հայրենիք չկորսնց-

նելն է, շարունակեց, հայրենիքի գոյութիւնը: 1915-էն աւելի՝ չմոռնալ 1915-ի դա՛սը: Դժուարութիւններ եւ դժբախտութիւններ կան ու կան: Ուրիշ բան չըսեմ: Գնա՛ ազատ-անկախ հայ աղջիկներուն հարցուր: Գիտես, չէ՞, խեղճերը կտոր մը հացի համար եւրոպական «արժէքները» շալկած վազելով ըլ՛...ինչպէ՞ս ըսեմ ը՛...վրան կը լարեն նախկին ուղտապաններու եւ սայլապաններու համար: «Հազար նագով եար»ը էրիկ պէտք է կերակրէ...եթէ քովն է: Կը հասկնա՞ս:

Ինք խաբուելէն յոգնած էր, յո՛գնած: Ա՛լ պիտի չխաբուէր եւ պիտի չխաբէր ինքզինք: Ըսելիք չունեցող հոգեւորականն ու մտաւորականը «անաստուած համայնավարութիւն» կը քարկոծէր: Աստուած ինչ գործ ունէր էքոնոմիքայի եւ փոլիթիքայի մէջ: Աստուած կա՞ր դեմոքրատիներուն, ռեփուպլիքէներուն, աշխատաւորականներուն, գափիթալիսթներուն կամ սոցիալիսթներուն մէջ:

- Իմ գիտցածս այն է, ըսաւ, որ Աստուած իր ամբողջ փառքով նստած է Սատտամ Հիւսէյնի երկիրը...: Ներկայ է Իրաքի բոլոր կուսակցութիւններուն մէջ: Եւ ամէն օր գունդ առ գունդ իրաքցիներ կը դիմաւորէ ձէննէթին մէջ: Ալլահու Աբպար:

- Բայց դրկողը Ընքը Մէմն է... Մէկէն ինդուքս բռնեց: Ջարմացած ինձի կը նայէր: Անշուշտ ո՛չ իր վրայ կը խնդայի, ոչ ալ Ալլահին: Ես ի՛մ վրաս կը խնդայի, որովհետեւ բառերս ինձի յիշեցուցած էին մեր հին պատուական դրացին, սափրիչ Մէմ Փիթըրսընը, Սեբաստիոյ Ալիս գիւղէն Սամուէլ Պետրոսեանը, որ առիթ չէր փախցնէր միջազգային ամէն ինդրի մէջ Ընքըլին մատը տեսնելու:

Տարօրինակ էր որ հարցերուն քաջածանօթ, գորաւոր համոզումներ ունեցող այս պատրաստաբան մարդը կարծիք չունէր Իրաքի պատերազմին մասին: Ուսերը թօթուէր: Ճորճ Պուշ հարկաւ բան մը գիտէր: Բայց առօրեայ անվերջանալի ռմբահարումները գինք մղած էին բաղադրուելու Մուհամմէտը եւ Յիսուսը: Երկուքն ալ անձնուրացութիւն կը պահանջէին:

- Տարբերութիւնը կիրարկումին մէջ է, ըսաւ: Մէկուն հետեւորդը պատրաստ է մարմինը օդը հանելու,

ՇՈՒԿԵՆԱՆԳԻՍ

ՍԱՐԳԻՍ ԹՈՄՈՃԵԱՆ

ՍԱՐԳԻՍ ԹՈՄՈՃԵԱՆԻ մահուան քառասունքին առիթով Կիրակի, 3 Յունիս, 2007 Փասատինայի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցոյ մէջ տեղի պիտի ունենայ հոգեհանգստեան պաշտօն յաւարտ Ս. Պատարագի, որմէ ետք հոգեճաշ պիտի մատուցուի Հ.Մ.Մ.ի «Սողանալեան» սրահին մէջ, 1060 N. Allan Ave. Pasadena:

- Սգակիրներ՝
- Այրին՝ Տիկ. Ազնիւ Թոմոճեան եւ գաւակունք Գոհար եւ Էնթընի Հայրը՝ Պրն. Անդրանիկ Թոմոճեան
- Քոյրը՝ Տէր եւ Տիկ. Յակոբ եւ Մարի Փամպուզեան եւ գաւակունք (Հալէպ)
- Տէր եւ Տիկ. Սեդրակ եւ Վարդուհի Սաղաթեան եւ գաւակները Ռաֆֆի, Անդօ եւ Կարպիս
- Տէր եւ Տիկ. Ժողէ եւ Աղանի Չորպաճեան
- Տէր եւ Տիկ. Յարութ եւ Մէրի Մարաշլեան եւ դուստրը
- Տէր եւ Տիկ. Կարօ Փամպուզեան (Պէյրութ)
- Տէր եւ Տիկ. Անդրանիկ Չարմինեան (Գուլէթ)
- Տէր եւ Տիկ. Շահէ Փամպուզեան (Հալէպ)
- Տէր եւ Տիկ. Խորէն Պէտէլեան (Հալէպ)
- Տէր եւ Տիկ. Յովիկ եւ Սեւան Չոմճեան (Հալէպ)
- Քէթնէճեան ընտանիք (Գանատա)
- Հանգուցեալի յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ:

ՅԱԲԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

ՍԱՐԳԻՍ ԹՈՄՈՃԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթը Տէր եւ Տիկ. Գէորգ եւ Մարալ Թաւուզճեաններ ցաւակցութիւն կը յայտնեն ընտանեկան բոլոր պարագաներուն:

Առ այդ փոխան ծաղկեպսակի \$100 կը նուրիեն «Մասիս»ին:

միւսինը՝ ինքնութիւնը օդին նետելու...

Ինք հայ քրիստոնեայ էր, դէմ էր ամերիկեան քրիստոնէութեան, որ անկողինը փռած էր փոփոխութեան վարդապետութեան տակ:

- Տունդ հանգիստ նստած՝ վերէն վարէն, աջէն ձախէն չէ՛նձ, չէ՛նձ կը պոռան, բողբոջ: Փոխէ, փոխէ կնիկդ եւ կօշիկդ, էրիկդ եւ սաւանարանդ, տունդ եւ հաւատքդ, թեյիվիդիդնդ եւ լեզուդ, օթոգ եւ եկեղեցիդ: Փոխէ, պապամ, փոխէ: Փոխուէ, պապամ, փոխուէ: Չէ՛նձը եթէ քու եւ իմ գլխուն զարնէր, բան չէր պակսեր: Մեր հոգեւորականներուն գլխուն զարկած է ճիշդ հոստեղէն ըսելով աջ ձեռքին միջնամատը երեք անգամ կոխեց ողորկ գանկին ճիշդ մէջտեղը:

Շարժումը նկատեց մեր դիմաց նստող երիտասարդ թուրք կինը, որ շապար չունէր եւ ճերմակ լաչակով մը ծածկած էր գլուխը: Ապշահար՝ բերանը արագօրէն բոցեց գոյգ ափերով: Թեզանքին ծայրէն կ'երեւէին ոսկի ապարանջանները: Անոնցմէ՛ ըլլալու էր, մտածեցի, առանց կարեւորութիւն տալու:

Բարեբախտաբար իսասկիցս չնշմարեց տեսարանը:

- Անգլերէնով պիտի դպչին եղեր երիտասարդներուն հոգիին: Երեւակայէ՛: Թո՛ղ հայերէն սորվեցնեն եւ հայերէնով դպչին. ինչերնի՞ր կը պակսի: Սուրբ Մեսրոպը հայերէն գրել-կարդալ սորվեցաւ, հայերէն գրել-կարդալ սորվեցուց եւ հայաստան դարձուց Յիսուսը: Անգլիախօս Յիսուսով հայ չի պահուիր, հայ չի մնար, ետրըմ:

Քիչ է ըսել որ հոգեւորականները յուսախաբ ըրած էին գինք:

Չուկը գլուխէն հոտած էր: Ինք կը ճանչնար բարձրաստիճան մը, որ տարիներէ ի վեր օձիքը յանձնած էր օձ հմայող ամերիկացիի մը, Ռասափութինի գորփորէթ տեսակէն:

- Հէյ վախ Հայ Եկեղեցի, կը մեռնիս կոր քուկիներուդ ձեռքով, մրթմրթաց եւ իր Աւետարանէն գլուխ մըն ալ կարդաց մտաւորականներուն: Չեն շարժիր, չեն գրեր, չեն խօսիր, չեն պոռար, չեն կանչեր...գործածուած չուալ ծախելու ետեւէն են: Մէկը առ...

- Բացառութիւններ կան եւ շատ յարգելի, ընդվզեցայ ես մենախօսութիւնը խզելով: Դուն իրաւունք չունիս...

- Եթէ կան, թող ձայն հանեն: Կը լռեն, ուրեմն չկան:

Սրահին մէջ միայն ինք եւ ես մնացած էինք: Ներս մտաւ կարմիր գոգնոցով աղջիկ մը եւ իրեն ըսաւ որ բժիշկը գինք տեսնել կ'ուզէր: Չեմ գիտեր ինչո՞ւ, վախ մը ինկաւ մէջս. լաւ նշան չէր: Շիտակը գղջացի յանդիմանած ըլլալուս:

Ոտքի ելաւ, կամաց-կամաց քալեց դէպի դուռը մէկու մը պէս որ չ'ուզեր մեկնիլ կամ ժամանակ կ'ուզէ շահիլ ըսելիքին վրայ որոճալու համար: Հագիւ դրան մօտ հասած ետ դարձաւ, դէպի առաջ երկու քայլ առաւ եւ թեթեւ մը ժպտելով՝

- Մոռցայ քեզի ըսելու...կարծեմ կնիկս յի է...նորէն սիրտխառնուք պէտք է ունեցած ըլլայ...Ամուսինիդ անցած ըլլայ ըսէ, իրեն հաւնեցայ, իրարու լեզուէն կը հասկնանք...օր մը առ մեզի եկուր: Կնիկս համով պուռիթօ կը շինէ...կ'ուզեմ որ հայ բարեկամներ ունենայ, հայութեան մօտենայ...կը սպասեմ, հա՞րոն փուէնի տունն է, չմոռնաս...

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ■ ARMENIAN GENERAL BENEVOLENT UNION

Բեղմնաւոր Անցեալ,
Լուսաշող Ապագայ:

Proud Past,
Exciting Future.

Affiliated with AGBU Manoogian-Demirdjian School

AGBU PASADENA HIGH SCHOOL

THE QUALITY AND SAFE ALTERNATIVE
FOR YOUR CHILD'S HIGH SCHOOL EDUCATION

**Registration
in Progress
2007-2008
Academic Year
Grades 9-12**

*Experienced & Caring Faculty
College Preparatory Programs*

AGBU HIGH SCHOOL - PASADENA
2495 E. MOUNTAIN STREET, PASADENA, CA 91104
(CORNER OF ALTADENA DRIVE AND MOUNTAIN STREET)

*For more information, campus tour
and a meeting with the Principal,
please call 626-794-0363.*

**DINNER DANCE
AND AWARDS CEREMONY**

Organized By

AGBU PASADENA GLENDALE CHAPTER
SPORTS COMMITTEE

SATURDAY, JUNE 2, 2007 - 8:00 PM

AGBU ALEX MANOOGIAN CENTER
2495 E. Mountain Street
Pasadena, CA 91104

Entertainment
SOGHOMONIAN BAND

Featuring
TAVIT SAMUELIAN

Awards presented to
1st, 2nd, 3rd Place Winners

**Funds Raised Will Benefit
Pasadena Glendale Chapter's
Athletic Programs**

Donation: \$50
Athletes and Children under 12: Free

For tickets please call
the AGBU offices at (626) 794-7942

AGBU SOCIETY DINNER - OCTOBER 13, 2007
HUNTINGTON RITZ CARLTON HOTEL - PLEASE MARK YOUR CALENDARS

AGBU GLENDALE / PASADENA CHAPTER

Y O G A Y O G A Y O G A Y O G A Y O G A Y O G A

COME JOIN US IN A FUN CLASS GUARANTEED TO CHALLENGE YOUR MIND AND BODY!

Mariette is a certified hatha flow yoga instructor and a registered nurse who teaches yoga in the community and to healthcare professionals.

Yoga is a holistic practice which utilizes your body's own energy powerhouse to optimize wellness in the body and mind.

Yoga is neither a religion nor simply a "workout".

LIMITED SPACES

For Information of reservations please call A.G.B.U. office (626) 794-7942

AGBU SPONSORS

Commerces Casino
LOS ANGELES

CROWNE PLAZA
HOTELS & RESORTS

6131 E. Telegraph Rd. • Commerce, CA 90040 • 323.721.2100 • 714.879.2100 • commercescasino.com